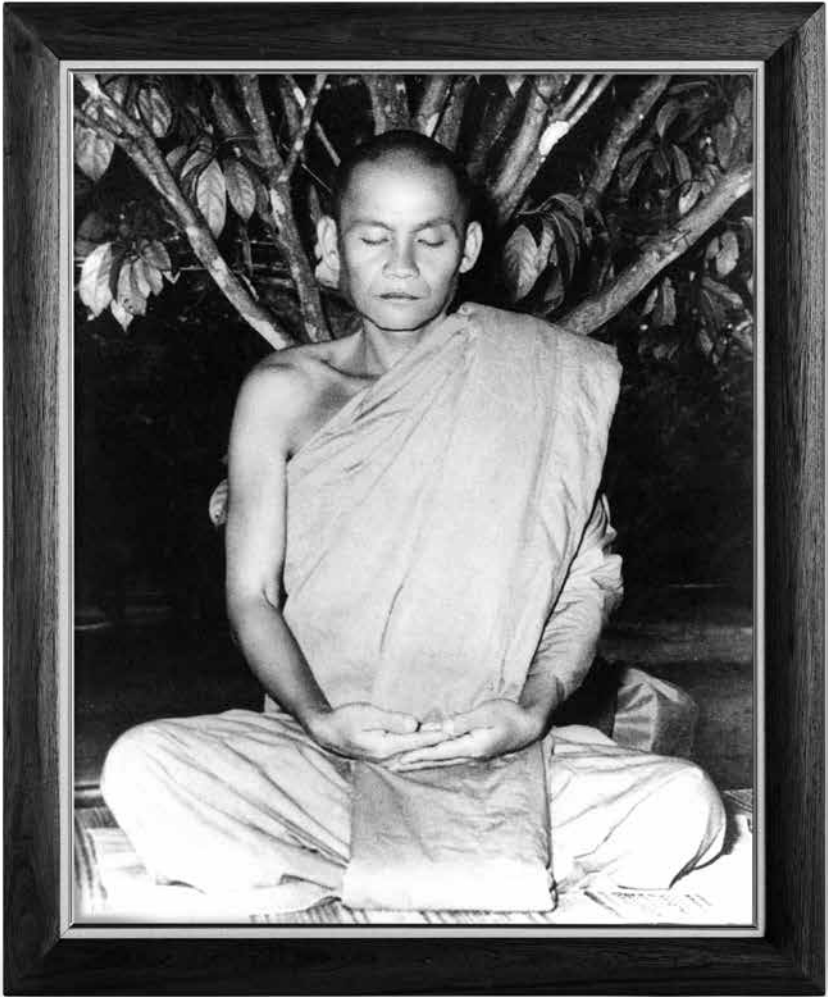

महाभारत
१०० वं भागः श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
अध्यायः

“อาการที่มันสำรวมอยู่อย่างนั้น..นี่มันเป็นศีล
อาการที่มันรู้อยู่ตลอดกาลตลอดเวลานั้น มันมันหมายของมันอยู่อย่างนั้น..เป็นสมาธิ
อาการที่มันรู้ความแจ่มแจ้งอารมณ์ทั้งหลายสภาวะทั้งหลายอยู่ในนั้น..เรียกว่าปัญญา
ก็เลยเป็นศีล ก็เลยเป็นสมาธิ ก็เลยเป็นปัญญา อยู่ในที่อันเดียวกันคือจิต”

- พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

มรดกกรรม เล่มที่ ๘๘

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

เรื่อง : “กตัญญูตา ๑๐๐ ปี พระโพธิญาณเถร พระธรรมเทศนา”

ISBN : 978-616-445-803-1

สงวนลิขสิทธิ์

ห้ามคัดลอก ตัดตอน หรือนำไปพิมพ์โดยไม่ได้รับอนุญาต

หากท่านใดประสงค์จัดพิมพ์เป็นธรรมบรณการ

โปรดติดต่อขออนุญาต

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง (ประธานกรรมการจัดการมรดกกรรมฯ)

ตำบลโนนผึ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๑๙๐

โทรศัพท์ ๐-๔๕๒๖-๗๕๖๓, ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

โทรสาร ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจัดการมรดกกรรมฯ

เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ธันวาคม ๒๕๖๐

จำนวนพิมพ์ ๕๐,๐๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ © ๒๕๖๐ copyright © 2017

มรดกกรรมพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

จัดทำโดย : วัดป่ารัตนวัน ๑๒๘ หมู่ที่ ๑๖ บ้านคลองปลากั้ง

ตำบลวังหมี อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

พิมพ์ : บริษัท โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ (1987) จำกัด

พระโศภณญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

มรดกธรรมเล่มที่ ๘๘ เรื่อง “กตัญญูตา ๑๐๐ ปี พระโศภณญาณเถร พระธรรมเทศนา” เป็นหนังสือพระธรรมคำสอนของพระเดชพระคุณหลวงปู่ชา เนื่องในโอกาสรำลึกชาติกาลครบ ๑๐๐ ปี ที่ฝากไว้เป็นมรดกธรรมแก่เหล่าศิษยานุศิษย์ ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาปฏิบัติให้ถูกต้องตรงตามหลักที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้

อนึ่ง มรดกธรรมในรูปแบบต่างๆ ที่พระเดชพระคุณหลวงปู่ฝากไว้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ เทปเสียง ตลอดจนในรูปแบบอื่นๆ ยกเว้นรูปหล่อ รูปเหรียญ หรือวัตถุมงคลต่างๆ อันเกี่ยวกับพระเดชพระคุณหลวงปู่ ที่ท่านไม่ยินดีให้จัดทำล้วนแต่เป็นมรดกอันล้ำค่าที่นับวันจะผิดเพี้ยนลบเลือนไป คณะศิษย์จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อจัดการดูแลตรวจสอบศาสนสมบัติอันเป็นมรดกธรรมนั้นให้คงสภาพเดิมเป็นไปตามเจตนารมณ์ขององค์ท่าน

อานิสงส์อันเกิดจากมรดกธรรมในมือท่านเล่มนี้ ขอถวายเป็นอาจริยบูชาแด่พระเดชพระคุณหลวงปู่ ตลอดจนทั้งผู้ที่ได้สัมผัส ขอจงประสบสวัสดิ์พัฒนามงคลสมบุญอันไพศาลรุ่งเรืองในพระสัทธรรมคำสอนขององค์พระบรมศาสดาตลอดไป ด้วยเทอญ

๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

พระราชนานาภิกรม

(พระราชาภวานาภิกรม)

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง

ประธานกรรมการจัดการมรดกธรรมพระโศภณญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

คำนำ

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) เป็นพระเถระผู้ใหญ่ ผู้ทรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัย เพียบพร้อมด้วยศีลาจารวัตรอันงดงาม ได้ดำเนินสัมมาปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และดำรงไว้ซึ่งปฏิบัติของบูรพาจารย์สายกรรมฐานหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต อย่างเสมอต้นเสมอปลาย พร้อมทั้งปฏิบัติศาสนกิจด้วยความเสียสละเพื่อหมู่คณะทั้งในและต่างประเทศ เป็นคุณูปการแก่พุทธศาสนิกชนทั่วโลกอย่างอเนกอนันต์ ฉะนั้น *มรดกธรรมพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)* จึงมีเจตนารมณ์ที่จะจัดทำหนังสือ “กตัญญูตา ๑๐๐ ปี พระโพธิญาณเถร พระธรรมเทศนา” เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญู เป็นสังฆานุสสติ และถวายเป็นอาจริยบูชา แต่พระมหาเถระผู้ทรงคุณอันประเสริฐยิ่ง เนื่องในโอกาสรำลึกชาติกาลครบ ๑๐๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๖๑ ของพระโพธิญาณเถรแห่งวัดหนองป่าพง ตำบลโนนผึ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

หนังสือพระธรรมคำสอนนี้ เป็นพระธรรมเทศนาที่หลวงปู่ได้แสดงไว้เป็นภาษาอีสานพื้นเมือง และยังไม่ได้รับการเผยแพร่ คณะศิษย์ผู้จัดทำประสงค์ที่จะถอดเนื้อความจากเทปบันทึกเสียงพระธรรมเทศนา แล้วนำมาเขียนเรียบเรียงเท่าที่จะสามารถเข้าใจได้อย่างไม่ผิดเพี้ยน เพื่อเผยแพร่คำสอนอันล้ำค่า และรักษาไว้มิให้เลือนหายไปตามกาลเวลา หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเทศนา ๕ กัณฑ์ ได้แก่ ของหายาก ดิดดี พันโลก ฟิงบุญ และชาติหนหลัง

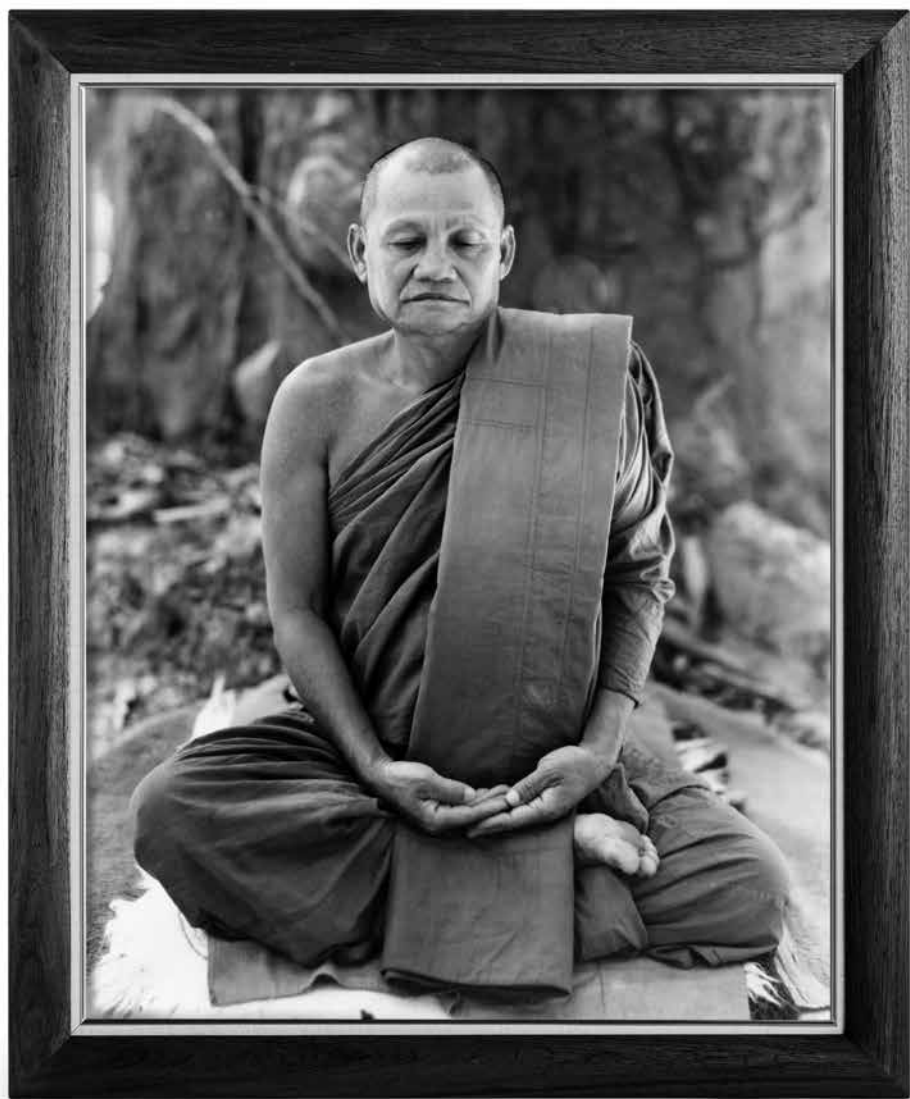
หนังสือ “กตัญญูตา ๑๐๐ ปี พระโพธิญาณเถร พระธรรมเทศนา” ที่เหล่าศิษยานุศิษย์จัดทำขึ้นในกาลนี้ จักเป็นมรดกธรรมอันทรงคุณค่า เป็นการประกาศคุณสมบัติแห่งพระสงฆ์สาวกในพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังปรากฏอยู่ และเป็นอนุสรณ์ให้ชนรุ่นหลังไว้ถือเอาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติอันควรแก่การบูชาคุณของพระมหาเถระผู้ทรงธรรมอันประเสริฐตลอดไป

คณะศิษย์ผู้จัดทำ
พฤศจิกายน ๒๕๖๐

ဗျာဒိတမဂ္ဂ

အလှူအာဇာနည်	၆
ဗျာဒိတ	၆၀
မိမိလိင်	၆၅
မိမိမဂ္ဂ	၆၉
ဗျာဒိတမဂ္ဂ	၅၀၃

ของหายาก

วันนี้เป็นวันธรรมสวนะ พวกพุทธบริษัทเราทั้งหลาย ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต ซึ่งมารวมกันในธรรมสภาวันนี้ เบื้องต้นพวกเราทั้งหลาย เคยทำบุญกฐินเป็นแนวทางของ พุทธศาสนาพอสมควร ต่อไป จงพากันตั้งใจสดับพระธรรม เทศนาต่อไป

ญาติโยมทั้งหลาย การฟังธรรมให้เข้าใจในธรรม การฟังธรรม ให้มุ่งในธรรม การฟังธรรมให้เห็นในธรรม การฟังธรรมให้ ปฏิบัติธรรม และการฟังธรรมแล้วก็ให้เป็นธรรมที่พระบรม ศาสดาท่านทรงสอนไว้ ทุกวันนี้การฟังธรรมของพวกเรา ทั้งหมด ไม่ค่อยเป็นกิจจะลักษณะ โดยมากญาติโยมเรา

ไม่ค่อยรู้จักการฟังธรรม เคยไปฟังตั้งแต่พระอ่านหนังสือให้ฟัง อ่านปัญญาบารมีให้ฟังบ้าง... อ่านเรื่องพระเวสสันดร ชาดกให้ฟังบ้าง อ่านเรื่องกาละเกด สิ้นไซ์ อ่านเรื่องไสวัต แต่งอ่อน อ่านแต่เรื่องแบบนั้น ยังไม่ได้พากันฟังธรรม ถ้าคนได้ฟังธรรมมันจะรู้จักแล้วละ.. ท่านว่า ละอันไม่ดีไม่งาม มันละเอาโลดหрок ไม่เช่นนั้นก็ยิ่งเหมือนไม่ได้ฟังธรรม จึงว่าพระพุทธเจ้าท่านสอนไว้เป็นภาษิต เป็นสุภาษิต คือเป็นภาษิตที่ดี ภาษิตที่ถูก ภาษิตที่จริง

“จตุตาโร ทูลลภา โลกเ ทุทุฐปฺปาโท จ ทูลลโก ฐมฺไม จ ทูลลโก โลกเ ปพฺพชิตฺโต จ ทูลลโก สทฺธาสมฺปนฺโน จ ทูลลโกติ” อันนี้เป็นภาษามคธ เป็นภาษาพูด ท่านพูดให้เราฟัง เราก็ก็นึกไม่เข้าใจภาษา ท่านจึงแปลให้ฟัง เป็นภาษามคธอยู่ประเทศอินเดีย ไม่มีใครรู้จัก มีแต่ได้ยินเฉยๆ ไซ้ใหม่ ไม่รู้ว่าอะไร “จตุตาโร ทูลลภา โลกเ...” ถ้าไม่เข้าใจ ได้ยินเฉยๆ ก็ไม่รู้จักความหมาย ครั้นไม่รู้จักเรื่องก็พากันติดสมมติบัญญัติอยู่นั้นแหละ พวกเราทั้งหลาย เหมือนโยมแม่ออก*นี่แหละ ปลิงหนึ่งก็พากันกลัว หนอนบึ่งหนึ่งก็พากันกลัวจนตัวสั่น ถ้าเราไปสมมติเป็นตัวใหม่ก็พากันจับมันได้ไม่เห็นพากันกลัวเลย เป็นเพราะอันนี้ หนอนบึ่งก็คือตัวใหม่ ตัวใหม่นี้แหละคือตัวหนอนบึ่งใหญ่ แล้วพากันเอาหนอนบึ่งไปเลี้ยง

* แม่ออก พระเรียกโยมผู้หญิง ถ้าเป็นโยมผู้ชายเรียก พ่อออก

ตั้งหลายกระดาษไม่เห็นกลัว เพราะสมมติว่ามันเป็นตัวใหม่ มันเลยไม่เป็นตัวบุง แค่นี้แหละ หลงเท่านี้แหละ แต่ถ้าคิดว่าเป็นหนอนบุงแล้ว ก็กลัวจนขนลุกขนพอง เราไปสมมติว่าเป็นตัวใหม่แล้ว หนอนบุงก็หายไป เราจะไปจับหนอนบุงทั้งเข้าทั้งเย็น แถมเลี้ยงเอาไว้อีก ซ้ำหาใบหม่อนให้มันกินอ้อมอีกด้วย ไม่กลัว นี่แหละมันหลงสมมติ สมมติว่าเป็นหนอนบุง มันก็เป็นหนอนบุง สมมติว่ามันเป็นตัวใหม่ก็เป็นตัวใหม่ เลยไม่เป็นหนอนบุงแบบนี้ นี่แหละคือเราหลง หลงธรรมะก็เหมือนกัน

“จตุตตารโ ทูลลภา โลกเ ทุทฐปฺปาโท จ ทูลลโก ธมฺโม จ ทูลลโก โลกเ ปพฺพชิตฺโต จ ทูลลโก สทฺธาสมฺปนฺโน จ ทูลลโกติ”
 อย่างนี้ท่านว่า ของหายากมีอยู่ ๔ อย่าง อันอื่นหายากใหม่.. ก็ยาก แต่ก็พอหาได้อยู่ ใครก็พอหาได้ ของ ๔ อย่าง หายากหนึ่ง..คือ ๕ ของพระพุทธเจ้านี้ก็หายาก จะเห็นก็ยาก เห็นพระพุทธเจ้าที่เป็นรูปธรรมก็ยาก เห็นทั้งที่เป็นนามธรรมก็ยาก ไม่เคยรู้จัก แต่เราก็พากันกราบอยู่ พากันไหว้อยู่ ท่านว่าไหว้พระพุทธเจ้า..ไม่รู้จัก อ้าว..กราบพระพุทธเจ้าพากันเห็นไหม เขานี้รูปพระพุทธเจ้าไว้ก็พากันกราบมับมับ* ไม่ได้สนใจ ไหนพระพุทธเจ้ารู้จักใหม่..ไม่รู้จัก กราบลมกราบแล้งไป นี่ชื่อว่าผู้ที่เห็นพระพุทธเจ้ายากอันหนึ่ง ทั้งที่เป็น

* มับมับ ลักษณะการเคลื่อนไหวเป็นจังหวะเร็วต่อเนื่องกัน

รูปเป็นนาม..ยาก “พุทฺธบุปฺปาโท จ ทฺถลฺโล” ได้ยินแต่ชื่อว่า พระพุทธเจ้า ๆ ไม่รู้จักก็พากันกราบ..อยู่ไหน ซึ่งเป็นนามธรรมก็ไม่รู้จัก ซึ่งเป็นรูปก็ไม่เห็น นี่..ที่พวกเราถือตาม ๆ กันมา

ฉะนั้น ความเชื่ออันนี้พวกเราทั้งหลายจึงคลาไคลออก จึงไม่รู้จักเนื้อแท้ของธรรมะ จึงไม่รู้ว่าพระพุทธเจ้าเป็นอย่างไร ครั้นเห็นพระพุทธเจ้าแล้วก็กราบอยู่ไหว้อยู่ แต่ไม่เห็น ความเชื่อไม่มี จะพากันประพฤติปฏิบัติก็ไม่กล้าปฏิบัติ บัดนี้ เกิดความประมาท ไปอยู่วัดวาอารามก็ดี ไม่รู้จักพระพุทธเจ้า ฝ่ายฆราวาสพุทธบริษัทหากผู้ใดที่มาเป็นอุบาสกอุบาสิกา มารักษาศีล ๕ ศีล ๘ อย่างนี้ พอเข้าวัดบ่อย ๆ ก็จะถูกว่า บางที บางครั้งเห็นเด็กน้อยเข้าวัดบ่อย ก็ไปบอกว่า ระวังมีงเดื่อ* มีงจะตายเร็วนะ..เข้าวัดตั้งแต่เด็ก ว่าให้เขากลับแบบนั้น นี่เพราะไม่รู้จักเรื่องนะ พอแก่เฒ่าแล้วไปปฏิบัติธรรมถือศีลก็ จะถูกคนว่า คนไปวัดดูไม่เห็นใครเหาะได้สักคนหรอก..อย่างนี้ คนที่พูดแบบนี้ก็เป็นคนหลง หลงทั้งคำพูดนั้นแหละ คนไม่ได้พิจารณา ไปลองภาวนา ไปลองรักษาศีล ไปลองปฏิบัติ พระธรรมนี้ ภูก็ไม่เห็นใครเหาะได้สักคนหรอก ผู้นี้เห็นว่าเหาะได้มันดีแท้ เหาะไปบนอากาศ..คนว่ามันดี อีแรงมันก็เหาะเป็นนะ กามันก็เหาะเป็น แมลงกูดจีจี้มันก็เหาะเป็น

---

* เดื่อ นะ เนื่อ

นะ เหาะไปตรงไหนก็ همینไปตรงนั้น มันไม่ดีเพราะเหาะ
ได้หรือเหาะไม่ได้หรอก อย่างนี้ให้พากันเข้าใจ นี่ล่ะเพราะ
คนไม่รู้จักพระพุทเจ้า

“พุทฐุปปาโท จ ทูลลโก” แปลความว่า เราจะเห็นพระพุทเจ้า
ก็ยาก “ธมฺโม จ ทูลลโก โลกเก” จะเห็นพระธรรม จะได้ฟัง
ธรรมก็ยาก จะเข้าใจในธรรมก็ยาก จะปฏิบัติธรรมก็ยาก จะ
ได้เป็นธรรมมันก็ยาก “ปพฺพชิตโต จ ทูลลโก” เกิดมาแล้วจะ
ได้บวชในพระพุทธศาสนานี้ก็ยาก..ท่านว่า บางคนบอกว่า
มันจะยากอย่างไรก็ยังเห็นบวชกันอยู่นั้นไง ครั้นบวชอยู่แต่
มันก็ไม่บวชอยู่ในพระศาสนา มันบวชอยู่นอกพระศาสนา
บวชไม่ละความโลภ บวชไม่ละความโกรธ บวชไม่ละความ
หลง บวชไม่ละสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม บวชหาลาภหายศ บวชหา
ทรัพย์สินเงินทอง หาได้หาดีแก่งแย่งกันอยู่อย่างนั้น นั่นไม่ใช่
บวชในศาสนา..บวชนอกพระศาสนา เหมือนกับลูกของพ่อ
ของแม่นี้แหละ ลูกไม่เชื่อฟังพ่อแม่ มันก็เหมือนไม่ใช่ลูกของ
พ่อของแม่

นี่เหมือนกันฉันใด จึงว่าคนที่ จะบวชจะต้องมีใจอ่อนน้อม
ประพฤติปฏิบัติต่อพระศาสนา ต่อพระธรรมวินัย..ยาก ๆ มัน
ยาก..ไม่มีศรัทธา คนมันชอบสบาย มันชอบตามใจเจ้าของ*

---

* เจ้าของ ตัวเอง ตัวฉันเอง

อยากนั่งกินก็ได้ อยากนอนกินก็ได้ อยากยืนกินก็ได้ อยาก
 ผิวปากก็ได้ อยากร้องเพลงก็ได้ อยากรูปกินกาแฟตาม
 ร้านเขาก็ได้ คนมันชอบสบาย ให้มาปฏิบัติ มาฉันหน
 เดียวเถิด มานั่งสมาธิเถิด มาทำตามพระพุทธเจ้าเถิด ก็ว่า
 โอ๊ย ! เราไม่ใช่พระอิฐพระปูนหรอก ว่าไปอย่างนั้นเลย
 นี่คือนักบวชนอกพระศาสนา แม้จะบวชอยู่ก็ออกไปไกล
 พระพุทธเจ้า ผู้บวดฝึกทองไม่ได้ ถ้าบวชแบบนี้ ผู้บวด
 กล้วยน้ำว่าไม่ได้ บวดฝึกทอง บวดกล้วยน้ำว่า มันยังมีมัน
 มีหวานมีน้ำให้ชดด้วยให้คนอื่นได้กินอยู่นะ นี่แหละท่านว่า
 ชื่อว่าบวชเฉย ๆ มันไม่ได้อยู่ในพระศาสนา

ถ้าบวชในพระศาสนาแล้ว ครั้นพระพุทธเจ้าบอกว่ามันผิด
 เราก็พากันเลิกมันถึงจะถูก อันนี้ไม่ดีเราก็ไม่ทำมันถึงถูก
 ทางมันผิดอย่าไปเดิน ให้เดินทางนี้ อย่าไปเดินทางนั้น
 พระพุทธเจ้าท่านว่าอย่างนี้ เราก็ทำตาม มันถึงจะเห็นศีล
 เห็นธรรม นี่แหละคือความหลง ใครหลง..ผู้ใดไม่รู้ผู้นั้นแหละ
 คือคนหลงหมด จะเป็นเจ้าใหญ่ นายโต จะเป็นอะไรมาก็ตาม
 หลงใดค มันหลง ไม่ใช่ว่ามียศมีลาภใหญ่โตแล้วจะไม่หลง..
 ไม่ใช่ชนะ เหมือนคนแก่นี้แหละ คิดว่าตัวเองเกิดก่อนคนอื่น
 จะเก่งกว่าคนอื่น อย่างนี้ก็ไม่ใช่ชนะ เก่งกว่าตรงที่มันแก่กว่า
 คนอื่นเท่านั้น แต่ธรรมอันดีไม่มีเลย..เป็นอย่างนี้ ถ้าคนจะ
 ดีไม่ต้องรอแก่เฒ่าหรอก อายุ ๑๐ ปี ๒๐ ปี ดีกว่าคนที่เกิด

มา ๑๐๐ ปี ก็มีนะ เหมือนกับแตงกวากับลูกตุ่มกานี้แหละ มีลูกตุ่มกาเต็มตะกร้า ก็สู้มีลูกแตงกวาลูกเดียวไม่ได้ เพราะลูกตุ่มกามันขมถึงมีเยอะก็ไม่เกิดประโยชน์ มีมากในสิ่งที่ไม่ดี มันก็ยังไม่ดี คนเราถ้าไม่มีความดีแล้ว ยิ่งแก่เฒ่ามากก็ยิ่งชี้เหว เหมือนลูกบวบนี้แหละ ลูกอ่อนเอาไปต้มไปแกงได้ แต่พอลูกมันแก่แล้วใช้ประโยชน์ไม่ได้ นอกจากเอาไปทำเป็นลูกตะกร้อให้เขาเตะเล่น มันเป็นอย่างนั้น

นี่ท่านถึงบอกว่าให้พากันรู้จัก ครั้นเกิดมาเป็นคนแล้ว อย่าเพิ่งเข้าใจว่าตนเองเป็นคนนะ ต้องให้รู้ตัวว่าอะไรพาให้เราเป็นคนนะ คนเป็นอย่างไรใจเรามันเป็นคนใหม่หรือว่ามันเป็นสัตว์อีกจกกันใหม่ เบียดเบียนกันใหม่ อันนี้ก็ให้พากันดู ไม่ใช่ว่าเกิดเป็นคนแล้วจะเป็นคนเลย..ยังนะ ขึ้นชื่อว่าบวชแล้วจะเป็นพระเลย..ก็ยังไม่เช่นนั้น มันไม่ได้เป็นอย่างนั้น ให้เราพากันเข้าใจ หลักพุทธศาสนาก็เหมือนกัน ฉะนั้น ของทั้งหลายนั้นหายาก คนเกิดมาเป็นคนจะเข้าใจในคนก็ยาก บวชมาเป็นพระจะเข้าใจในพระก็ยาก บวชเข้ามาในพระศาสนาจะอยู่ในพระศาสนาก็ยาก ก็ทำเหมือนพระพุทธรูปเจ้านี้แหละ ท่านโกนผมก็โกนตาม ท่านห่มเหลืองก็ห่มตาม ท่านทำอะไรก็ทำตามไปอย่างนั้นแหละ แต่ใจมันยังไม่เข้าใจไม่เป็นพระ ใจอยู่นอก..ใจไม่อยู่ใน หลักพระพุทธรูปเจ้านี้พูดถึงเรื่องใจของเรา พูดถึงเรื่องจิตใจอย่างเดียว ท่านจึงต้องให้ทรมาณใจ ให้รู้จักกรรมะ

ฉะนั้น บรรดาพุทธบริษัททั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตเราทั้งหลาย ทุกวันนี้โดยมาก นับวันมันจะหลงกันไป ท่านจึงบอกว่า “ธมฺโม จ ทฺถุสฺส โลก” การได้ฟังธรรมก็เป็นของยาก ฟังอย่างอื่นก็ฟังตาม ๆ กันไป ให้แต่พระธรรมมารักษาเจ้าของ แต่เจ้าของไม่รักษาพระธรรม ถ้าคิดแบบนี้เป็นคนโง่ โง่มาก เหมือนกับไปทำนา ก็ให้นามารักษาตัวเรา ลองดูซิ ถ้าให้นามารักษาเรา มีแต่หญ้าจะโตขึ้นท่วมต้นข้าวเท่านั้นแหละ มันต้องเรารักษา มันถึงจะได้กินข้าว ปลูกต้นหอมผักชี ก็ให้ต้นหอมผักชีรักษาเรา..อย่างนี้ผิด เบื้องต้น เราต้องรักษามันใช่ไหม..หรือไม่ใช่ รักษาให้มันโตแล้วมันถึงจะมารักษาเรา อย่างนี้ดี หรือให้มันมารักษาเราเลย

นี่ฉันใดเหมือนกัน พวกเราไม่รู้จักรักรณะ ครั้นไปฟังธรรมะ ไปฟังทั้งวันทั้งเดือนทั้งปี..ไปฟังธรรม ไปเอาบุญบ้านนั้น ไปเอาบุญบ้านนี้ ฟังเทศน์เอาบุญ คิดแต่อย่างนี้ แต่ไม่ได้ฟังธรรม ถ้าได้ไปฟังธรรมกันแล้วเข้าใจในธรรมนะ คนชี้เหล่าไป ฟังแล้วกลับมาต้องเลิกกินเหล่าแล้ว..มันถึงถูก จึงเรียกคนฟังธรรม..ใช่ไหม คนชี้ขโมยไปฟังธรรมแล้วท่านว่ามันเป็นบาป..เราก็เลิก ท่านว่าความโลภโกรธหลงผิด การต่อล้อต่อเถียงกัน ท่านว่ามันไม่ดี เราไปฟังธรรมแล้วเราก็เลิก อย่างนี้ถึงเรียกว่าคนได้ฟังธรรม อันนี้พวกเราไปฟังพระอ่านหนังสือเฉย ๆ

ไปแล้วก็มา มาแล้วก็ไป เลยเข้าใจว่าตัวได้ไปเอาบุญ เลย
เข้าใจว่าตัวได้ไปฟังธรรม..นี่ ! เออ..มันไม่ใช่

ท่านจึงว่ามันยาก เหมือนกันกับคนเกิดมานะ มันแต่ตัว
เฒ่า..มันไม่เฒ่า คนอายุมากเฉยๆ ถ้าเฒ่ามันต้องเห็นเฒ่า
เห็นแก่ดี ใจมันยังเป็นเด็กน้อย เป็นผู้เฒ่า..ใจมันก็ต้องเฒ่า
แล้วดี ทำบาปมากก็ให้มันเฒ่า ทำไม่ดีมากก็ให้มันเฒ่า ให้มัน
เล็กลงให้มันละให้มันถอนออก..นี่จึงเป็นคนเฒ่า รู้จักเกิด รู้จัก
แก่ รู้จักเจ็บ รู้จักตาย แต่คนส่วนใหญ่มันไม่รู้จักรู้จักความแก่
ไม่รู้จักรู้จักความแก่ก็ไม่รู้จักรู้จักความตาย ไม่รู้จักรู้จักความเกิดก็ไม่รู้จักรู้
จักความตาย ไม่รู้จักรู้จักได้ก็ไม่รู้จักรู้จักเสีย คนไม่รู้จักรู้จักได้..พอได้มาแล้ว
ก็หัวเราะว่าเรื่องสนุกสนาน นี่คือคนไม่รู้จักรู้จัก คนไม่รู้จักรู้จักเสีย..พอ
มันเสียไปก็ร้องไห้ร้องไห้ให้ ๓ วัน ๓ คืน นี่คือคนไม่รู้จักรู้จักเสีย
เข้าใจใหม่ ถ้าคนรู้จักรู้จักได้และรู้จักรู้จักเสียแล้ว มันแสนสบาย ได้มา
ก็เข้าใจว่ามันได้มานะ พอมันเสียไป..เราก็เข้าใจว่า เออ..มัน
เสียไป อย่างนี้ มันก็สบายอยู่เป็นปกติ นี่เรียกว่าคนรู้จักรู้จักได้
คนรู้จักรู้จักเสีย แต่คนไม่รู้จักรู้จักได้ไม่รู้จักรู้จักเสียพอได้มากก็หลงลืม
ไต่ยศมากก็หลงกับยศ ได้ลาภมากก็หลงกับลาภ ไม่รู้จักรู้จักสมมติ
บัญญัติ

นี่เหมือนพวกเราอยู่ด้วยกัน นั่นสมมติว่าเป็นผู้หญิง นั่น
สมมติว่าเป็นผู้ชาย สมมติว่าน้อย สมมติว่าหนุ่ม สมมติว่า

พระ สมมติว่าเนร มันเป็นของสมมติหมดนั่นแหละ..เอ้า ครั้นรวม ๆ ..รวม ๆ กันมาแล้วมันเป็นอันเดียวกัน เป็นที่อันเดียวกัน แล้วมันมาก็มาเหมือนกัน แล้วมันไปก็ไปเหมือนกัน เกิดมาก็เกิดเหมือนกัน มันตายก็ตายไปเหมือนกัน มันมาก็ไม่ได้หาบอะไรมาเหมือนกัน มันไปก็ไม่ได้หาบของไปอีกเหมือนกัน นี่จึงว่าคนเหมือนกัน นี่คือตรงที่มันเหมือนนะ แต่คนหลงก็ทำให้เหมือนเรามา เหมือนเราไป เราไปอย่างไร ก็ทำอย่างนั้น เรามาอย่างไรก็ทำอย่างนั้น แต่คนส่วนใหญ่ ไม่รู้จัก..อย่างว่าไม่รู้จักแก่ไม่รู้จักเฒ่า บางคนยังเป็นเด็กน้อยอยู่ ผมจะหงอกก็ไม่ยอมให้มันหงอก หายมาย้ายอมมาทาเอาไว้อยู่ตลอด จะให้มันเป็นหนุ่มน้อยอยู่อย่างนั้น นี่คือคนไม่รู้จักเฒ่า ดันเอาไว้เก็บเอาไว้ ไม่ได้มองดูเจ้าของไม่เห็นเจ้าของ ฉันทิด

ท่านจึงกล่าวว่า “ธมฺโม จ ทฺลลโก โลกเก” คนไม่รู้จักธรรม บางคนก็ไปเรียนเอาโน้น เรียนเอาธรรมนั้น เรียนเอาธรรมนี้ เรียนเอาธรรมโท ธรรมอะไรไม่รู้มา เพื่อเอามารักษาคนกัน พอเจ็บป่วยมาก็ไปให้รักษากันในบ้าน เสกเป่าชมพูขมิบเอาอยู่อย่างนั้นแหละ เอาขี้ผึ้งมาตีปากจนหมดตลับ บางครั้งไม่รู้ว่าเป็นอะไร ท่องไปเป่าแคนไปด้วย ทำกันอยู่หมดคืน ๔ คน ๕ คน พอเหนื่อยก็เอาเหล้ามากิน นี่เรียกว่า “ทำผีบ้า” พวกนั้นคนไม่รู้จักธรรมะจริง ๆ พอไปหา

หมอธรรม* พวกนั้นก็ว่า โอ้ย..พวกเราไม่รู้จะทำอย่างไร แล้วแต่พ่อหมอจะว่านะ พวกฉันเป็นคนหูหนวกตาบอด ไม่รู้จักอะไร แล้วแต่พ่อหมอธรรมจะไถ่จะถอนให้พวกเรา ค่าครูเท่าไรก็แล้วแต่พ่อหมอจะว่าเอา หมอธรรมชี้ให้ล่า ก็สนุกที่จะเรียกเอา อยากได้ควายก็เรียกเอาควาย อยากได้ วัวก็เรียกเอาวัว พวกนี้..โดยเฉพาะแถวบ้านน้ำเกลือยงนั้น มีเยอะมากแบบนี้ บ้านหนองหลุม ตำบลหนองไธ..โน้น นี้เรียกว่า “ทำ” แล้วนี้ ไม่ใช่ “ธรรม” นี้แหละ “ทำแท้นอ ทำกุแท้นอ ทำแท้น” นี้แหละคนไม่รู้จักธรรม ธรรมะของ พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้ทำอย่างนั้น

บางคนก็ไปเรียนนั่นเรียนนี่มา เอาข้าวแห้งไปบูชาทุกวัน ๆ อธิษฐานขอพรยาว ๆ เอาดอกไม้ไปบูชา ๓ ปี ก็ไม่เปลี่ยน ยังทิ้งไว้อยู่ที่นั่นแหละ มีแต่ข้าวแห้งดอกไม้แห้ง มีแต่หนูคาบ มาใส่หัวตอกลางคืน บางครั้งหนูมันวิ่งเตะชั้นกะย่อง*ลงมา ใส่หัว นี้เรียกว่า “ทำข้าวแห้ง” “ทำดอกไม้แห้ง” “ทำแท้นอ ทำกุแท้นอ ทำแท้น” นี้แหละพวกเราเข้าใจผิด เข้าใจผิด มันจึงไม่ถูก มันไม่ถูกมันก็เลยผิด เลยไม่รู้จักศีลไม่รู้จักธรรม บ้านเมืองของเราทั้งหลายก็จึงเตลิด ลูกเต้าเหล่าหลานไม่ ฟังความพ่อความแม่ ครอบครัวก็ไม่ฟังความกัน นอกใจกัน

* หมอธรรม หมอพื้นบ้านประเภทหนึ่งที่ใช้เวทมนตร์คาถารักษาความเจ็บไข้ของคนในชุมชน
ชั้นกะย่อง ภาชนะจักสานคล้ายพานหรือโตก ถ้าใหญ่ใช้เป็นสำรับ ถ้าเล็กใช้เป็นเครื่องใส่
ข้าวตอกดอกไม้บูชาตามวัด กะย่อง ก็ว่า

หาความสุขนอกบ้าน วุ่นวาย เพราะไม่รู้จักรักรวม เลยเกิด
ความทุกข์ขึ้นมา

พูดมาถึงเรื่องนี้ก็คิดถึงเรื่องแต่คราวเป็นเด็กน้อยนะ เวลา
ไปผ่าเม็ดกระบก ไปทำงานอย่างนี้แล้วพอถูกไม้ทิ่ม ก็วิ่งมา
หาตาทายาย ว่าไม้ถูกมือเรา ว่าเสียมถูกเรา ว่าเจ้านั้นมันตี
เรา ครั้นมาหาท่าน ท่านก็จับแขนแล้วว่า มาสิ..ตาจะเป่าให้
แล้วต้องเป็นคาถาว่า “อมมะดู อมมะดู คนบ่สู้มันเจ็บ..เพียง”
อาตมาก็เพิ่งจะมารู้เดี๋ยวนี้แหละ เมื่อตอนเป็นเด็กน้อยยังไม่
รู้จัก คนไม่รู้มันก็จะเจ็บตัวอย่างนี้แหละ คนไม่รู้มันก็เจ็บ
คนไม่รู้มันก็ทุกข์ ไม่รู้เกิดก็ทุกข์เพราะความเกิด ไม่รู้แก่ก็ทุกข์
เพราะความแก่ ไม่รู้ตายก็ทุกข์เพราะความตาย คนมีลาภ
ไม่รู้จักลาภก็จะทุกข์เพราะลาภ คนมียศไม่รู้จักยศก็จะทุกข์
เพราะยศ คนมีลูกมีหลานไม่รู้จักลูกจักหลานก็จะทุกข์เพราะ
ลูกเพราะหลาน เพราะเราไม่รู้จัก คนหลงนี่มันทุกข์จริง ๆ
ว่าเลยแท้ ท่านว่ามันถูกต้องจริงแท้ อย่างนั้น

นี่แหละคือเราหลง หลงไปหลงมาก็หลงไป..ไม่รู้จักคือรู้จัก
ธรรม ไม่ได้ฟังธรรม คิดว่าธรรมมันอยู่กับดอกไม้ ว่าธรรม
มันอยู่กับชันทะยะย่อง ว่าธรรมมันอยู่นั้น ว่าธรรมมันอยู่นี่ ไม่
เข้าใจว่ามันอยู่กับเจ้าของ และใครมาสร้างทุกข์ให้เจ้าของ
ว่ามันทุกข์กับนา ว่ามันทุกข์กับเงิน ว่ามันทุกข์กับลูก ว่ามัน

ทุกข์กับเรื่องว่ามันทุกข์กับลาภกับยศ ว่ามันทุกข์กับนั่นกับนี่
 อย่างนี้ละ อย่างนี้คือความเห็นผิด มันทุกข์เพราะเจ้าของ
 เห็นผิด..ว่าไฉน มีด้วยก็ทุกข์เพราะด้วย มีหม้อก็ทุกข์เพราะ
 หม้อ..ว่านั่น ผู้ที่จะทุกข์กับด้วยกับหม้อนั้นคือคนเป็นด้วย
 คือคนเป็นหม้อ..มันจึงทุกข์ ครั้นคนเอาด้วยเอาหม้อมาใช้
 เฉย ๆ ไม่ทุกข์กับด้วยไม่ทุกข์กับหม้อ ผู้ที่ไม่เป็นหม้อไม่เป็น
 ด้วย ผู้ใดไปเกิดในด้วยในหม้อ คนนั้นก็ทุกข์อยู่ในด้วย ทุกข์
 อยู่ในหม้อ เกิดอยู่ในด้วยอยู่ในหม้อ ได้ด้วยมาก็เกิดกับด้วย
 ด้วยแตกก็ตายกับด้วย ได้หม้อมาก็เกิดกับหม้อ ให้เรียก
 “แม่ออกหม้อ” “พ่อออกหม้อ” อย่างนี้มันถึงจะถูกละ ได้
 ตะกร้ามาก็ไปเกิดกับตะกร้า พ่อตะกร้าขาดก็ไปตายกับ
 ตะกร้า

ท่านจึงบอกว่า ภพชาตินั้นมันช่างมากเหลือเกิน อย่างเกิด
 นี้ และเราไม่รู้จักเกิดนะ คิดแต่ว่าเกิดมาจากท้องแม่แล้ว
 ก็ว่านั่นคือเกิด..มันไม่ใช่อันนั้นเกิดนะ ขณะจิตนั้นมันเกิด
 มันตายนี้ โอ้ย..วันหนึ่งนั่นมากมายนับไม่ถ้วน ไม่รู้จักเกิด
 ไม่รู้จักตาย ไม่รู้จักภพไม่รู้จักชาติ นี้เรียกว่าความหลง ดังนั้น
 เรามันทุกข์ ทุกข์..ทุกข์ไม่รู้จักอะไร ครั้นสบายใจมาก็หัวเราะ
 ครั้นไม่สบายใจมาก็ร้องไห้ ร้องไห้กับหัวเราะนี้มีโทษพอกัน
 คนมีร้องไห้คนมีหัวเราะมีโทษพอกัน โทษเท่ากันนะ
 ผู้ร้องไห้ก็เท่ากันกับหัวเราะ ผู้หัวเราะก็เท่ากันกับร้องไห้

พอปานกัน เหมือนความเกิดมาก็มีโทษพอปานกัน มันจะ
ไปก็ละทิ้งร่างไว้เหมือนกันกับร่างกระดูก นี้อย่างนี้..เท่ากัน
ที่ว่าผู้ นั้นใหญ่ ผู้ นั้นน้อย ผู้ นั้นงาม ผู้ นั้นไม่งาม พระพุทธเจ้า
ท่านไม่ได้หมายถึงภายนอก ท่านหมายถึงร่างกายที่เป็นร่าง
กระดูกนี้ละ ไม่มีผู้ใดงามสักคน พอปานกัน นี้..อันร่างอันนี้
ไม่ดีมันไม่ชั่ว เป็นพอปานนี้

พระพุทธเจ้าเราทั้งหลายจึงให้พิจารณาธรรม เราแต่จะไป
มัวฟังแต่คำ* นั้นคำนี้ เทศน์นี้เทศน์นั้นอยู่ แล้วท่านนั้นแหละ
ไม่รู้จักเรื่องของเจ้าของ ไม่รู้ว่าธรรมอยู่ไหน ท่านถึงว่า
“ธมฺโม จ ทฺลลโภ โลกเก” ไม่รู้จักธรรมะธมฺโม มีลาภติดลาภ
มียศติดยศ แสวงหาแต่สิ่งที่เป็นทุกข์ ได้สิ่งที่เป็นทุกข์มามัน
ก็เกิดทุกข์ หาแต่ของทุกข์ใส่เจ้าของ บางคนพอมหาฟังเทศน์
แบบนี้ ก็จะไม่เคยอยู่ในใจว่า ถ้าอย่างนั้นก็หมายความว่าไม่
ต้องทำอะไรเลยหรือ ไม่ใช่อย่างนั้นหรอก

คนเราทั้งหลายนั้น ถ้ารู้จักมันนะ อย่างเราได้ข่าวสารอันหนึ่ง
เนี่ยสละ จะเอาไว้ตรงไหนหนอ บางคนแบกมันมาละ..มา
เอามาก็แบกมันอยู่อย่างนี้ละ..แบกข่าวสารนะ แล้วก็บ่นว่า
มันหนัก อีกผู้หนึ่งรู้จักว่ากระสอบข่าวสารมันหนัก จะไปเอา
ข่าวสารมากินเหมือนกัน แต่ได้มาแล้วก็วางลงไว้ข้าง ๆ นี้ เรา

---

* ล่า การขับร้องเพลงพื้นเมือง ใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบ มีหลายทำนอง

จะกินข้าวสารอยู่หรือแต่เราจะไม่แบกมัน นี่..นี่คือคนรู้จัก
 ธรรมะ เรื่องสร้างอยู่สร้างกิน ทำไร่นา ทำอยู่หากิน เป็น
 เรื่องธรรมดา คนหากินอยู่จะไม่ให้ทุกข์ได้อย่างไร นี่ปัญหา
 มันเกิดขึ้นมาเพราะโมหะคือความหลง

จึงได้เทียบให้ฟังว่าคนกินข้าว ใครก็กินข้าวอยู่นะ นี่ไปซื้อ
 กระสอบข้าวสารมา..เรากินข้าวของเราที่ซื้อมา..เราก็จะแบก
 อยู่อย่างนี้ นี่อีกผู้หนึ่งว่า เราก็กินข้าวเหมือนกัน ซื้อมา..
 แต่เราจะไม่แบก มันหนัก ก็จะเอาตั้งไว้ข้างหนึ่ง ข้าง ๆ เลย
 ผู้ใดจะดีกว่ากัน ๒ คนนี้ อันผู้แบกอยู่นั้นกว่าจะแช่ข้าวแล้ว
 นำมาหนึ่งหมดกระสอบ..มันจะตายก่อน นี่แหละคนที่
 มีปัญญา..เป็นอย่างนี้ คนหากินในโลกเหมือนกัน เกิดมา
 เหมือนกัน คนกินข้าวสารเหมือนกัน เรากินข้าวสาร มันหนัก..
 กระสอบข้าวสารมันหนักเราจะไม่แบกไว้ เราตั้งข้าวไว้
 ข้าง ๆ นี้ เราจะคอยหุงกินอยู่ที่นี่..คนมีปัญญาเป็นอย่างนี้

เปรียบอุปมาอุปไมยว่าคือ ลากก็ดี ยศก็ดี ลูกก็ดี หลานก็ดี
 สมบัติข้าวของเงินทองก็ดี นี่คือการสอบข้าวสาร ให้มันมีมา
 หลาย ๆ ก็ข้างมัน เราอย่าไปแบกมัน แต่เราใช้มัน เหมือนเรา
 กินข้าวสารนี้ กินข้าวสารแต่เราไม่แบกกระสอบมัน ให้เอา
 ตั้งไว้ข้าง ๆ นี้ ออยากหุงก็จะหุงกิน ออยากนั่งก็จะนั่งกิน กับอีก
 ผู้หนึ่งแบกกระสอบข้าวสารเอาไว้ กว่าที่จะหุงกินหมด พอกิน

หมดมันจะตายก่อน นี่กินข้าวไม่ได้เพราะแบกเอาไว้ นี่มีลูกแบกลูก มีหลานก็แบกหลาน มีทรัพย์แบกทรัพย์ มียศแบกยศ แบกไว้หมดทุกอย่าง แม้จะมีน้อย ๆ ก็ทุกข์นะนี่ เพราะเข้าไปยึดไว้หมายไว้

ฉะนั้น พระพุทธเจ้าท่านถึงให้เราพิจารณาถึงธรรมะ ให้รู้จักเรื่องความเป็นจริงของมัน ถ้ารู้จักเรื่องเป็นจริงของมันแล้ว แม้เรามีเรือนมีخان มีลาภมียศ มีลูกมีหลาน..เราก็ไม่ต้องแบกมัน จะสมมติว่ามันเป็นลูกเป็นหลาน หรือว่ามันเป็นเรือนเป็นชานก็ช่างมัน แต่เรารู้จักสมมติอันนี้ว่ามันเป็นอย่างนั้นเอง นั่น..อย่าไปแบก มีหลายปานไหนก็ช่างมันอย่าแบกมันเหมือนข้าวสารนี้ มีหลายกระสอบก็ช่าง ตั้งไว้ข้าง ๆ นั่น..มันไม่หนักหรอก แล้วจึงหุงกินไป ถ้าคนรู้จักใช้ไม่มีอะไรในโลกนี้

“โลกวิทู” รู้แจ้งโลก คนรู้แจ้งโลก รู้แบบนี้ คือรู้อยู่ในโลกนี้ไม่ใช่ให้โลกมันหมดไป ไม่ใช่หนีจากโลกแล้วไป อยู่ในโลกให้มันรู้โลก แล้วคนเรามันไม่รู้จักพิจารณา ไม่พิจารณาธรรมะ ไม่รู้จักพิจารณาธรรมะ ถ้าเราถอนขึ้นดูอย่างนี้แล้วมันสบาย..มันสบาย ถ้าพิจารณาธรรมะเนี่ยมันสบาย ครั้นเห็นแจ้งแล้วมันสบาย รู้จักลึก รู้จักตื้น รู้จักสั้น รู้จักยาว รู้จักสุข รู้จักทุกข์ รู้จักเกิด รู้จักแก่ รู้จักเจ็บ รู้จักตาย ถ้ารู้จักเรื่องของมันก็วัดมันได้เหมือนกับไม้ตะ ได้ไม้ชิ้นหนึ่งแล้วเราแทงเข้าไปในกองทราย

แทงเข้าไปยาว ๆ ไปแทงมาไว้อย่างนั้น พอเราเดินมาเห็นไม้ที่อยู่ในกองทรายนั้น มีผู้มาถามว่าไม้นี้จะว่ายาวเท่าใดนี้ เราจะตอบได้ไหม..นั่นใครก็ตอบไม่ได้ เพราะมันเห็นส่วนเดียว ไม่ได้วัด ถึงวัดก็วัดส่วนเดียว..มันไม่ได้ นี่..ตอบไม่ได้ หลงหมด ไม่รู้จักว่ามันสั้นยาวเท่าไร ยังจะเอากันมาถามกันเล่น มันก็ทายปัญหากันเล่นเฉย ๆ นี่..มันไม่รู้จัก

พวกเราเหมือนกัน มีลูกเต๋าเหล่าหลานเราก็ไม่รู้จักเรื่อง ไม่รู้จัก ความเกิด ก็ไม่รู้จักความตาย ครั้นเห็นทั้งเกิดครั้นเห็นทั้งตายแล้ว..มันสบายหลาย เรียบธรรมแล้วก็รู้ธรรม รู้ธรรมก็ปฏิบัติธรรม ปฏิบัติธรรมแล้วก็เห็นธรรม..แล้วก็เห็นธรรม เห็นธรรมด้วย เป็นธรรมด้วย พอรู้จักเรื่องแล้วก็ไม่มีอะไร มาเสียดแทงไม้ในกองทรายก็เหมือนกัน ไม่มีใครรู้จักว่ามันยาวหรือสั้นเท่าไร แต่พอดึงออกจากกองทราย เราก็จะรู้จักแล้ว ทำไม่ถึงรู้จัก มันเห็นทั้งสองด้านถึงได้รู้จัก เอาไม้มาวัดดูก็ได้ เพราะมันเห็นสองด้านละนะ เห็นด้านเดียววัดดูไม่ได้ เพราะด้านหนึ่งจมอยู่ในกองทราย ฉะนั้น จึงกะคาดคะเนว่ายาวสั้นไม่ได้

บุคคลผู้รู้ธรรมะแล้วเหมือนกัน “โลกวิทู” ท่านรู้แจ้งโลก คือท่าน รู้จักเงื่อนไขของโลก อะไรพาให้เราทุกข์ อะไรพาให้เราพ้นทุกข์

นั่น..ท่านรู้จักมันได้ อันไหนมันจะพาทุกข์เกิด เป็นต้นเหตุ
ให้เกิด..อันนั้นท่านก็ฆ่ามันซะ ท่านไม่สร้างเหตุมันขึ้นมา
..อย่างนั้น ครั้นสร้างเหตุขึ้นมา เป็นต้น ทุกข์มันก็เกิดขึ้นมา
ท่านรู้จักเหตุมัน ท่านเลยดับเหตุมัน ดับเหตุมัน..ผลมันก็ไม่มี
เหมือนกับเมล็ดขุ่นนะ เอาไปต้มให้มันสุกๆ แล้วเอาไป
เพาะกล้าดู..มันจะเกิดไหม นั่น..ไม่เกิด นั่นมันดับเหตุมันแล้ว
ผลมันก็เกิดขึ้นไม่ได้ฉันใด นี่ก็เหมือนกันฉันนั้น ให้รู้แจ้งโลก

บุคคลผู้ที่มีความโง่เง่าเต่าตุ่นหลาย ก็คิดว่า *บ๊ยะ ! มันไปไม่ได้หรอก..มันมีปากมีท้องอยู่นี่ ว่าอย่างนั้นะ มันทุกข์มันยาก
มันคาถูกคาหลาน มันคานันคานีอยู่ ถ้าได้บวชคงจะดีขึ้นนะ
ครั้นบวชแล้วก็ว่า ถ้าผมไม่คาสรางโบสถ์พຽງนี้ก็จะไป
ถ้าผมไม่คาวัดพຽງนี้ผมก็จะไปได้เหมือนกัน ผมยังสร้างกุฏิ
ไม่เสร็จเฉยๆ หรือ ผมยังทำอันนั้นอันนี้ไม่เสร็จเฉยๆ หรือ
ถ้าผมทำเสร็จแล้ว ผมก็น่าจะไปได้เหมือนกัน พุดกันอย่างนี้
มันก็คาไปทุกอย่างซะแล้ว พอเฒ่ามากก็คิดว่า ถ้าผมยังหนุ่มอยู่
ผมก็จะไปเหมือนกันนะเดี๋ยวนี้ ตอนนี้เสียที่มันเฒ่า ก็อยู่ให้
มันเฒ่า อย่าวาแต่เฒ่าเลย เดี่ยวมันจะตายนั่นแหละ*

นี่แหละ*พอออกแม่ออกเรา* อย่างที่ว่่านี้..เรื่องฐานมันไม่พอ
สักที เรื่องมันไม่พอ..ฐานมันไม่พอ..ฐานเราเอง ฉะนั้น คนโง่
ไปไม่ได้ คนมีปัญญาไปได้ เหมือนกับสะสมข้าวสาร

เอาไว้กินฉันใด อันนี้เหมือนกันฉันนั้น นี่แหละคือคนไม่รู้จัก
 ในธรรม ถ้าคนฟังธรรมแล้วพิจารณาธรรมแล้วก็ต้องรู้จัก
 ธรรม ครั้นรู้จักธรรมแล้ว ก็ต้องพยายามละ พยายามถอน
 เอาความทุกข์ออกจากใจของเราได้ อันนี้ท่านเรียกว่า
 “ธมโม จ ทูลลโก โลเก”

“ปพพชิตี จ ทูลลโก” จะได้บวชในพระศาสนานี้ก็ยาก..ยาก
 บวชมาแล้วก็ “สทุทธาสมปนฺโน จ ทูลลโก” บวชมาแล้วจะได้
 มาประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยมันก็ยาก มันไม่สบาย
 คือคำสอนของพระพุทธเจ้ามันไม่มีอะไรดีสำหรับเรา มันมี
 สิ่งดี ๆ สำหรับพระอริยเจ้า สำหรับเราแล้ว ฟังแล้วมันไม่มี
 อะไรดี นั้น..เจ้าอย่าไปฆ่าสัตว์เลยนั้น เราก็คิดว่ามันจะดียังไง
 แก่อย่าได้กินเหล้านะนั่น นั่น..เจ้าอย่าอยากได้หลายนะ
 นั่น นั่น..เจ้าอย่าโกรธนะนั่น..ช่วย ! เออ..อย่าไปเล่นไพ่นะ
 นั่น อย่าไปเล่นเบอ์รนะนั่น..อย่างนี้ มันมีแต่ไม่ดีของเราทั้ง
 นั้นแหละ แต่มันดีสำหรับพระอริยเจ้าทั้งหลาย พอเราฟัง
 แล้วไม่มีอะไรน่าสนใจ คือของขี้เหร่ไปพบของดีมันก็ไม่รู้จัก
 เรื่องอย่างนั้นแหละ ท่านว่าของจริง..พระอริยเจ้าทั้งหลาย
 คำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ถ้าเทศน์มาใส่ใจของคนปุถุชน
 คนหลงแล้ว มันเป็นของปลอมหมด..มันเป็นของปลอมหมด
 ไม่เป็นอย่างที่เอา...

ฉะนั้น ท่านถึงว่า ของหายากทั้งหลาย ๔ ประการ เราจะเห็น พระพุทธเจ้าเกิดมาก็ยาก พระพุทธเจ้าที่เกิดมาเป็นรูปเป็นนาม จะเป็นพระสีธาตฺราชกุมาร* เราก็ไม่เห็น เพราะเกิดต่อท้าย ภายหลัง ธรรมะอันที่พระสีธาตฺราชกุมารท่านตรัสรู้เป็น พระพุทธเจ้านั้น เราก็ไม่ได้ปฏิบัติซะแล้ว ก็เลยพากันมาราบ มาไหว้ ว่าลมว่าแล้งไปอย่างนั้น มันไม่รู้เรื่องของมัน ก็เลย ไม่เห็น ไม่มีโอกาสที่จะเห็นพระพุทธเจ้า ครั้นไม่มีโอกาส ได้เห็นพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ไม่มีโอกาสที่จะได้ฟังธรรม ฟังแต่ “ทำแท้งหนอ” “ทำข้าวแห้ง” อย่างที่ว่า พอไม่รู้จัก ธรรม ไม่รู้จักเบื้องต้นเบื้องปลายก็มาบวช บวชก็ไม่รู้จัก ทางไปอีก จับนวโกวาท* ขึ้นมาอ่านดู อันนั้นก็ไม่ได้ให้ทำ อันนี้ก็ไม่ได้ให้ทำ อันนั้นก็ไม่ได้ให้เอา อันนี้ก็ไม่ได้ให้ไป ไม่ได้ ให้ขับ ไม่ได้ให้รำ ไม่ได้ให้ฟ้อน ไม่ได้ให้เป่าปี่สีซอ ไม่ได้ให้กินข้าวเย็น ไม่ได้ให้กินข้าวแดง* แงงร้อน ไม่ได้ให้เอาเงินไม่ได้ให้เอาทอง ไม่ได้ ให้เอารำเอารวย ว่าไปอย่างนั้น ใครจะไปฟัง เกินไป..มันจะมี แต่เรื่องขัดใจไม่ให้ทำทั้งนั้น ถ้าให้เรากินแล้วนอนเหยียดขา แกว่งแขน..สบาย อยากผิวปากก็ผิว อยากร้องเพลงก็ร้อง มันก็สนุกสนาน ครั้นอยาก..ก็ลุกไปกินโหด..อย่างนั้น อันนี้ ทำไม่ได้แล้วพอบวชเป็นพระนี่ ผลหมากรากไม้มีอยู่ แต่การอยู่การฉันนี่ถ้าเลยเวลาแล้วก็ได้ไม่ได้ฉัน ถึงอยู่ใน

---

* **สีธาตฺตกุมาร** (สีทธตถ หรือ สีทธารถ) พระนามเดิมของพระพุทธเจ้าก่อนที่จะเสด็จออก บรรพชา ทางอีสานเรียก สีธาตฺราชกุมาร
นวโกวาท คำสั่งสอนสำหรับผู้บวชใหม่ เป็นชื่อหนังสือหลักสูตรนักรบธรรมชั้นตรี
ข้าวแดง อาหารมื้อเย็น หรือมี้อค่ำ

เวลา ครั้นไม่มีผู้เอาใส่ตีนใส่มือให้ ก็ดูกินไม่เป็น พระเนี่ย.. ต้องให้ผู้อื่นมาประเคน ต้องให้ผู้อื่นมาเอาให้..อย่างนั้น อันผู้อื่นเอาให้ใส่เราหลายปานใดหนอ..*พ้อออกแม่ออก*เรา บางทีอยากได้มาก เขาก็ให้อยู่หน่อยหนึ่ง..แน่ะ..ไม่พอใจ บางทีของที่เราไม่ชอบเขาก็ให้หลาย ก็คิดโกรธเขาอีกเหมือนกัน บางทีก็จะให้ไว ๆ เขาก็ช้า ๆ อยากจะขว้างก่อนไม่ได้ โน่นละ ใจของเรามันเป็นอย่างนั้นนะ บางทีนั่งอยู่สบาย ๆ อยากให้มาช้า ๆ แต่มันไม่เห็นก็มาให้ไว ๆ ก็ผิดใจเราอีกอยู่ที่นี่ มันเป็นแต่สิ่งที่ไม่ชอบใจ..นั่นแหละอันใจของเรานี้ ของที่เขา เอาให้ เราจะทำอย่างไร..เนอะ มันไม่ชอบ มันจะจางแคไหน ก็กินอยู่อย่างนั้นแหละ

พอพูดมาถึงตรงนี้ก็นึกถึงครูบาอาจารย์ดี เป็นกรรมฐาน ทรมานป่าทรมานสัตว์ไปบ้านหนึ่ง ไปบิณฑบาต..ไม่ได้อะไร *ข้าเจ้า*ไม่รู้จักหรือกว่าเป็นพระอย่างไร *ข้าเจ้า*เคยแต่ไป จังหัน ใส่บาตร..*ข้าเจ้า*ก็ใส่เฉย ๆ เคยใส่แต่ข้าวเปล่า ไม่เคย เอาผักเอาน้ำเอาหญ้าเอาพริกเอาเกลือใส่ เป็นพระกรรมฐาน หรือ..ก็ใส่แต่ข้าว ใส่แต่ข้าวก็เอาแต่ข้าวมาอย่างนั้นแหละ กินข้าวอยู่นั่นละ..กินเข้าไปอยู่นั่นละ..เหมือนหมาเลย.. กินข้าวเปล่า ๆ นั่นนะ ท่านก็พิจารณาว่าจะทำอย่างไรหนอ ชาวบ้านเขาก็ไปดูเห็นพระท่านฉันในบาตร ก็ไม่รู้ว่าฉัน อะไรบ้างอยู่ในบาตรนั้น ที่แท้กรรมฐานฟาดข้าวเปล่าอยู่ตั้ง

๗ วัน.. โน่น แม่ออกก็ไปนั่งดูเฉย เวลาท่านฉันท่านก็ไม่ขอ
 นี้แหละอาศัยผู้อื่นมันทนไม่ได้ วันหนึ่งท่านก็เทน้ำใส่ฝาบาตร
 แม่ออกพ้อออกก็ไปนั่งดูกัน ท่านก็ปั้นข้าวแล้วก็จุ่มลงน้ำอยู่
 ฝาบาตรเลย ใส่ปากเคี้ยวตุ้ยๆ ชาวบ้านเขาเห็นอย่างนั้นก็
 พุดขึ้นว่า โอ๊ย..ครุบาอาจารย์มันจะอร่อยได้อย่างไรฉันแบบ
 นี้ ท่านก็ว่าไม่อร่อยหรอก.. อุตสำหรับฉันไปอย่างนั้นแหละ..
 ก็มันไม่มี ชาวบ้านถามว่าเอาพริกเอาเกลือมาทำแจ่วปลาร้า
 อย่างนี้ก็จะฉันได้ไหม ท่านก็ตอบว่า พอได้อยู่ถ้ามันมี..
 พ้อออกเอ๊ย แต่มันไม่มีก็ฉันอย่างนั้นแหละ ให้มันอร่อยมัน
 ก็ไม่อร่อยหรอก อย่างที่พ้อออกแม่ออกว่านั่นแหละ

อย่างนี้จะแม่ออกเรา..มันเรื่องอย่างนี้ เรื่องอาศัยผู้อื่น ถ้าเขา
 เอาแจ่วไปให้ยังพอได้ปั้นข้าวจิ้มหน่อย ถ้าเขาไม่เอามากก็กิน
 ข้าวเปล่าอยู่พอ ๆ กับหมานี่แหละ นั่นใครจะทนได้ อีกหน่อย
 ก็ขอเรียไรจากแม่ออกเท่านั้นแหละ... ไม่สนใจบ้างนะ.. พวก
 นี้ จะหาเงินมาซื้อกินเอง..สบาย ทีนี้ก็ไปกันใหญ่ หหมดเลย..
 พระศาสนา นี่เป็นเรื่องอย่างนี้มันทนไม่ได้ ถึงว่ามันหาได้
 ยาก เรื่องอดเรื่องทนนี่ พระพุทธเจ้าท่านมาสู่มาชนในโลกนี้
 สู้แท้ๆ เลยนะ มันเป็นอย่างนั้น ให้พวกเราพากันเข้าใจ นี่คือ
 คนไม่รู้เรื่อง คนไม่รู้ธรรมะ ไม่รู้ศีล ไม่รู้ทาน ไม่รู้นุ่ง ไม่รู้นุ่ง แล้ว
 การทำบุญ..ได้ฟังธรรมแล้วมันต้องละ โดยมากพุทธบริษัท
 ญาติโยมทั้งหลาย พระเจ้าพระสงฆ์ครั้นมันจะเจริญได้ก็เป็น

พวกเรานี้แหละรู้จักกัน รู้จักกันพากันมาประพฤติปฏิบัติ
 ญาติโยมก็รู้จักฐานะหน้าที่ของตน พระเจ้าพระสงฆ์ก็รู้จักฐานะ
 หน้าที่ของตน ต่างคนต่างรู้จักฐานะหน้าที่ พระเจ้าพระสงฆ์
 ปฏิบัติธรรมวินัยให้เคร่งครัดเข้าใจ ญาติโยมทั้งหลายก็พากัน
 อุปถัมภ์อุปฐากพระเจ้าพระสงฆ์โดยทางธรรมะธัมโม
 ต่างคนต่างรักษารูกระหน้าที่ของเรา มันก็เจริญ

เหมือนกันกับหน้าที่ของใครของมัน เหมือนเกลือมันมี
 หน้าที่เค็ม พริกมันมีหน้าที่เผ็ด น้ำมันมีหน้าที่จืดจาง พวกเนื้อ
 พวกปลาพวกผักมันมีหน้าที่คาว..อย่างนี้เป็นต้น กระเทียม
 มันมีหน้าที่หอม..แบบนี้ละ ต่างคนต่างมีวิธีของใครของมัน
 ทุกอย่างนั้นแหละ..เอ้า พริกมันก็ไม่ฟังเค็ม เค็มก็ไม่ฟังพริก
 หวานก็ไม่ฟังขม ขมก็ไม่ฟังหวาน มันจะดีไปอย่างไรก็ช่าง
 มัน ถ้าคนเราฉลาดเอามาใส่แกงหม้อเดียวกันนี้แหละ เอาใส่ทั้ง
 เกลือ เอาใส่ทั้งพริก เอาใส่ทั้งหอม เอาใส่ทั้งผัก เอาใส่ทั้งเนื้อ
 เอาใส่ทั้งน้ำ ของมันไม่ถูกกันสักอย่างหรอกแต่เราเอามาใส่
 รวมกันเฉยๆ ถ้ารู้จักวิธีมันใส่แต่พอเหมาะพอควร มันก็ดี
 อยู่นะ ทำแกงนี้อย่างไร..พ่อออกแม่ออกเรา มันถูกกันใหม่..
 พริกกับเกลือนี้ มันไปคนละทาง แต่ทำไมแกงมันถึงอร่อยได้
 นี้ก็ประหลาดใจอยู่ ไม่ได้ประหลาดใจเรื่องอื่นเลยนี่ก็ดี คิด
 ไปคิดมาอาตมาก็ประหลาดใจอยู่นี้ พริกมันก็เผ็ดของมัน
 เกลือมันก็เค็มของมัน ปูปลามันก็คาวไปของมัน ของแต่ละ

อย่างมันก็เป็นไปของใครของมันนี่ พอเอาใส่รวมกันมันແ່ប
 เคยคิดกันบ้างไหม..ແມ່ອອກ หรือว่าแต่ແ່ບ ๗ เจย ๗ ไม่สนใจ
 นั้น..ของเหล่านี้เป็นของที่ไม่ถูกกันทั้งนั้น แต่เราเอามารวมกัน
 แล้วดีได้

นี่เหมือนกัน พวกเราจะมีเป็นแสนคน จะมาต่างบ้านต่างเมือง
 ก็ช่าง ใครจะมีโลกน้อยโลกมาก ใครจะมีโกรธน้อยโกรธ
 มากก็ช่าง ใครจะมีกิเลสหนาปานใดก็ตาม ถ้าเข้ามาถึง
 ธรรมะของพระพุทธเจ้าแล้ว เหมือนกันหมด..สบาย..ดีด้วย
 กันหมด อยู่คนละบ้านละเมืองก็เหมือนพี่เหมือนน้องกัน..
 สบาย เห็นความเห็นอันเดียวกันหมด..เลยสบาย นี่ท่านเรียก
 ว่า “ธรรมะ” ครั้นเห็นกันท่านเรียกว่า “พุทธบริษัท” เลยเป็น
 บริษัทอันเดียวกัน..เลยสบาย บุคคลเราทั้งหลายเหมือน
 กันพุทธบริษัททั้งหลายถ้ามาเห็นธรรมะเหมือนกัน ทั้งพระ
 ทั้งเณรทั้งญาติทั้งโยมรู้จักหน้าที่ของใครของมันนะ โอย..
 มันงามหลาย..มันสบาย สบายทั้งครอบครัว แม้แต่มีผิว
 มีเมี่ยมมีลูกมีเต้าอย่างนี้ ถ้าเข้าใจธรรมะแล้วสบาย ไม่ถือสา
 กันหรอก จะถูกพ่อออกดูบ้างก็แล้ว จะถูกแม่ออกดูบ้าง
 ก็แล้ว ไม่มีอะไร ครั้นไม่รู้จักธรรมะก็เหินบแนมกัน..ซึ่งตาใส่
 กัน กูหนึ่งมึงสอง กูสองมึงห้า..ไปอย่างนั้น ด่าโคตรด่าเชื่อ
 กันไปใหญ่..ทำอย่างนั้น นี่คือคนไม่รู้จักธรรมะ..ไม่สบาย
 ความสบายอยู่ ธรรมะเท่านั้นจึงพากันมาฟังธรรม

ถ้ารู้จักฟังธรรมมันก็สบาย ละสิ่งที่ควรละ เอาสิ่งไม่ดีไม่งาม
ละออกถอนออก อย่าไปแบกมันหลาย ใครก็เคยมีลูก ใคร
ก็เคยมีหลาน มีเรือนมีทาน มีสิ่งมีของมีอะไร ใครๆ ก็เคยมี
หมดทุกคนนั่นแหละ ครั้นพวกเรารู้เรื่องหมดแล้วมันก็สบาย
ไม่เข้าไปแบกมัน ไม่เอาใจเข้าไปแบกมัน มันจะมีหลายก็ให้
มันหลาย มันจะมีน้อยก็ให้มันน้อย มันเป็นอย่างนั้น ให้รู้
เรื่องของมัน เหมือนเรานี้แหละ เกิดก็เคยเกิดมา ตายก็เคย
ตายมา ผู้อื่นก็เคยเห็นเกิด ผู้อื่นก็เคยเห็นตายมาแล้วเป็นต้น
ก็ยิ่งร้องให้พิโรธรำพันด้วยกันอยู่อย่างนั้นแหละ พวกนี้ก็
ไม่เคยพิจารณาดูว่า นี่แหละ..เป็นของไม่แน่นอน นี่แหละ..ถ้า
เรารู้จักธรรมะแล้วจะพากันสบาย สบายวันนี้พรุ่งนี้ก็สบาย
พรุ่งนี้สบายไปมะวันก็สบาย ว่าสบายวันใดแล้วมันก็สบาย
นี่คือผู้พบธรรมะ *พ้อออกก็เข้าใจในธรรมะ แม่่ออกก็เข้าใจ
ในธรรมะ* ไม่ถือมันถือหลักถือฐาน เป็นแต่ผิดแต่น้อยๆ ก็
ให้อภัยกัน มันก็สบาย รักษาหัวใจกันได้ เชื่อใจกันได้ ไม่ได้
นอกใจกันมันก็สบาย ไปก็คืออยู่ อยู่ก็คือไป มันก็ง่าย..มัน
เป็นธรรมะ..มันเป็นอย่างนั้น ครั้นไม่มีธรรมะในใจ มีแต่โลก
แล้ว..ช่วย ! เข้าก็ทะเลาะกันเถียงกัน เย็นก็ทะเลาะกันเถียง
กันอยู่อย่างนั้นแหละ มันไม่ได้อยู่เป็นสุขหรือ มันเป็นทุกข์
เพราะไม่รู้จักรัทธิธรรมะ

นั่นแหละ..พวกเรามีศรัทธา ญาตีโยมทั้งหลายให้มีศรัทธา
อย่างนั้น มันเป็นเพราะพุทธบริษัทเรานี้แหละเป็นต้น
ไม่รู้จักรักรณะอันแน่นอนมันมีอยู่ ให้เราพิจารณาองดูทุกวัน
นี่เหมือนกันเห็นใหม่ เห็นว่าพุทธบริษัทเราทั้งหลายญาตีโยม
ทั้งหลายนี้ ทุกวันนี้การปฏิบัติแตกต่างกัน ความนึกคิด
ความเป็นอยู่ของเด็กน้อยของชาวบ้านชาวเมืองต่างเก่า
นี้ล้วนแต่พุทธบริษัทนะนี่ เพราะไม่รู้จักรักรณะถึงไม่ได้อบรม
อย่างพระเจ้าพระสงฆ์ก็เหมือนกันเป็นต้น ก็ประพฤติปฏิบัติ
แปลกๆ ไปทุกวันนี้เหมือนกัน แล้วก็นับวันมันน้อยเข้า..
น้อยเข้า..พระเราเองนะ วัดละ ๒ องค์ ๓ องค์..หมดไปๆ
สิ้นไปๆ บวช ๙ วัน บวช ๑๐ วัน บวช ๗ วัน..ไป แค่นี้ อีก
หน่อยมันจะบวชตอนเช้าสึกตอนเย็น มันจะหมดอุปัชฌาย์
อาจารย์ มันหมด..ข้อวัตรไม่ได้พากันทรงไว้

ดังนั้น ในระยะเวลานี้เขาถึงเน้นสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่ๆ
เจดีย์ใหญ่ๆ เข้าไว้ สร้างพระพุทธรูปใหญ่ๆ สร้างพระอันที่
สึกไม่เป็น ก่อให้เป็นภูเขา ก่อให้มันแน่นๆ หนาๆ เอาไว้
กุศลบุตรลูกหลานของเราต่อไป ก็จะไปบวชกับท่านนั้นแหละ
บวชกับพระพุทธรูปก็สึกกับพระพุทธรูปเท่านั้นแหละ..
สบาย ต่อไปอุปัชฌาย์ก็ไม่มีเพราะมันจะหมดไป จึงต้องเอา
พระพุทธรูปที่ไม่มีวันสึกนั้นไว้ คนก็สนุกบวชสนุกสึกเอาตาม
ชอบใจเลยละทีนี้ บวชกับเจดีย์บ้าง บวชกับพระเจ้าองค์ใหญ่

บ้าง บวชตอนเช้า เย็นก็ลาสิกขาอย่างนั้นแหละ เห็นใหม่
 ทุกวันนี้ คนไม่มีลูกก็ไปขอลูกกับพระเจ้าองค์ใหญ่ คนมีลูก
 เยอะก็ไปขอให้ท่านกินเอาไว้อ่าให้มันมีเยอะ ครั้นคนจนก็
 ไปขอให้มันมี วุ่นวายกันอยู่อย่างนี้ ใครเป็นคดีความกันก็ไป
 ขอต่านว่า ให้ผู้ข้าชนะเถิดนะ..ช่วยผู้ข้าที ผู้นั้นก็อยากชนะ
 ผู้นี้ แต่พระพุทธรูปองค์ใหญ่ท่านก็นั่งเฉยๆ สบายๆ ต่อไป
 พวกเราก็จะใช้พระเหล่านี้แหละเป็นที่กราบที่ไหว้ไปขอบวช
 ไปขอสิกลงอยู่ตรงนั้น..สบาย

นั่นถึงเรียกว่าพระอิฐพระปูน ไม่กินอะไร อยู่เฉยอย่างนั้น..
 สบาย มีแต่พวกเราไปไหว้ไปวอนเอา ถ้าเจ็บตาก็เอาแผ่นทอง
 ไปปิดตาท่าน ถ้าเจ็บหูก็เอาแผ่นทองไปปิดหูท่าน ถ้าปวดขา
 ก็เอาทองไปปิดขาท่าน ครั้นปวดท้องเป็นโรคกระเพาะก็เอา
 ทองไปปิดท้องท่าน ครั้นปวดหลังก็เอาทองไปปิดหลังท่าน
 เอาตามใจชอบเลยละที่นี้ มันจะเป็นไปแบบนี้แหละที่นี้ นี่
 แหละเพราะเราไม่รู้จักรักรณะ พอมีคนมาบอกว่ามีธรรมะอยู่
 ตรงนั้นก็วิ่งไป อีกคนหนึ่งบอกว่านั่นไม่ใช่ ต้องทางนี้ถึงจะใช้
 เราก็งงไปอีกละ..จักรักรณะอยู่ทั่วโลก มันจะเป็นบ้าเท่านั้น
 แหละ เราพากันไม่รู้จักรักรณะนั้นเราทั้งหลายจะไม่มีที่พึ่ง
 ที่อาศัย เป็นอนาถา..จิตอนาถา พลอยแต่จะล่องลอยไปตาม
 อารมณ์ทั้งหลายนั่นเองละ อันนี้ก็เพราะเราไม่รู้จักรักรณะ

ฉะนั้น โอกาสที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายเกิดมาในโลก ซึ่งเป็นรูปธรรม ที่ท่านเสด็จล่วงลับดับขันธปรินิพพานไปแล้วนั้น อันนั้นคือผู้เข้าไปเห็นธรรมเฉย ๆ หรือก ตัวพระพุทธเจ้าจริง ๆ ไม่ตาย ตายอะไรยังไมตายสักครั้ง พระพุทธเจ้าคือความดี ความดีในโลกนี้หมดไปหรือไม่ มาทำเอาความดีว่านั่น.. ตายไป..ความดีก็ยังอยู่นี้แหละ..จะไปไหนได้ใครทำดีก็ยังดีดี อยู่เหมือนเดิม ความชั่วก็ไม่ตายตามคน..มันอยู่นี้ ตายแต่ผู้ทำความชั่วผู้ทำความดี ความดีกับความชั่วอยู่ในโลกนี้..มันมีอยู่ ใครมาทำยามใดก็ได้ยามนั้น

นี่พระพุทธเจ้าจริง ๆ เหมือนกัน นิพพานไม่เป็นหรือก เป็นนามธรรม ธรรมอันแท้อันจริงอันแน่นอนอน ไม่ได้ไปกับใคร ไม่ได้ข้องแวกะกับใคร เทียงอยู่อย่างนั้น..ไม่ได้ไปไหน ครั้นไม่เห็นองค์นั้นก็ให้เห็นองค์นี้..เรานะ เห็นนามธรรม เห็นความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าของเรา เห็นทุกข์ เห็นสมุทัย เห็นนิโรธ เห็นมรรค เห็นอริยสัจธรรมทั้งหลาย ทั้ง ๔ ประการนี้ ให้พากันมารู้จักอย่างนี้ จึงนี้พระพุทธเจ้ายังไม่ตาย ฉะนั้น ทั้งคุณหัสถ์ทั้งบรรพชิตทั้งหลาย ถ้าพูดถึงการปฏิบัติทุกวันนี้ก็หัวเราะกัน พระพุทธเจ้าตายไปแล้วหนา..ว่าอย่างนั้น ข้อวัตรข้อปฏิบัติทั้งหลายมันเป็นของพระพุทธเจ้าของพระอรหันต์ทั้งหลายหรือก เราจะมาปฏิบัติอะไรเราเป็นปุถุชน..มันคิดกัน

แบบนี้ดี ให้คิดอย่างนั้นว่า เราทำไม่ใหญ่เป็น ครั้นอยากให้เป็นเด็กน้อย ก็ยังจะไม่ให้มันเป็นเด็กน้อยอยู่เหมือนแต่ก่อน มันอย่าให้มันใหญ่ขึ้นนะ ก็เลยอย่าไปคิดว่าอย่างนั้นสินะ

ทุกวันนี้อุปัชฌาย์อาจารย์บางรูปถ้าลูกศิษย์จะออกไปเป็นพระกรรมฐานก็ห้ามศิษย์ว่า ไม่ต้องไป กรรมฐานเรียนไม่ได้หรอกเดี๋ยวนี้ มันไม่มีอะไรหรอก..เล็ก ท่านบวชก็ยังให้กรรมฐานหม่ออยู่เลย “เกสา โสมา นชา ทนฺตา ตโจ”^{*} แต่ลูกศิษย์จะไปเป็นพระกรรมฐาน..ท่านห้ามไว้ว่า มันไม่ใช่..ไม่มีอะไรหรอก..แน่ะ เรื่องของอย่างนี้แล้ว..มันเรื่องของพระอริยเจ้าทั้งหลายหรอก เรามันไม่ควรปานนั้นหรอก ไม่คิดว่า..โอ..เราเกิดมาแต่ที่แรกมันเท่านี้หรือ เกิดมาก็มานอนอยู่ในกระดิ่งนู่น ตัวเท่าลำแข้งนี้ได้ ครั้นมันอยู่เหมือนเก่ามันเป็นอะไรทำไมมันถึงใหญ่มาอย่างนี้ ทำไมมันถึงไม่น้อยอยู่อย่างนั้น..ก็ไม่คิดกันอย่างนี้ คนดีคนชั่วทำดี..ทำไมมันจะไม่ได้ดี คนทำผิดมันมาทำให้มันถูก..มันทำไมมันจะไม่เป็น คนทำชั่วมาละมันเนี่ย มันก็หยุดชั่วแล้วมันก็ดี..ทำไมมันถึงจะไม่เป็น มันจะหนีไปไหน ของจริงมันยังอยู่ในโลก แล้วไม่ได้คิดอย่างนั้น นี่ใจนั้นมันหลงเหมือนกันนะ..คนเรานี่ นั่น..ให้พากันพิจารณา

---

* ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง กรรมฐานที่ให้พิจารณาโดยความเป็นของปฏิกุศล

ยุคสมัยปัจจุบันนี้เองละ อย่าจะไปเข้าใจอื่นไกล.. พวกญาติโยมเราทั้งหลาย อริยมรรค อริยผล มีอยู่ในปัจจุบัน ใครใส่ใจทำได้มีอยู่ไม่ได้มากก็ได้น้อย เป็นหนทางอยู่ อย่าว่าเราไม่ทันพระพุทธเจ้านะ อย่าว่าเราไม่ได้พบพระพุทธเจ้า อย่าว่าระยะนี้ไม่มีพระพุทธเจ้า..ยังมีอยู่เป็นอยู่ ก็ยังเป็นอยู่ยังมีอยู่ ไม่ได้หนีไปไหน ให้เข้าใจอย่างนั้น บางคนว่าหมดพระพุทธเจ้าแล้วนะ ไปขอแต่พระเจ้าเมตไตรย* ท่านมาโปรดนะ ให้พระเจ้าเมตไตรยโปรดผู้ข้าเด้อ..ผู้ข้าเด้อ..อยู่อย่างนั้น รู้จักพระเจ้าเมตไตรยหรือเปล่า ก็ไม่รู้นี้ ให้พวกเราปฏิบัติให้มันดี..พ่อออกแม่ออกเอ๊ย อันพระเจ้าเมตไตรยท่านจะมาเอาคน ท่านก็จะมาเอาคนดีหรือคนไม่เอาคนชั่วให้หมด สามานย์หรือ

เหมือนกันกับเราไปเก็บมะม่วงนี้แหละ จะไปหอบเอามะม่วงที่มันเน่านั้นหรือ ขนาดเราก็ยังต้องรู้จักมะม่วงเน่ามะม่วงดีอยู่เลย พระเจ้าเมตไตรยท่านจะไปหอบเอาคนชั่วเหว..ท่านจะเอาไปทำอะไร ตัวเองดีแค่ไหนถึงจะให้ท่านมาเอาไปด้วย ฝึกเข้าลี หัดเข้าลี วันคืนปีเดือนมันล่องไป..เห็นไหม วันนี้มันไซ่เมื่อวานนี้ไหม เมื่อวานมันเป็นวันนี้หรือมันตายไปแล้ว อายุมันเท่าเมื่อวานหรือเปล่าวันนี้ ก็เดี๋ยวมันเอามาอีกวันหนึ่งแล้ว

---

* พระศรีอารยเมตไตรย พระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง ซึ่งจะอุบัติขึ้นในภายหน้า

นะ พอถึงพรุ่งนี้ก็จะแย่ไปกว่าวันนี้อีก มันจะขยับเข้าไป..ขยับเข้าไป ขยับเข้าไปหาอะไร..ขยับไปหาความตายนั่นแหละ มันจะไม่เหลือกันหรือที่นั่นอยู่นี่

นั่น..จะมัวฟอนงานบุญบังไฟอยู่นั้นหรือ *พ่อ* ออกบ้านหนองเหล็กบ้านน้ำเกลือ ยามถึงเดือน ๖ ก็ตีกลอง..ตุ้ม..กิ้นเหล่า..เฮ้อ..เฮ้อๆ..อยู่นั้นแหละ ให้ดูให้ดี ให้พิจารณาดีๆ หาบุญหากุศล อย่าพากันเซ่อพากันเมาอยู่นั้น อย่าพากันร้องเสียงดังเหมือนอึ่งแพ้วยามฝนตกนั้น พอคนเขาจุดขี้ได้จะไปจับ อึ่งเห็นแสงไฟก็พากันนึกสนุกยิ่งร้องเสียงดัง เขาจับใส่ข้องตัวแล้วตัวเล่า อยู่ในข้องก็ยิ่งร้องสนั่นกันสนุกสนาน คนก็เอามืออุดเก็บใบมะขามอ่อนอยู่ตามทางไปเรื่อยๆ อึ่งยังร้องกันอยู่อย่างนั้นแหละ ไม่รู้จักเรื่อง เอาออกจากข้องเทใส่ไหหนุน ยังร้องกัน อึ่ง..อ่าง..อึ่ง..อ่าง อยู่นั้นว่าแต่มันสนุก มัวแต่*เกี้ยว**กันรวมกันอยู่นั้น พอเอามา เขาก็เอาเกลือหวานนะนั่น..ขีดหน้าฎไปถูมาอยู่นั้นแหละ *กูเกี้ยวมึง..มึงเกี้ยวกู กูเกี้ยวมึง..เหยียบขี้แตกขี้แตน ตายหมด..* อ้าปากหวอ จึงรู้จักว่าเสบตาเพราะเกลือที่หวานใส่อยู่หนุนหรือก นั่น..ดูแสงไฟขี้ไต้ นะ เขามาจุดไฟให้แสงสว่างหรือเขาจุดไฟมาเอาจับเรา มันเป็นอย่างไร..ให้ดูให้ดี

---

* *เกี้ยว* รัตเข้า พันเข้า

บุญก็ให้รู้จักบ้าง อย่าพากันกินเหล้าฟ้อนกันอยู่หมดคืนนั้น ฟ้อนอยู่นั้น ออมแรงเอาไว้ทำนาเลี้ยงลูกไม่ดีกว่าหรือ... ให้พวกเราพากันฝึกหัด คนตาบอดคนหูหนวกไม่รู้รู้จักหนทาง.. เรานะ ว่าบุญอยู่กับที่มันสนุก ว่าตรงที่มันสนุกนั้นมันมีแต่บุญนะ.. *พ่อออกแม่ออก* แต่มีจจุราชทั้งหลายคืออั้งมันสนุก ยามฝนนั้นแล้ว..เห็นใหม่ ไม่รู้จักเลยว่าจะมาจับ เขาเลยจับเอา..จับเอานะ บางตัวยังไม่ทันได้ร้องเลยไพล่จากดินมาก็ ถูกจับไปแล้ว จับใส่ข้องอย่างเดียวยังพอว่า บางที่เขาเอาไม้แหลมๆ แหวงทะลุตัวอีก ไม่ว่าไส้มันจะขาด..ดับมันจะแตก.. เขาไม่สนหรอก มีแต่จะแทงให้มันขาดๆ เท่านั้นแหละ เอ้อนี่..อั้งไม่รู้จักคน คนไม่รู้จักอั้ง..นี่ก็เวรอีกละนี่ก็ตี..ลำบาก นี่แหละท่านว่ามันของหายาก..ให้พากันหา *เด้อ* หากบหาอั้ง.. หานั้นหานี่..มันไม่ยากหรอกนี่..ท่านว่า

“*จตุตธาโร ทูลลภา โลเก พุทฺธบุปฺปาโท จ ทูลลโก ธมฺโม จ ทูลลโก โลเก ปพฺพชิตโต จ ทูลลโก สทฺธาสมฺปนฺโน จ ทูลลโกติ*”
อันอย่างนี้ ๔ อย่าง มันของหายาก อยากให้พากันหา หายากแต่เฉพาะไปหาไม่ถูกที่มันหรอก ไม่ใช่หายากอย่างเดียว มันจะไม่เห็นด้วย ถ้าไปหาไม่ถูกที่ของมัน อย่าวว่าแต่ธรรมะหากันยากเลย เข้มมันตกลงข้างล่างนั้น ก็หาไม่เห็นหรอก ถ้าหาไม่ถูกที่..*ฮ่วย !* เหมือนว่ามันไม่มีนี่แหละ หาไปถูกที่มันนะ..เห็นโลด

นี่ก็เหมือนกันฉันได้ให้พากันพิจารณา รู้ตัวหรือยังว่าเกิด
มาแล้วกี่ปี และจะเอาอีกกี่ปี..รู้จักไหม ถ้ามันลองดู เจ้า
เกิดมานี้กี่ปี ๔๐ ปี เอาอีกกี่ปี ถ้ามันดูมันจะรู้จักไหม
นั่น..ไม่รู้จักหรอก..ผู้นี้ เหมือนไม่รู้ว่าความตายมันจะใกล้หรือ
มันจะไกลเท่าไรจากวันนี้ไม่รู้จักไกลหรือใกล้แล้ว..มันจะรู้จัก
อะไร..พวกนี้ อ๋อ..อย่ามัวแต่นั่งเอ้อระเหยอยู่อย่างนั้น

...มันแสดงความเป็นจริงเอาไว้หมดทุกอย่าง ทุกคนก็เป็นแบบเดียวกันหมด หากมาพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว มันแสดงความจริงให้ปรากฏอยู่ตลอดเวลา ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เหล่านี้ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้คอยตักเตือนเราอยู่เสมอ..เรื่องกรรมฐานนี้ จะเป็น “เทวทูต” ก็ได้ คอยตักเตือนอยู่เสมอ ผมมันก็บอกเรา..เมื่อก่อนมันดำแล้วมันก็หงอก นี่มันแสดงถึงอนิจจังของไม่เที่ยง แล้วก็แสดงถึงความว่าไม่เป็นของผู้ใดอีก เนื้อหนังมังสา มันก็แสดงความแห้งเหี่ยว แสดงถึงความไม่เหมือนเดิม นี่คืออนิจจัง แสดงว่ามันไม่เชื่อฟังใคร ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นแหละในสภกนธ์ร่างกายของเรา มันแสดงอยู่เสมอ ๆ ถ้าหากเราหมั่นมาคั่นมาคิดมาพิจารณา

สิ่งเหล่านี้ เราก็จะเห็นตามความเป็นจริงกับสิ่งเหล่านี้ ดูอย่างนี้คิดอย่างนี้เรียกว่าภาวณา มันก็เหมือนกับมะม่วงนี้แหละ มันสุกมาจากไหน มันก็มาจากที่มันดิบนั้นแหละ จะไปดูความสุขมาจากที่อื่น มันก็ไม่เห็นเพราะมันก็ดิบมาก่อน ขนาดมันใหญ่มา มันมาจากไหน ก็มาจากลูกที่มันเล็ก ๆ นั้นแหละ มันถึงจะใหญ่มา มันเปลี่ยนสภาพ มันเปลี่ยนมา ๆ ไม่ว่าจะอะไร..ธรรมชาติอันนี้สังขารนี้

ท่านถึงให้พิจารณาสังขาร สมมติสังขาร เห็นสังขาร สังขารก็เป็นของสมมติ แม้กระทั่งชื่อมันก็เป็นสมมติหมด เราก็กลับมาพูดตามสมมติ ถ้าไม่พูดตามสมมติ ก็จะมีใครนิ่งมัน ไม่มีอะไรจะพูด สมมติให้พูดเพียงเพื่อให้รู้จักความหมายเท่านั้นเองแหละ มันไม่ใช่ของที่เป็นจริงหรอก ให้ถูกต้องจริง ๆ ต้องเรียกว่าพูดสมมติ เราพูดสมมติก็ให้รู้สมมตินะ พ้นจากสมมติก็เป็นวิมุติ สมมติก็ให้รู้จัก เหมือนกับเรานั่งอยู่นี้แหละ..ตาสีตาสา ตามี ตามา *แม่ออก** ก. *แม่ออก* ข. *แม่ออก* ค. เหล่านี้แหละ..สมมติขึ้น หรือใครมีชื่อมาตั้งแต่วันเกิด..เห็นแต่มาตั้งเอาใหม่หมดนั้นแหละ ทำไม่ถึงตั้งชื่อคน..ตั้งชื่อให้มันเรียกง่ายนั้นแหละ จะเรียกคน ๆ ๆ ใครจะมา เรียกคน ๆ ใครจะขานล่ะ ตั้งเพื่อให้มันสำเร็จประโยชน์ในการเรียกขานกัน ก็เลยมาใช้ชื่อว่า *แม่ออก* ก. *แม่ออก* ข. *แม่ออก* ค.

* *แม่ออก* พระเรียกโยมผู้หญิง ถ้าเป็นโยมผู้ชายเรียก พ่อออก

เรียกชื่อใครคนนั้นก็ตอบได้ ให้มันง่ายแค่นี้ละ มาตั้งชื่อเอาใหม่นี้ละ มาใส่ชื่อเอาใหม่ มันเลยเป็นสมมติหมดทุกอย่าง มันเป็นสังขารเกิดขึ้นมานี้..มีวิญญาณครองก็ตามหรือไม่มีวิญญาณครองก็ช่างเถอะ มันเป็นสังขารนี่ก็สมมติ..ก็ว่าอย่างนี้ สมมติสังขาร สมมติว่าว้าว ว่าควาย ว่าสังสาราสัตว์ ว่านั่น ว่านี่ สมมติไปหมดทุกอย่าง..มีแต่ของสมมติ

นี่ให้พากันรู้จักสมมติ ถ้ารู้เรื่องสมมติ..ถ้ารู้จักสมมติแล้ว รู้ตามเป็นจริงของมันแล้ว มันก็เห็นสมมติ เห็นสมมติก็ให้มันล่องสมมติเข้าไป..ให้มันถึงสมมติ ถ้ามันถึงสมมติจริงแท้..เห็นตามเป็นจริงแท้แล้วมันก็เป็นวิมุตติ ครั้นเป็นวิมุตติแล้วมันก็เอาสมมติมาใช้เฉย ๆ ใช้ว่าดี ว่าชั่ว ว่าน้อย ว่าใหญ่ ว่าทุกข์ ว่าจน ว่าเกิด ว่าตาย..อย่างนี้ ก็ว่าไปเฉย ๆ นั่นแหละ..สมมติพระพุทธเจ้าท่านตรัสถึงด้านปรมาตม์แล้ว ไม่มีผู้ใดมาเกิดมาตายหรือใครจะมาเกิดมาตายอยู่..ท่านว่า จะว่าเรานี้หรือไปเกิด จะว่าเรานี้หรือไปตาย..ท่านว่าอย่างนี้นะ ถ้าพูดถึงตามความเป็นจริงแล้ว ไม่มีใครมาเกิด ไม่มีใครมาตาย สังขารมันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น ธรรมอันนี้เกิดแล้วมันก็ดับไปดับแล้วก็เกิด ให้พิจารณาอย่างนี้

ให้พิจารณาดู มันเป็นอยู่อย่างนั้น ไม่มีอะไรปิดบัง มันเปิดเผยอยู่ตลอดเวลา เหมือนเปิดฝากระติบข้าวกล่อ่งใหญ่..

เห็นข่าวเต็มกระติบอยู่นั้นแหละ มันเกิดมันดับอยู่นั้น เรา
 จะไปเกิดไปดับกับมันทำไม ดูมันเกิดมันดับอยู่นั้นแหละ
 สังขารมันเป็นอยู่อย่างนั้น มันเป็นอะไร..มันเป็นของมัน
 อยู่อย่างนั้น ถ้ารู้อย่างนี้มันไม่ปิดบังความจริง คือมันเห็น
 ความจริงนั้นแหละ เรื่องมันเป็นอย่างนี้ ท่านถึงให้ดูให้มัน
 ชัด มันเกิดอย่างนั้น..มันเกิดอยู่อย่างนั้น มันเกิดแล้วมันตาย
 อยู่อย่างนั้น อันนั้นมันเกิดมันตาย ครั้นเราเข้าไปยึดไปหมาย
 มัน เราก็ไปเกิดไปตายกับมัน คือคนไม่รู้จักเกิดจักดับ อันที่
 ชอบใจก็ไปยึดมัน อันที่ไม่ชอบใจก็ไปยึดมัน มันเกิดมันตาย..
 มันเป็นภพเป็นชาติะนั้นนั้น ก็อนภพก่อนชาติเลยนะนั้น ไปยึด
 ไปมันมันก็เป็นภพเป็นชาติอยู่นั้นแหละ ถ้าปล่อยยให้มัน
 เกิดมันดับ..มันเกิดมันดับ เราไม่เกิดกับมัน..ไม่ไปดับกับมัน
 ปล่อยยให้สังขารมันเป็นอยู่อย่างนั้น อย่าไปเกิดกับมัน..อย่า
 ไปดับกับมัน อย่าไปเกิดกับมัน..อย่าไปตายกับมัน มันมีแต่
 อาการอย่างนั้น มันเป็นอยู่อย่างนั้น..สภาวะอันนั้น ครั้นเรา
 รู้ของอย่างนั้นแล้วก็เหมือนกัน นั้นแหละ..มันเกิดมันดับเป็น
 อย่างนี้ ถ้าเรารู้อย่างนี้ ผลมันก็เกิดขึ้นมาเพราะเรารู้เหตุของ
 มัน..เห็นเหตุมัน

มันไม่ใช่เรื่องไกล มันเป็นเรื่องใกล้ๆ แต่เราไปพิจารณ
 กันไปไกล การภาวนาการทำสมาธินั้น บางคนก็ไปคุม
 ตัวเองนั่งอยู่นั้นแหละ ถ้าใจเราไม่สบายก็กระวนกระวาย

อยากจะทำให้มันสงบอยู่นั้นแหละ หากไม่สงบแล้วก็ตื่นนอน
 อยู่อย่างนั้น ท่านให้รู้จักถึงความสงบและความไม่สงบนี้
 แหละ พระพุทธเจ้าท่านจึงให้ภาวนา มันไม่สงบก็ดูเรื่องที่
 มันไม่สงบนี้ อ้าว..ลองๆ พิจารณาดูความไม่สงบนี้ นี่มัน
 ก็ไม่เที่ยงเหมือนกันนั้นแหละ แต่เราก็ปฏิบัติอยู่เสมอสม่ำเสมอ
 ไม่หยุด อีกหน่อยมันก็จะสงบเองนั้นแหละ ครั้นได้สงบ
 แล้วก็ไปติดเข้าไปอีก ครั้นเห็นสงบก็ไปติดสงบเข้าไปอีก
 อันนี้ก็ไม่ต้องกลัวอีกละ อย่าไปติดความสงบ อย่าไปติดความ
 ฟุ้งซ่าน เพราะความสงบมันเป็นกามสุขัลลิกานุโยโค*
 ความฟุ้งซ่านความไม่สงบเป็นอัตตกิลมณานุโยโค* ทาง ๒
 อย่าง ๒ ทางนี้..อย่าไปติดมัน เห็นแล้ววางมันออก สงบ
 แล้วก็อย่าไปติดมัน ให้รู้แล้วว่ามันสงบ มันไม่สงบก็ให้วาง
 มันออก ๒ อย่าง อย่าหลงไปกับมัน กามสุขัลลิกานุโยโค
 อัตตกิลมณานุโยโค อย่าไปกับมัน ให้เราไปทางกลางๆ เป็น
 สัมมาปฏิบัติ..นี่..เห็นความชั่วก็ดู เห็นความดีก็ดู เห็นความ
 สงบก็ดู เห็นความไม่สงบก็ดู สิ่งทั้งหลายเหล่านี้มันล้วนเป็น
 อนิจจังทั้งหมด ของละเอียดก็ไปหาหยาบ หยาบแล้วก็มา
 ละเอียด มันเหมือนเดิมหมดนั้นแหละ..อ้าว

บางคนอยากได้แต่ความสงบ ได้แต่ความสงบ..สงบอยู่อย่าง
 นั้นแหละ ไม่รู้จักว่าความสงบหรือความไม่สงบนั้น ครั้นไป

---

* กามสุขัลลิกานุโยโค การประกอบตนให้พัวพันหมกมุ่นอยู่ในกามสุข
 อัตตกิลมณานุโยโค การประกอบตนให้ลำบากเปล่า

ชอบไปมักไปยึดไปหมายแล้ว มันมีราคาเท่ากัน ไม่มากกว่ากันไม่น้อยกว่ากัน เท่า ๆ กัน มันเท่า ๆ กัน ถ้าพูดอีกแบบหนึ่งก็เหมือนบุญกับบาปนั่นแหละ มันไม่มีราคาเกินกันนะ มันมีราคาเท่า ๆ กัน..นั่น ดีกับชั่วก็มีราคาเท่ากัน ถ้าเราไปยึดติดมันนะ เหมือนเราว่าดี ๆ พอเขาว่าไม่ดี เราก็จะโกรธนี่..คนติดดีมันเป็นอย่างนี้ หากเราว่าสิ่งนี้ดี แต่เขาว่าไม่ดี เราก็เฉยเสียอย่างนี้ อย่าไปตายกับมันอย่าไปเกิดกับมัน.. ความดีนั้นก็ดี ให้รู้..แล้วก็วางละ เห็นแล้วให้ละให้วาง พระพุทธเจ้าท่านสอน ท่านไม่ให้เอาสักอย่างเลย รู้แล้วให้ละ รู้แล้วให้วาง เห็นดีก็ให้วางดี เห็นชั่วก็ให้วางชั่ว อย่าไปหมายมัน อย่าไปมันมัน อย่าไปยึดมัน รู้แล้ววางรู้แล้วละ..นั่น

ทำอย่างไรถึงจะได้บุญ..เอาไปทำไมบุญ..อย่าไปเอา ถ้าเอาไปเราก็เป็นตัวเป็นตน ไปเอาบุญอยู่เหมือนเดิมนั่นแหละ มันก็เกิดก็ตายอยู่อย่างนั้นแหละ สร้างบุญคือสร้างความละ ความวาง..ต้องอย่างนี้นะ นี่คือคนที่ยังไม่เข้าใจ ถ้าเข้าใจ..ไม่ได้ภาวนาแล้ว ไม่ได้บุญ ไม่เห็นบุญ ครั้นสร้างบุญก็ไปติดบุญอีก..มันก็ไม่ใช่ สร้างบุญเพื่อการละ ถึงจะเป็นบุญ ถ้าสร้างบุญเพื่อไปยึดไปหมายก็จะเป็นบาปอีกละ มันเป็นอย่างนี้ ถ้าได้ความสุขก็ไปยึดสุข ผู้นั้นก็เป็นผู้ทุกข์เหมือนเดิมนั่นแหละ เรื่องมันเป็นอย่างนี้ ฉะนั้น พระพุทธเจ้าท่านสอนทางลัดตรง ๆ

เข้าไป สร้างบุญ..อย่าเอาบุญ อย่าไปติดบุญ ท่านว่า..อย่าไปติด คือได้ดีอย่าไปติดดี

(มีเสียงอุบาสิกาถามหลวงพ่อก)

อุบาสิกา : ตกภวังค์นี้เป็นสมาธิหรือเปล่าเจ้าคะ

หลวงพ่อก : เคยตกแล้วบ่

อุบาสิกา : บ่เคยตกเจ้าคะ

หลวงพ่อก : *โย่ว**! นึกว่าจะรู้จัก เออ..ให้มันตกซะก่อนแล้ว มันจะรู้จักหรือ

อุบาสิกา : บ่ตกหรือคะ...

หลวงพ่อก : เออ..ให้มันตกซะก่อน นั้นแหละ..บ่ตก..อย่ารีบไปถามหา มัน เราไม่เหมือนหลวงปู่มันนะ

ให้เราพิจารณา ให้เราปฏิบัติไปนั้นละ สร้างไปทำไปปฏิบัติไป รู้จักเพราะปฏิบัตินะ อย่าให้ผู้อื่นบอก ถ้าเขาบอกก็รู้จากผู้อื่น รู้จากผู้อื่นมันยังไม่ซึ่งใจหรือ ออกอย่างตกภวังค์เป็นอย่างไร ก็ให้ปฏิบัติไป ๆ ไม่มีสักแห่งหรือที่จะบอกได้ว่าตกบู้..นี่ละ ภวังค์ ท่านไม่ว่าอย่างนั้นนะ ท่านไม่ได้สอนอย่างนั้น มันจะแปลกในใจของเรา มันมีความรู้สึกต่าง อันนั้นเป็นของสมมติ มันเป็นของสมมติ จิตสงบ..การตกภวังค์..มันก็ภพนั้นแหละ

---

* โย่ว อุบ๊ะ ไร่ แล้วกัน

ภวังค์ก็คือภพนั้นแหละ ไปตกภวังค์ก็ตกหลุมภพเหมือนเดิม
นั้นแหละ อย่าไปติดมันอีก

อุบาสิกา : ดิฉันจึงกลัวจะตกภวังค์เจ้าคะ

หลวงพ่อบ : กลัวมันทำไม อย่าไปกลัว..การภาวนา..
กลัวทำไมเกิดมาแล้ว อย่าไปกลัวมัน
ภาวนาไม่ต้องกลัวหรอก..พวกเรา อะไรจะเกิด
ก็เกิด..มาดูกัน ถ้ามันจะตาย ถ้ามันไม่กลัวที่จะ
ต้องตายอีก มันก็ยังได้เกิดมา..ลองพิจารณา
ดู มึงอยากไปยึดให้มึงยึดดูลองดู เวลามันเสีย
มันง่อยเปลี้ยมึงก็ทุกข์อยู่อย่างนั้น..นี่มึงรู้จัก/
ให้สอนตัวเองไปอย่างนี้สิ..พวกเรา

“ปิยโต ชายเต ไสโก” ความโศกเย้ยเย้ยเกิดขึ้นจากของที่รัก สิ่ง
ใดเรารัก สิ่งใดเราหวงแหน สิ่งนั้นละมันให้ทุกข์แก่เรา ให้เรา
ยากให้เราลำบาก อบรมญาติโยมทั้งหลายทุกวันนี้ก็เหมือน
กัน อบรมเพื่อการละ การเว้น ให้รู้จักใช้ ให้รู้จักดูเจ้าของ*

การสร้างบุญก็เหมือนกัน ทานมัช สิลมัช ภาวนามัช* นี่คือ
สร้างบุญ บุญคือคุณงามความดีของเรานั้นแหละ ดีแล้วก็ให้

* เจ้าของ ตัวเอง ตัวฉันเอง

บุญกิริยาวัตถุ แปลว่า เหตุเป็นที่ตั้งแห่งการทำบุญ โดยย่อมี ๓ ประการ คือ ทานมัช
(ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ) สิลมัช (ทำบุญด้วยการรักษาศีล) ภาวนามัช (ทำบุญ
ด้วยการเจริญภาวนา คือฝึกอบรมจิตใจเจริญปัญญา)

ดูความดีอีก ดีแล้วก็อย่าไปติดดี คนไปติดดีแล้ววิเคราะหิตะ
ก็ไม่ได้หรอก

เหมือนผู้ใหญ่บ้านส่วย เขาเล่าว่า..พอได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน เพื่อน
มาหา ก็บอกว่า อย่ามาใกล้ไรนะ พอเพื่อนถามว่าเป็นอะไร
ก็บอกเพื่อนว่า เราไม่เหมือนเดิมนะ เราได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน
แล้ว..อย่างนั้นนะ คนติดดี..เห็นไหม เขาให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน
ก็เออะ ให้เพื่อนฝูงเข้าถึงได้หน่อย ทำตัวให้เพื่อนได้ใกล้
ชิดผู้ใหญ่บ้าน..มันจะเป็นอะไรหนักหนา ไม่ใช่เพื่อนมา
หยอกล้อหน่อยก็บอกว่า อย่ามาเล่น เราไม่เหมือนเดิม
นะเดี๋ยวนี้ นี่เป็นคนติดดี ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านก็ให้มาพูดกับพี่
กับน้องเราเหมือนเดิมนั้นแหละ..จะเป็นอะไรไป ความดีก็
เหมือนกันเป็นต้น ก็ให้มันเหมือนเดิมนั้นแหละ จะถือไป
ทำไม ลากอั้นนั้น ยศอั้นนั้น มันจะมีคุณค่าอะไร เห็นแต่
ผู้ใหญ่ทางบ้านส่วยหรอก..เขาพูดให้ฟัง (หัวเราะ) ตอนที่ยัง
ไม่ได้เป็น จะเขกหัวกันก็ได้ จะไปไหนด้วยก็ได้ พอเขาตั้งให้
เป็นผู้ใหญ่บ้านเท่านั้นแหละ เพื่อนมาใกล้ก็ไม่ได้ บอกว่า
อย่ามาใกล้ไรนะ เราไม่เหมือนเดิมนะ อ้าว..อันนี้ก็เกินไป
นี่แหละคือคนติดดี..มันเป็นอย่างนั้น มันทุกข์..ใครมาใกล้ก็
ไม่ได้ ดูคำก็ยังไม่ได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ตอนที่ยังไม่ได้เป็นผู้ใหญ่
บ้านก็กินสบายอยู่สบาย ไปกับเพื่อนกับฝูงก็ได้ พอได้เป็น

ผู้ใหญ่บ้าน..เขาเอาดีมาให้ ยิ่งยากกว่าเดิม ใครจะมาพูดด้วย
ก็ไม่ได้ มาอยู่ใกล้ก็ไม่ได้

อันนี้นิทานนะ..หรือจะเป็นจริงก็ไม่รู้ นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า
เราได้ดีมากก็อย่าไปติดดี ให้ดูมันอยู่อย่างนั้นล่ะ..พวก
เรา นี่คือการภาวนา ถ้าไปติดดีก็ไปเอาชั่วเหมือนกัน
นั่นแหละ มันจะเป็นอย่างนั้น ท่านถึงไม่ให้ติด ได้ดีก็ให้รู้จัก
ดี รักษาให้มันได้ คำสอนของพระพุทธเจ้าเรานั้น มันเป็นของ
ต้องใช้เวลา ต้องดูให้รอบด้าน ให้ดูดี ๆ คุณลักษณะของเรานั้น
มันอยากได้เดี๋ยวนี้ จับเอาเดี๋ยวนี้ นั่งปุ๊บสงบปั๊บ ตัดกิเลสไป
เลยโหด..โน่น จะเป็นอะไรต่อมิอะไร อยากให้มันได้ไว ๆ มัน
ไม่รู้เรื่องของเจ้าของนะ ท่านบอกว่านั่งอยู่ตรงไหน เห็นอะไร
ก็ให้พิจารณาอันนั้น ยืนอยู่ก็ตาม นั่งอยู่ก็ตาม เดินไปไหน
ก็ตาม ให้พิจารณาให้รู้ตัวมีความรู้สึกนึกคิด

เดินผ่านหมู่บ้านหนึ่ง เข้าไปในกลุ่มหนึ่ง เข้าไปในที่ใดที่หนึ่ง
มันได้อยู่หรือ ได้สักเรื่องหนึ่งขึ้นมาให้เราได้พิจารณาไป ท่าน
จึงให้มีสติคือความระลึกได้ สัมปชัญญะคือความรู้ตัว นั่ง ยืน
เดิน มีสติ เดี่ยวนี้เรามีรู้ อยู่ เราพูดอยู่เราก็รู้ อยู่มีสติอยู่ เรา
นั่งอยู่ เราทำอะไรอยู่ เราเป็นอะไรอยู่ มันจะผิดจะพลาดจาก
ธรรมะธัมโมจากศีลจากธรรม..เราก็รู้จักอยู่ พูดอยู่ทำอยู่..

เราก็รู้จักอยู่ ระวังอยู่ว่าเราจะเข้าไปใกล้สิ่งเหล่านั้น รู้จักอยู่
 ว่าเราจะไปอยู่ทางนั้น มันเห็นอยู่อย่างนั้น อันนี้เรียกว่ามันเป็น
 เป็นศีลสังวร สังวรแล้วก็มีนสร่วม คือมันรวมไว้ที่ใจแล้ว ก็
 เลยเป็นศีล อากา^รที่มันสร่วมอยู่อย่างนั้น..นี่มันเป็นศีล
 อากา^รที่มันรู้อยู่ตลอดกาลตลอดเวลานั้น มันมันหมาย
 ของมันอยู่อย่างนั้น..เป็นสมาธิ อากา^รที่มันรู้ความแจ่ม
 แจ่มอารมณ์ทั้งหลายสภาวะทั้งหลายอยู่ในนั้น..เรียกว่า
 ปัญญา ก็เลยเป็นศีล ก็เลยเป็นสมาธิ ก็เลยเป็นปัญญา
 อยู่ในที่อันเดียวกันคือจิต มันรู้อันเดียวกัน มีศีล สมาธิ
 ปัญญา ก็คือมีมรรค ๘ อยู่ในนั้น มีมรรคอยู่ในนั้น..มีผลอยู่ใน
 นั้น มีเหตุอยู่ในนั้น..มีผลอยู่ในนั้น ก็เลยเป็น **“เอโก ธมโม”**
 ธรรมมีอันเดียว ธรรมเกิดอยู่ที่เดียว มีอันเดียว...

ฉะนั้น พระพุทธเจ้าท่านถึงให้เราดูจิตเจ้าของ บางคนก็คิด
 ว่ามันจะไปรู้อะไร..เรื่องจิต มันเป็นอะไร..ยังไง นี่..มันไม่รู้จัก
 เรื่องของมัน ไม่รู้จักบ่อเกิดของมัน ที่เกิดของมัน ที่ดับของ
 มัน ที่ติดมันหมายของมัน กองทุกข์กองยาก ไม่รู้จักว่ามัน
 เกิดมันดับ ไม่ได้ดูเจ้าของ..คนเรามันไม่ได้ดูเจ้าของ ถ้าเรา
 ดูเจ้าของแล้วมันน้อมเข้ามา เห็นอะไรมันก็น้อม..เห็นอะไร
 มันก็น้อมเข้ามา ๆ เห็นดีเห็นชั่วเห็นอะไรมันน้อมเข้ามา
 เห็นต้นไม้ภูเขาเลากา เห็นสภาวะทั้งหลายที่เป็นรูปเป็น
 นามมันก็น้อมเข้ามาหาเรา มันไม่มีอะไรให้ยึดถือ มันเป็น

อันเดียวกันหมดทุกสิ่งทุกอย่าง คือกัน..เหมือนกัน ถ้าเข้าไป
เห็นแล้วเหมือนกัน..มันเหมือนกัน

ฉะนั้น พระโยคาวจรเจ้า*ทั้งหลาย ผู้ได้ประพฤติปฏิบัติ ผู้มอง
เข้าไปเห็นธรรมะแล้วพอสมควร ผู้ตกกระแส ตกกระแสแห่ง
ความเห็นชอบ คือตกกระแสของมรรค ตกกระแสแห่งมรรค
เป็นต้นว่า จิตของพระโยคาวจรเจ้าผู้เป็นโสดาบันบุคคล..
หมายความว่าอย่างนี้ เป็นผู้ตกกระแส ครั้นจิตตกกระแส
เข้าไปแล้ว มันเป็นอันเดียวกัน มันอยู่ฟากฟ้าฟากแผ่นดิน
ไหนก็ช่าง มาพูดแล้วมันเข้าอันเดียวกัน ไม่มีวันแย้งกันไม่มี
วันเถียงกัน มันลงอันเดียวกัน..นี่มันลงอันเดียวกันคือจิต
ฉะนั้น พระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายจึงมีความเห็นร่วม
กัน เห็นสามัคคีกัน ทำอันเดียวกัน เป็นอันเดียวกัน คือมัน
ถึงความเป็นจริงอันเดียวกัน

ไม่ต้องพูดไปยาก พูดถึงผู้ปฏิบัติธรรมของเรานี่ละ มาวัด
หนองป่าพงเรานี่ละ มันมีความเห็นอันเดียวกัน บางคนมี
การพบสิ่งเดียวกันมีความรู้สึกอย่างเดียวกัน คนหนึ่งพูดแล้ว
ก็จบ ไม่มีเรื่องต้องเถียงกัน ผู้นั้นพูดขึ้นผู้นี้ก็ไม่มีเรื่องที่จะ
เถียง นี่ชื่อว่ามันเห็นกัน ชื่อว่าคนเห็นกัน..นั่น มันจะมาสัก
๑๐๐ ๒๐๐ ๓๐๐ คน..ก็ตาม ถ้ามีความเห็นแบบนั้นมีความ

---

* โยคาวจร เป็นคำเรียกพระภิกษุผู้มีความเพียรพยายาม มีความอดสาหาตั้งใจเรียนหรือ
เจริญสมถกรรมฐานหรือวิปัสสนากรรมฐานเพื่อให้บรรลุธรรมตามประสงค์

รู้สึกอันเดียวกันหมดละก็..สงบ แม้จะอยู่ตรงไหนก็ตามมัน มีความรู้สึกอย่างเดียวกัน เปรียบเหมือนความเย็นกับความ ร้อนแม้ผู้เฒ่าหรือแม่เด็กน้อย หรือแม้ภาษาใด ๆ ก็ตาม ถ้า มาจับความเย็นเข้าแล้วมันจะมีความเย็น จะมีความรู้สึก เหมือนกัน ไม่แปลกกัน ถ้ามาจับความร้อนเข้าคือไฟ ก็จะมี ความรู้สึกเหมือนกัน สัตว์ก็เหมือนกัน ของที่มีวิญญาณอยู่ นี้ จะเป็นเขมรเจนจาม* เป็นเจ๊กเป็นจีน เป็นอะไรก็ตาม มี ความรู้สึกถึงความร้อนเสมอกัน เป็นอันเดียวกัน มีความเย็น ก็เหมือนกัน มีความสัมผัสถูกต้องก็รู้สึกเหมือนกัน มีความ รู้สึกนึกคิดแบบเดียวกันกับสิ่งที่เข้ามากกระทบ

อันนี้ฉันใด อารมณ์อันใดที่เราปฏิบัติแล้วมันมากกระทบ คือ อารมณ์ที่ไม่พอใจมากกระทบเป็นต้น มันจะได้ความสบาย ความสงบเหมือนกัน ผู้ที่รู้แล้ว..ไม่วุ่นวาย ไม่เกิดไม่ตายกับ มัน ไม่ยึดไม่หมาย ผู้ที่มีความเห็นอันเดียวกัน ถูกอารมณ์อัน เดียวกัน มีความรู้สึกอย่างเดียวกัน นี่คือความเสมอกันทาง จิต ฉะนั้น ผู้ที่ต่ำกว่าหรือผู้ที่สูงกว่า..พูดมันถึงยากที่จะเข้าใจ ครั้นผู้ที่มีความเสมอกันนั้นรู้จักกันดี ผู้ที่สูงกว่าเป็นต้น..พูด เราก็ไม่เข้าใจเหมือนกัน ยากที่จะเข้าใจ เพราะระดับจิตมัน ต่ำ ท่านพูดความจริงไปอย่างหนึ่งสู่กลุ่มหนึ่ง เราก็มีความ รู้สึกนึกคิดไปอีกอย่างหนึ่ง นี้เรียกว่ามันไม่ถึง..มันไม่ถึงนะ

---

* จาม ชื่อชนชาติหนึ่ง ปัจจุบันส่วนใหญ่มีถิ่นฐานอยู่ในเขตประเทศเวียดนามตอนใต้

ฉะนั้น ให้พยายาม..พุดง่าย ๆ ที่พระบรมศาสดาท่านว่า
พระนิพพานอย่างนี้เป็นต้น ถ้าว่าพากันไปพระนิพพาน..
โน่น ความเป็นจริงสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ะ มันไม่มีไปไม่มีมา
แต่ทำไมถึงว่า “ไปพระนิพพาน” คือเราเคยไป..เคยไปนา
ไปบ้าน ไปเรือน ไปตลาด ไปนั้น ไปนี้ เลยเอาสมมติภาษา
ของเรานี้มาว่า “ไป” มันจึงเข้าใจ พระนิพพานไม่เกิดไม่แก่
ไม่เจ็บไม่ตายแล้วบัดนี้ ถ้าใจต่ำ ๆ เหมือนพวกเรานักขณนั้น
ก็จะคิดว่า *บ๊ะ!* จะไปอยู่อย่างไรหนอ คนที่มีลูกมีหลานเยอะ
หน่อยก็ว่า มันจะไม่ได้มีโอกาสเห็นหน้ากันแล้วนะ พอคิดถึง
ลูกหลานขึ้นมา ก็เลยบอกว่า โอ๊ย..ไม่ไปดีกว่าชาตินี้..แน่ะ
คือคนไม่รู้จักนั่นเอง คิดว่าไปไม่เกิดไม่ตาย ไม่มีที่มัน้องไม่มี
ลูกมีหลาน มันไม่สนุกที่จะไป

ผู้ที่ติดอยู่ในกามาวจร* ติดอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ*
ธรรมารมณฺ์* ครั้นจะให้อยู่โดยปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้วก็อยู่
ไม่ได้ เหมือนกันกับปลา จากตรงนี้ไปถึงเนินตรงนั้น อยู่ไม่ได้
สักแห่ง มันไม่มีที่อยู่ มันมีความคิดอยู่เพียงอย่างเดียว มันก็
จะตะกายลงไปหาแต่น้ำ มันเคยอยู่แต่ในน้ำ ตัวเราก็เหมือน
กัน..มันติดในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณฺ์ จะ
ให้มันแยกออกจากนี้..โอ๊ย..มันก็มีแต่คล้ายไปหาสิ่งเหล่านั้น

---

* กามาวจร ที่ยังติดอยู่ในกาม ที่ท่องเที่ยวอยู่ในกามภพ
โผฏฐัพพะ สัมผัสทางกาย สิ่งที่ถูกต้องกาย
ธรรมารมณฺ์ อารมณฺ์ที่เกิดกับใจ หรือสิ่งที่ใจรู้

แหละ กลิ้งไปกลิ้งออกไปหาแต่รูปแต่เสียงนั่นแหละ หาแต่สิ่ง
ที่พอใจนั่นแหละ ของมันเกิดอยู่ที่นั่น มันก็อยู่ที่นั่นแหละ

ฉะนั้น มันจึงมองกันยาก เหมือนกับพวกเปิดพวกห่านอยู่
บนบกนั่นแหละ ปลามันอยู่ในน้ำ ถ้าเปิดห่านมันคิดเหมือนเรา
มันก็คงคิดว่า ปลามันอยู่ในน้ำ..มันอยู่อย่างไร มันจะไป
หายใจได้หรือ คิดหาความสบายของปลาไม่มี สัตว์บกคิด
หาความสุขของสัตว์อยู่ในน้ำไม่มี เพราะอะไรถึงคิดไม่ได้
อย่างนั้น เพราะมันไม่เคยอยู่ในน้ำ มันเคยอยู่แต่บนบก ใ้
ปลาที่มันอยู่ในน้ำ มันก็จะคิดแบบเดียวกัน เห็นพวกสัตว์อยู่
บนบกมันก็จะกลัวใจเหมือนกัน มันอยู่อย่างไรมันไม่มีน้ำ มัน
ก็จะว่าอย่างนี้เหมือนกันนั่นละ จะไปหายใจกันอย่างไรหนอ
มันก็จะพูดอย่างนี้เหมือนกัน..นั่น เพราะว่ามันมันอยู่ในน้ำ
เหมือนกันฉันใด ผู้ที่นึกคิดไปถึงที่ไม่มีภพไม่มีชาติมันจึงนึก
ไม่ได้ เหมือนกับปลา มันนึกหาอิเห็นหากระต่าย มันไม่มีน้ำ..
จะพากันอยู่อย่างไร มันก็คงแปลกใจมากเหมือนกันนี่แหละ
พวกกระต่ายพวกอิเห็นก็จะงงพวกปลาเหมือนกันนั่นแหละ
มันอยู่อย่างไรมีแต่น้ำ มันจะหายใจอย่างไร แม้จะคิดไปจน
แก่ถึงวันตายก็ไมู้เรื่องกัน ถ้ามันไม่ไปเกิดเป็นปลาชะก่อน
หรือมันไม่ไปเกิดเป็นกระต่ายชะก่อน มันไมู้จักหรรอก จะ
มัวแต่ถามกันวุ่นวายอยู่อย่างนั้นแหละ..พวกนี้

แก้ความสงสัยนี้เหมือนกันฉันใด แม้เราจะฟังสักปานใดก็ตาม เรียนขนาดไหนก็ช่าง ถ้าใจไม่เป็นแล้ว..ไม่รู้จัก ถ้าใจเป็นแล้ว..ละโลก! มันไม่รู้ด้วยสัญญานะ มันรู้ตามความเป็นจริง แม้เรียนเฉยๆ มันจะรู้แล้วก็ละไม่ได้ รู้แล้วไม่เห็น มันไม่ทั้งเห็นทั้งรู้ มันเป็นเรื่องอย่างนั้น

ความโกรธเหมือนกัน ความโลภพวกันนี้เหมือนกัน มันเป็นเรื่องของละได้ยาก มันไม่ใช่ว่ายาก ถ้าคนรู้จักตรงที่มันละมันมีแล้ว ไม่เป็นเรื่องยาก..มันของง่ายๆ ถ้าคนไม่รู้ที่จะละมันก็จะยาก มันยากเพราะมันโง่ เราก็โง่เหมือนกันทุกคนนั่นแหละ โง่มันทุกเรื่อง ถ้าเราที่เราไม่เป็นยังไม่ทันได้รู้จักมันก็โง่หมดนั่นแหละ มีแต่เรื่องโง่ๆ มันไม่ยาก..มันไม่โง่..หากเราอยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามธรรม ฉะนั้น พระบรมศาสดาท่านถึงตรัสว่า “*ปัจจุตตฺ เวทิตัพโพ วิญญูหิ*” วิญญูชนรู้เฉพาะเจ้าของ..นั่น ดังนั้น..จึงให้ปฏิบัติให้เจ้าของเข้าไปเห็น มัวแต่ไปถามคนนั้น มัวแต่ไปถามคนนี้อยู่ เขาก็ว่าไปอย่างนั้นแหละ..คนพวกนี้ เรามันไม่เห็นเอง ให้เขาบอกแล้วเราก็รู้จักแต่รู้อันนี้..รู้ไม่ถึง รู้อันนี้..รู้ไม่แจ้ง รู้คนอื่นบอก..รู้ไม่แจ้ง ถ้าเราเข้าไปรู้เองนั่น..เออ..รู้จักดี..ได้ธรรม.. นี่เป็นวิชาการ เป็นหลักการเป็นวิชาการ มันไม่เป็นธุการ ธุการก็ต้องไปทำ ต้องไปปฏิบัติดูให้มันเกิดขึ้นมารู้เป็น “*ปัจจุตตฺ*” รู้เฉพาะเจ้าของ..อย่างนี้

“เอโก ธมฺโม” ธรรมมีอันเดียว คือมรรคอันนี้ และเป็นหนทางอันนี้ เป็นหนทางของบุคคลที่เดินผู้เดียว เดินไปหลายคนไม่ได้ เดินใครเดินมัน มาอยู่หลาย ๆ คนอย่างนี้เหมือนกัน รวมกันไม่ได้ จะน้อยจะมากเฉพาะของใครของมัน..นั่น เป็นหนทางเดินของคนผู้เดียว เป็นหนทางเดินของจิตอันเดียว..ของบุคคลผู้เดียว เห็นแต่ไปบอกกันไม่ได้..บอกได้อยู่แต่ไม่รู้จัก มันเป็นเรื่องของอย่างนั้น

ฉะนั้น ถ้าหากว่าเราทั้งหลายได้ปฏิบัติซึ่งกรรมฐานภาวนากันนี้ ก็ให้รู้จักเรื่องภาวนา คำว่า “ภาวนา” อย่าเข้าใจว่านั่งหลับตาอย่างเดียว ภาวนาคือการพิจารณา นั่งหลับตาทำจิตให้สงบมีอารมณ์อันเดียวนี้ เรียกว่าเราเข้าไปบ่มจิตของเรา เข้าไปสร้างกำลังของจิต ทำจิตให้มีกำลัง ถ้าจิตสงบแล้วมันมีกำลัง ถ้าจิตไม่สงบแล้วหมดกำลัง เหมือนกับคนนอนแล้วคิดนั้นคิดนี้ก็นอนไม่หลับ อีกหน่อยก็เป็นบ้า เพราะจิตไม่สงบ เพราะจิตไม่ได้พัก เพราะจิตไม่มีกำลัง การสร้างสมาธิให้เกิดขึ้นกับจิตของเรานั้น คือสร้างกำลังของจิต คล้าย ๆ กับว่ามิดที่เราเอาไปลับกับหินเพื่อให้มันคม เมื่อคมแล้วก็เอาไปฟันไปตัดไปถาง ฉันทใด ดวงจิตของเราคือข้อปฏิบัตินี้..คือศีล เอาไปทรมานกับศีล เปรียบเหมือนหินก็คือศีล มิดนี้คือจิตของเรา เอาไปฝนเข้า มิดเอาไปฝนกับหินนะ ให้มันขัดออกมันถึงคม ศีลกับจิตเรานี้ก็เหมือนกัน ทรมานมันเข้า ละมัน

ออก ถอนมันออก อันนั้นก็ห้าม อันนี้ก็ห้าม จับอย่างนี้ก็ห้าม อันนี้ก็ห้าม เลยมีแต่ข้อวัตรปฏิบัติ..มันขัด มันขัดเกลากิเลส เราว่ามันขัดจังหวะเรา มันไม่ถูกใจเรา มันไม่ได้สิ่งที่ถูกใจเรา ไม่ได้ตั้งใจเรา เอากิเลสมาเป็นเรา เอาเรามาเป็นกิเลส ศิล ท่านจึงเรียกว่าเครื่องลับ ให้ใจมันคม ให้ใจมันกล้า ให้ใจมันแหลม เปรียบประหนึ่งว่าเหมือนมีดเอาไปลับกับหิน ให้มันคมมันกล้า นี่มันเป็นศีล ครั้นมันคมแล้ว มันแล้ว อยู่แล้ว มันเป็นสมาธิ ครั้นมันคมแล้วเอาไปทำงานได้รับผลต่างๆ ขึ้นมา มันเป็นตัวปัญญา มันเกิดจากจิตอันเดียว

นั่นท่านถึงเรียกว่า ศีล สมาธิ ปัญญา ท่านพูดออกไป เป็น ๓ แนว.. ๓ แนว นี้อยู่ร่วมกับจิตอันเดียว พูดออกไป เป็น ๓ อย่าง พูดออกให้เป็นหลายอย่างกว่านี้ก็ได้อีก เป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา มันออกจากจิตนี้ เป็นมรรค ๘ ประการ..ก็ได้ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปไป สัมมาอาชีโว สัมมา กัมมันโต สัมมาวาจาโม... ว่าไปเถอะจนครบ ๘ อย่าง..โน่น ก็ได้อีกละ..ว่าไปเท่าไร ๆ ก็ได้ หากมันออกจากจิตอันนี้ แต่ ถ้าวรรณเข้ามาท่านว่า “ศีล สมาธิ ปัญญา” รวมเข้ามาก็ “กาย กับจิต” รวมเข้ามาก็คือ “จิตอันเดียว” ..นั่น ศีลอยู่นี่ สมาธิ อยู่ที่นี่ ปัญญาอยู่ที่นี่ สร้างขึ้นตรงนี้ สร้างขึ้นที่เดียวนี้ ฉะนั้น เราต้องภาวนา...

อก หมั่นใจ

...เราได้พากันอบรมจิตใจ..ถ้าเราพากันสังวรสำรวมตั้งใจ
เคารพในพระธรรมเทศนา เมื่อเราฟังไปมันก็จะถึงจิตของ
เรา เมื่อถึงจิตของเราแล้ว จิตเราก็จะได้อู้ ถ้าจิตเรารู้แล้วก็จะ
ทบทวนอยู่ข้างใน ทบทวนพิจารณาเหตุผลกลับไปกลับมาอยู่
ในที่นั่นนั่นแหละ ไม่ใช่ว่าจะไปปฏิบัติอยู่ที่อื่นหรือ กปฏิบัติ
อยู่ที่เรานั่นนี่แหละ ในที่เราได้ยิน... อยู่ในขณะนี้แหละ ถ้า
จิตของเรามันมีความสงบ มันก็จะรู้จัก ครั้นรู้จักก็จะทบทวน
พิจารณาเหตุผล เป็นธัมมวิจยะ* สอดส่องในธรรมในปัจจุบัน
เดี๋ยวนี้ ที่เรานั่งฟังอยู่ในขณะนี้ อย่างในพุทธกาลก็มีมา มี

---

* ธัมมวิจยะ ความสอดส่อง สืบค้นธรรม การวิจัยหรือค้นคว้าธรรม (ข้อ ๒ ในโพชฌงค์ ๗)

พระสาวกหลายองค์ไม่น้อย ที่ได้บรรลุธรรมในอาสนะที่นั่น..
 ไม่น้อย..มีจำนวนมาก นี่คือนิสงส์ของการฟังธรรม และ
 นิสงส์ของการเคารพคารวะในพระสังฆธรรมคำสอนของ
 พระพุทธเจ้าของเรา

วันนี้..ตามสมมติของพวกเขาทั้งหลายเป็นวันพระ วันพระ
 เป็นวันธรรมสวนะ ซึ่งเป็นวันที่พวกเราทั้งหลายได้มีโอกาส
 มาฟังธรรม ในโอกาสวันพระเช่นนี้ นี่เป็นกาลเป็นเวลาอัน
 หนึ่ง พุทธบริษัทเราทั้งหลาย ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต ถึงวัน
 นี้ต้องหาโอกาสเป็นพิเศษ เพื่อจะบำรุงจิตใจของเจ้าของ*ให้
 เข้าสู่ธรรมะ ให้น้อมธรรมะเข้ามาสู่ใจ น้อมใจเข้าสู่ธรรมะ มัน
 เกี่ยวเนื่องถึงซึ่งกันและกัน เพื่อให้มีกำไร เป็นกำไรในชีวิต
 ของเจ้าของที่เกิดขึ้นมา เพราะความรู้ของพวกเขาทั้งหลาย ที่
 มันรู้มาตามธรรมชาติของคนทุกคนที่เกิดขึ้นมา เป็นความรู้ที่
 ยังไม่เข้าแบบเข้าแปลน เป็นความรู้ที่ยังไม่ได้ฝึกได้หัด เป็น
 ความรู้..คือเป็นสัญชาตญาณที่เกิดขึ้นมา..มันมีความรู้ทุก
 คน ความรู้อันนี้มันเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นมาโดยสภาวะของ
 มันเอง ไม่ใช่ความรู้ที่เกิดมาจากปัญญา ความรู้ชนิดนี้เป็น
 ความรู้เสมอกัน ผู้หญิงผู้ชายสัตว์ทั้งหลายและมนุษย์ทั้งปวง
 มีความรู้สึกเหมือนกันหมดทุกคน ความรู้สึกอันนี้มันไม่ได้

---

* เจ้าของ ตัวเอง ตัวฉันเอง

แตกต่างกันอย่างไร หนึ่ง..ต่างคนต่างหาความสุขใส่เจ้าของ
หาความสบายใส่ใจเจ้าของ... สัตว์เหมือนกัน มนุษย์เหมือน
กัน เหมือนกันหมดทุกคน นี้..สภาวะอันนี้ มีความรู้เกิดมา
เหมือนกัน..เป็นเหมือนกัน..ความรู้ชนิดนี้

ความรู้ชนิดนี้เหมือนกันกับต้นไม้ที่มันเกิดอยู่ในป่าอันนี้ มัน
เหมือนกันทุกต้น มันมีราก มันมีลำต้น มีเปลือก มีแก่น มี
กระพี้ มีใบ มีดอก เหมือนกันทุกต้น..เป็นเหมือนกันทุก
ต้น ลักษณะต้นไม้เหมือนกันทุกต้น มันจะเป็นต้นพะยุง
ต้นกระบาก ต้นพะยอม มันก็เหมือนกันโดยสัญชาติที่มัน
เกิดเหมือนกันทุกต้น..คือต้นไม้ ทีนี้..ถ้าหากว่าเราทั้งหลาย
ปล่อยต้นไม้เอาไว้มัน มันก็งาม งามตามธรรมชาติของมัน
แต่ถ้าเราจะปล่อยไว้อย่างนั้น มันก็เหมือนกัน..มันเป็นป่า
มันเป็นต้นไม้ ฉะนั้น ถ้าหากว่าเราจะทำให้มันเป็นประโยชน์
อีกส่วนหนึ่งนั้น จะต้องแปรไม้เป็นรูปอย่างอื่นอีก เช่น เรา
ทำบ้าน ทำเรือน ทำเส้า ทำแผ่นกระดานต่าง ๆ มันก็ล้วน
เกิดมาจากต้นไม้ทั้งนั้น มาเป็นกระดาน มาเป็นเครื่องบ้าน
เครื่องเรือนทั้งหลาย..เกิดประโยชน์... ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนซึ่ง
แปรรูปมาจากต้นไม้..ตั้งแต่มันเป็นลำต้นอยู่ ทีนี้..ผู้มีความ
ฉลาดสามารถก็ทำไม้ให้ได้งาม ทำไม้ให้ได้สวย มีราคาสูงขึ้น
ไปได้ แล้วแต่ปัญญา แล้วแต่ผู้ฉลาดทั้งหลาย

อันความรู้เราทั้งหลายเหมือนกัน ที่มันเกิดขึ้นมาเป็นความรู้ที่เสมอกันทุก ๆ คน ไม่ว่าจะสัตว์ ไม่ว่าจะบุคคล จำเป็นจะต้องเห็นแก่ตัวเหลือเกิน อยากรได้มากกว่าหมู่อุบายมีความรู้มากกว่าหมู่อุบายมีความสุขมากกว่าหมู่อุบายดีกว่าหมู่อุบายอย่างนี้ละ คือมันยังไม่พัน..ไม่พันของเจ้าของ สัตว์เหมือนกัน..เห็นแก่ตนแก่ตัว มนุษย์ทั้งหลายก็เห็นแก่ตัวทุกคน ขณะนี้..จิตไม่ทันได้อบรม จิตไม่ทันมีธรรมะ จิตไม่ทันมีความฉลาด

เหมือนกันกับสัตว์นี้ อย่างเราเอาข้าวให้สุนัขกินนี้ไม่เคยเห็นมันแบ่งให้หมู่อีกครั้ง แม้อิมแล้วมันก็ยังไปกัดหมู่ออยู่ด้วยกันนี้ ถึงมันจะกินไม่ได้แล้วมันก็ไปกัดเขา..นี้ ไม่เคยเห็นว่ามันแบ่งให้หมู่อีกครั้ง แบ่งให้ตัวนั้นตัวนี้..คาบไปแบ่งกัน..เคยเห็นไหม..หมาบ้านเรานี้แหละ นอกจากมันอิมแล้วมันยังจะนอนเฝ้าอยู่ตรงนั้น ถ้ามันไม่นอนเฝ้ามันก็จะคาบไปซ่อนเอาไว้ นี้..ชื่อว่ามันเห็นแก่ตัวอย่างนี้ และจิตอันนี้มันจะอยู่ในมนุษย์ก็เหมือนกัน มันจะอยู่ในสัตว์ก็เหมือนกัน ความรู้ชนิดนี้มีสัตบุรุษชาติญาณเบื้องต้นเหมือนกัน ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย ท่านจึงเห็นสัตว์ทั้งหลายเหล่านี้แหละ ไม่มีความรู้และไม่มีความฉลาดอันแท้จริง จิตไม่เป็นบุญไม่เป็นกุศล ไม่ประกอบไปด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ยังเป็นผู้มีความเกี่ยวข้อง มีความเดือดร้อนอิจฉาพยาบาทกันวุ่นวายอยู่เสมอเลยทีเดียว

ทีนี้.. ท่านมาพิจารณาพิจารณาแล้ว มันมีอีกอันหนึ่งที่มาทำสัตว์ ให้เปลี่ยนแปลงไปจากหลักเดิมของมัน เหมือนกันกับเอา ต้นไม้มาแปรรูป ออก มาเลื่อยออก มาซอยออก เป็นซื่อ เป็น เส้า เป็นฐาน เป็นแผ่นกระดาน เป็นต่าง ๆ ให้แปรรูปมาจาก รูปของต้นไม้ ต้นไม้นั้นก็มีประโยชน์ได้ดีได้ เกิดประโยชน์ ทุกสิ่งทุกอย่าง เกิดประโยชน์ยิ่งกว่าที่มันอยู่ในลำต้นของมัน อันนี้ที่ฉันใด พระบรมศาสดาของเราที่ท่านสอนสัตว์ทั้งหลาย เพื่อจะนำจิตที่ประกอบไปด้วยอวิชชาหรือตัณหาเหล่านั้น ซึ่งมันเห็นแก่เนื้อแก่ตัวแก่ตน ชะจนขาดความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา.. อันนั้น นำจิตอันนี้มาฝึก จิตอันนี้มันฝึกได้ ถึงมันร้ายที่สุดก็จริง แต่ว่ามันฝึกของมันได้ เหมือนกันกับ ต้นไม้ ถึงแม้ว่ามันเป็นลำต้นอยู่ก็ตาม มันก็เอามาแปรรูป ออกได้ มาเปลี่ยนแปลงสภาพมันออกได้อย่างดี ใช้ประโยชน์ ได้เป็นอย่างดี

จิตเราก็เหมือนกัน ถึงแม้ว่ามันจะขุ่นจะมัวจะโง่งจะหลง ก็ตาม ถ้าเรามาฝึก เป็นจิตที่ไม่โง่งก็ได้ เป็นจิตที่ไม่โง่งก็ได้ เป็นจิตที่ไม่หลงก็ได้.. มันมีอยู่ได้ ถ้าพูดถึงเนื้อแท้มันแล้ว เราก็พากันเห็นอยู่ใช่ไหม ใจของเราเนี่ยบางทีมันไม่รับอารมณ์ที่ นำไกรธนำโลกแล้วมันสบายเลยนะ.. สบาย.. อันนี้รูปหนึ่งนี้ ถ้ามันถูกอารมณ์ที่ไม่พอใจขึ้นมาเนี่ย มันก็จะไปอีกรูปหนึ่ง จิตนี้มันเปลี่ยนได้ เปลี่ยนเป็นดีก็ได้ เปลี่ยนเป็นชั่วก็ได้ ถ้าถูก

อารมณ์ขึ้นมามันก็เปลี่ยนไป ถูกอารมณ์ดีมันก็เปลี่ยนดีไป ถูกอารมณ์ที่ชั่วมันก็เปลี่ยนชั่วไป มันเปลี่ยนได้..มันแปรได้

พระบรมศาสดาท่านถึงว่า โอ..สัตว์นี้พอสอนได้..ไม่ใช่ของทิ้ง..อย่างนี้ท่านเอาอยู่ เหมือนกันกับดอกบัวอยู่ในน้ำก็มี อยู่ในโคลนก็มี ดอกบัว ๔ เหล่า..ท่านว่า อยู่ในโคลนก็มี อยู่ในตม..พ้นจากตมมาแล้วก็มี อยู่กลางน้ำก็มี เสมอน้ำก็มี ผลที่สุดแล้วมันก็พ้นน้ำขึ้นมาแล้วก็บาน บาน..มีกลิ่นตลบ อบอวลฟุ้งไปทิศทั้งหลายทั้งปวง มีแมลงต่างๆ มาเอาเกสร ดอกของมันไปได้ ทั้งดอกบัวทุกๆ ดอกมันก็เกิดมาจากโคลน มันก็จมอยู่ในโคลนด้วยกันทั้งหมด แต่เมื่อมันพ้นจากโคลนแล้วเป็นต้น มันเป็นดอกไม้ที่สะอาดสดใส น่าชม น่าทัศนา

ทุกดอกที่มันเกิดขึ้นมา อันนี้มันก็อาศัยเปือกตมเป็นที่เกิดของมัน อาศัยของสกปรกเป็นแดนเกิดของมัน ของสกปรกนั้นแหละเป็นต้น..ให้อาหารมัน มันเติบโตมาด้วยของสกปรก ด้วยของที่เหม็นสาบเหม็นคาวให้พ้นจากตมมาให้อยู่กลางน้ำ ให้เสมอน้ำ ให้พ้นน้ำขึ้นมา ก็เพราะเครื่องสกปรก คือเปือกตม เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงดอกบัวนั้นเป็นต้น..ให้พ้นจากความสกปรก เมื่อมันพ้นมาแล้วมันไม่สกปรก มันหอม..มันมีกลิ่นอันหอม มีสีก็งามสดใส น่าดู น่าแล น่าชม ถึงแม้คนเรามองไปถึงดอกไม้ แม้ใจจะเหี่ยวแห้งอยู่ที่เบิกบานขึ้นมา ใจที่

เศร้าโศกอยู่ก็เบิกบานขึ้นมาได้ นี่..จิตมนุษย์เราทั้งหลายมันเปลี่ยนแปลงอย่างนี้..เปลี่ยนแปลง

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ท่านจึงว่า มนุษย์สัตว์ทั้งหลายในโลกนี้ควรวางศาสนาไว้ ควรสอนอยู่ เพราะมันยังมีอยู่ ยังมีอยู่..สอนได้อยู่ สิ่งทีพอสอนได้ก็มี สิ่งทีควรทิ้งก็มี สอนได้ง่ายก็มี สอนได้ยากก็มี แต่เป็นของทีสอนได้ ฉะนั้น พระบรมศาสดาท่านถึงมีกำลังใจ วางลงด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ประกาศพระศาสนา สั่งสอนประชาชนทั้งหลาย จนมีกิตติศัพท์ฟุ้งมาตลอดถึงทุกวันนี้

ธรรมะของท่าน ท่านสอนว่า “ทำดีก็ได้ดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว” ความจริงอันนี้เป็นมาถึงปัจจุบันนี้ ถ้าทำดีมันก็ได้ดีอยู่ถึงปัจจุบัน ถ้าทำชั่วมันก็ชั่วอยู่ในปัจจุบัน..ถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจิตนี้ว่า มันโกรธ เมื่อมันหายโกรธก็ได้ จิตนี้เมื่อว่ามันโลภ มันหายจากโลกก็ได้ ฉะนั้น จิตอันนี้จึงเป็นของทีควรสอนได้ ไม่เป็นของทีสอนไม่ได้..ของสอนได้ เมื่อจิตอันนี้นำมาจากสัตว์ สัตว์มนุษย์นี้แหละ เป็นภัพสัตว์* ได้มาสอนรู้สึกความรู้สึก ความรู้สึก ความชั่ว รู้สึกผิด รู้สึกถูก และพิจารณาทบทวนเห็นข้อเท็จจริงเป็นอริยสัจ..ความเป็นจริง ฉะนั้น จิตทั้งหลายซึ่งเกี่ยวข้องกับอาสวะทั้งหลาย เมื่อหากว่าเราได้ยินได้ฟัง

---

* **ภัพสัตว์** สัตว์ทั้งหลายผู้ไม่ประกอบด้วยธรรมเป็นเครื่องกัน คือ กรรม กิเลส วิบาก เป็นผู้มัวคร่ำคร่า มีฉันทะ มีปัญญาทีควรบรรลุลหรรณพิเศษได้

แล้ว พิจารณาเหตุผลไตร่ตรอง ทบทวนไปมาอยู่ไม่ได้ขาด
ท่านจึงเรียกว่า “ภาวนา”

ภาวนาคือการทบทวนอยู่ในจิตของเจ้าของ ไปประสบ
อารมณ์ที่ดี มันจะเกิดดีใจ ก็เอาความดีนั้นมาทบทวนกลับ
ไปกลับมา ทบทวนกลับไปกลับมาอยู่ในใจ การทบทวนไป
มาถือว่าการภาวนาให้มันรู้ให้มันเห็นความจริง เมื่อหากว่า
อันใดมันมีความผิดทางกายหรือทางวาจาของเรา เมื่อเรา
ทบทวนไปมาอยู่เสมอ มันก็จะรู้ ครั้นรู้สิ่งทั้งหลายนั้นเราจะ
ละ เราสั่งสมมันขึ้นมาแล้ว เมื่อมันไม่ดีเราก็ละมันได้ เมื่อเรา
สั่งสมความดี ถ้าเราจะติดความดี เราก็ละความดีนั้นได้ อยู่
เหนือความดีนั้นได้ นี่เรียกว่าการภาวนา คือการทบทวน
กลับไปกลับมาและพิจารณาอยู่ที่จิตใจ การพิจารณาไป ๆ
มา ๆ กลับไปกลับมาชนิดนี้ อาการอย่างนี้ อาการกระทำ
อย่างนี้เรียกว่าภาวนา คือทำให้มันเกิด คือทำให้มันมี ใน
ธรรมที่ควรรู้ ในธรรมที่ควรเห็น สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นกับจิตใจของ
เจ้าของอยู่ทุกวันทุกเวลา เมื่อเราทบทวนไปมาอยู่ตามหน้าที่
ของเจ้าของนี้ด้วย มันเป็นข้อเท็จจริง เพราะอะไร..เราสนใจ
ในหน้าที่ของเรา เมื่อหากว่าเราทบทวนไปมาเราจะเห็นเรื่อง
ธรรมะที่มันเกิดมันดับอยู่กับใจ..เป็นต้น เรื่องว่าความดีเกิด
ขึ้นมาหรือความชั่วเกิดขึ้นมา ความชอบใจเกิดขึ้นมา ความ
ไม่ชอบใจเกิดขึ้นมา..อย่างนี้

ทีนี้..ธรรมดาคนเรานั้นก็.. ครั้นสิ่งใดอันที่ขอบใจมันก็จะติด
ของมัน ติดด้วยความดีใจของมัน *บ๊ะ!* ดีหลายเลยนะนี่ เห็น
ว่ามันดี กลับไปกลับมา..กลับไม่ดีอีก นี่..เราเฝ้าอยู่ตรงนี้..มัน
เฝ้า ถ้าติดของไม่ขอบใจก็ซังมันอีกล่ะ ก็ตามซังอยู่อย่างนี้ซะ
ล่ะ กลับไปกลับมามันก็ไม่แน่ นี่..สิ่งที่เราไม่ขอบมันเป็นต้น
มันกลับเป็นของดีขึ้นก็ได้ แน่ะ..อันนี้เราเฝ้าไม่หยุดสักที เชื่อ
แต่ข้างนอกไม่หยุดสักที..นี่ชื่อว่าเราเฝ้า

เมื่อมันเห็นส่วนนั้นบ้างส่วนนี้บ้าง ส่วนนี้บ้างส่วนนั้นบ้าง
อยู่ทบทวนไปมาอย่างนี้ เราทั้งหลายจะไม่ไว้ใจในอารมณ์
ที่มันเกิดขึ้นมา เป็นผู้ที่รับรู้ไว้เสมอ ดีก็รับรู้ไว้..สักว่าดี ชั่วก็
รับรู้ไว้..สักว่าชั่ว ให้มันอยู่อย่างนี้ ให้มันเห็นทั้งดีเห็นทั้งชั่ว
เห็นทั้งส่วนนั้นเห็นทั้งส่วนนี้อยู่เรื่อย ๆ เราคอยปรับปรุงข้าง
ในภายในจิตของเจ้าของอยู่อย่างนี้เรื่อยไป ชื่อว่าทบทวน
ไปมา การทบทวนไปมานี้แหละชื่อว่าการภาวนา ทำให้มัน
เกิดขึ้น ให้มันมีขึ้น ให้มันรู้ขึ้น ให้มันเห็นขึ้น ในสิ่งที่มันรู้นั้น
ในสิ่งที่มาเห็นนั้น ให้มันแจ้งขึ้นในสิ่งที่ไม่ทันแจ้งนั้น นี้เรียก
ว่าการภาวนา

บุคคลที่จะภาวนาได้ต้องมีการสังวรอยู่ มีการสำรวมอยู่ ท่าน
ว่าให้เป็นผู้ระมัดระวังอยู่เสมอ เป็นผู้มีศีลสิกขา* ต้องศึกษา

---

* **ศีลสิกขา** การศึกษาที่ว่าด้วยความประพฤติเรียบร้อยทางกายและวาจา

ศีลาจารย์วัตร* มีการสังวรสำรวมอยู่ภายในจิตของเจ้าของ จึง
 จะเห็นเหตุเห็นผล จึงจะเห็นต้นตอที่มันเกิดมาจากการไม่
 สังวรสำรวม จดจ่ออยู่ในหน้าที่การงานของเจ้าของ ความ
 จดจ่ออยู่เรื่อย ๆ ในหน้าที่ของเจ้าของในการงานของเจ้าของ
 ความจดจ่ออยู่เสมออย่างนี้ชื่อว่าการสังวร..สำรวม รู้เหตุรู้
 ผลในกิจการที่เราเฝ้าอยู่ทำอยู่สร้างอยู่ คืออะไร..ทางกาย
 ของเจ้าของก็ดี ทางวาจาของเจ้าของก็ดี ทางจิตใจของเขาก็
 ดี..สำรวมอยู่ อันใดไม่ดีก็แก้ อันใดมันผิดก็แก้ เห็นได้เสมอ
 เมื่อหากเราก็เห็นเสมออยู่ด้วยการสำรวม มันถึงภาวนาเป็น

บุคคลที่จะภาวนาเป็นต้นตอมีการสังวรสำรวมศีล ถ้ามีศีลก็
 ตั้งใจมั่น ความตั้งใจมั่นเรียกว่าสมาธิ มั่นในหน้าที่อันนี้ มั่นใน
 การงานอันนี้ มั่นในการสังวรอันนี้ มั่นในการสำรวมอยู่ตลอด
 กาลตลอดเวลา นี้เรียกว่าสมาธิ ความตั้งใจมั่น ความเข้มแข็ง
 ความตั้งไว้ในใจเสมอ ความไม่คลอนแคลน นี้คือรากฐานให้
 เกิดปัญญา เมื่อมันมีอยู่เรื่อย..อย่างอาการทั้ง ๓ อย่าง นี้
 ก็เป็นศีลด้วย เป็นสมาธิด้วย เป็นปัญญาด้วย ถ้าเรามามอง
 ดูทั้งหลายเหล่านี้ อาการ ๓ อย่าง นี้ เป็นศีล เป็นสมาธิ
 เป็นปัญญา บุญกุศลอันเลิศอันประเสริฐใด ๆ มันจะสู้การ
 ละไม่ได้ สู้การปล่อยไม่ได้ สู้การวางไม่ได้ ถึงแม้ว่าเราให้
 กิณีให้ทานทุกสิ่งทุกอย่างสารพัดเป็นต้น เพื่อการดับทุกข์

---

* ศีลาจารย์ ศีลและอาจารย์ การปฏิบัติตามพระวินัยบัญญัติและมารยาททั่วไป
 วัตร กิจพึงกระทำ หน้าที่ ข้อปฏิบัติ

เพื่อการปล่อยวาง เพื่อให้เห็นธรรมะที่มันเกิดขึ้นแล้วดับไป
เป็นของไม่แน่ไม่นอน

ถ้าเราเห็นแจ้งอย่างนี้ พุทธบริษัทเราทั้งหลายจะมีความแน่
แน่วในใจเลยเสมอว่า ทุกอย่างๆ อยู่ในสกลโลกอันนี้ ล้วน
แต่เป็นของเลื่อนไปหรือไหลไป อย่าได้เอาใจไปจับจดกับมัน
ให้เอาใจไปรู้ความเป็นจริงของมัน ถ้าหากเรารู้ตามเป็นจริง
ของสิ่งทั้งหลายอย่างนี้ เราจะมีความสบายและมีความสุข
และสนุกสนานร่าเริง ในอาการที่มันไหลไปไม่หยุด เห็นตาม
เป็นจริงของมัน เห็นตามเป็นจริงที่เป็นของไม่แน่ไม่นอน เรา
ทั้งหลายจะทรงอยู่ในธรรมะ นั่งอยู่ในร่มไม้ก็ดี ในโคนไม้ก็ดี
ต้นไม้ก็ดี เดินอยู่ก็ดี นอนอยู่ก็ดี เราจะเห็นธรรมอยู่เนืองตลอด
กาลหรือตลอดเวลา ปัญญาจะทบทวนหาเหตุผลอยู่เรื่อย ๆ
ไป อันนี้ชื่อว่าผู้ได้ภาวนา

สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา* การได้
ฟังก็ดี ฟังแล้วเอาไปคิดก็ดี เป็นประโยชน์เป็นบุญเป็นกุศล
และภาวนามยปัญญา..ได้มาทำจิตให้มันแจ้ง...ผู้อันนี้ไม่ได้
การฟังก็ดีหรือการคิดก็ดี ผู้ภาวนาไม่ได้ เพราะคิดก็ดี เพราะ
ความคิดก็ดีคือความฟังก็ดี มันไปรวมกันอยู่ที่ปัญญา มันไป

---

* ปัญญา ๓ คือ จินตามยปัญญา (ปัญญาเกิดจากการคิดพิจารณา) สุตมยปัญญา
(ปัญญาเกิดจากการสดับเล่าเรียน) ภาวนามยปัญญา (ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ
บำเพ็ญ)

รวมตรงที่มันถูก ภาวนาก็เลยถูกจุดอันมันถูกแล้วดีแล้ว มันจะเกิดอานิสงส์ซึ่งกันว่า สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา คือการทบทวนอยู่ในจิตของเจ้าของ ให้รู้ตามเป็นจริงสภาวะที่มันเกิดขึ้นมากับจิต

โดยมากทุก ๆ คนเราทั้งหลาย ไม่มีอะไรหรอก มันมีแต่ทุกข์ เท่านั้นมาเที่ยวเบียดเบียนเรา มีทุกข์เท่านั้น มีตัวให้ทุกข์ แล้วก็ทุกข์ก็หาย ทุกข์หายไปแล้วทุกข์ก็เกิดขึ้นมา ทุกข์เกิดขึ้นมาสุขก็หายไป เวลาทุกข์หายไปนั้นเขาว่าสุข..เวลาสุข..เวลาทุกข์มันหนีนะ เวลาทุกข์มันหายไป มันไม่เป็นสุขหรอก คือทุกข์ไม่ได้อยู่ตรงนั้นเฉย ๆ ทุกข์หายไป เหมือนกับกระต่ายหม่อง* กระต่าย..ก็เรียกอย่างนั้น ครั้นกระต่ายมันผลุบอยู่ก็ว่ากระต่าย ครั้นกระต่ายหนีไปก็เป็นหม่องกระต่าย ทุกข์เกิดขึ้นมาก็เรียกว่าทุกข์ ครั้นทุกข์มันหายไปก็เกิด “หม่อง” ของทุกข์ นั้นเป็นสุข ความเป็นจริงแล้วมันไม่มีสุข

พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า มีแต่เพียงทุกข์มันเกิด ทุกข์มันเกิดขึ้นแล้วทุกข์มันก็ดับไป ทุกข์ดับไปแล้วทุกข์ก็เกิดขึ้นมาใหม่ ทุกข์เกิดขึ้นมาแล้วก็ทุกข์ดับไป มีเรื่องทุกข์มันเกิดขึ้นแล้วมันก็ดับเท่านั้นเอง เราไปเข้าใจว่าทุกข์เกิดขึ้นมา แล้วก็สุข..

---

* หม่อง บริเวณ ย่าน

แล้วก็ทุกข์ แล้วก็สุข..แล้วก็ทุกข์ คือไปถือว่าเอาของทุกข์นั้น เป็นสุข ถ้าพิจารณาไปแล้วไม่มีอะไร มีแต่ทุกข์เกิดแล้วก็ทุกข์ดับ มีเรื่องอันเดียว ผู้ภาวนาจะเห็นอย่างนี้ไม่มีเรื่องอื่นต่อไป ทุกข์เกิดแล้วก็ทุกข์ดับ ทุกข์ดับแล้วก็ทุกข์เกิด ความ เป็นจริงแล้วไม่มีสุข..มีแต่ทุกข์

นั่น..อันนี้เราก็อหลง หลงสุขว่าเป็นทุกข์ หลงทุกข์ว่าเป็นสุข เลยเข้าไปยึดมั่นถือมั่น เลยแสวงหาความสุขอันแท้จริง แสวงหาความสุขอันแท้จริงมันไม่แน่นอน..มันไม่มี เพราะ ความสุขอันแท้จริงมันไม่มี แม้แต่ตัวสุขมันก็ไม่มี มีแต่ตัวทุกข์ มีแต่ทุกข์เกิดแล้วก็ทุกข์ขึ้นมา ทุกข์ดับไป..ทุกข์เกิดแล้วก็ทุกข์ ดับไป เมื่อทุกข์ดับไปเราก็ไปสมมติว่าเป็นสุข ความ เป็นจริง.. สุขนั้นมันไม่มี และเราก็ไปมันหมายหาความสุขทั้งหลายอยู่ ตลอดกาลตลอดเวลา มันจึงไม่ได้ เหมือนหาของไม่มีในโลก มันก็เลยไม่ได้สักที คือหาสุขนั้นแหละ..อันแน่นอนมันไม่มี ถ้าสุขอันแน่นอนคือพ้นจากโลก สุขอันแน่นอนมันไม่ได้ อยู่ในโลกอันนี้ มันพ้นจากโลกอันนี้ ถ้าจิตติดอยู่ในโลก อันนี้ จะหาสุขอันแน่นอนมันไม่มี มีแต่ทุกข์เกิดแล้วก็ ทุกข์ดับ..สุขไม่มี ทุกข์ดับไป..ทุกข์เกิด ทุกข์เกิด..ทุกข์ดับ ทุกข์เกิด..ทุกข์ดับ ท่านถึงว่าสุขในโลกอันแท้จริงมันไม่มี มีแต่เป็นทุกข์เกิดแล้วก็ทุกข์ดับเท่านั้น อันนั้นมันไม่มีสุข ไม่มีทุกข์ อันนั้นเป็นของจริงเป็นของแน่นอน

เพราะฉะนั้น พระบรมศาสดาท่านจึงให้วาง วางมันทิ้งซะ วางของบ่แม่่น*นั่นแหละ เมื่อสุขเกิดขึ้นมาเป็นต้นก็เห็นมันซะ ออย่ายึดมันถือมันมัน เห็นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา..ซะ นั่น..เมื่อเห็นว่ามันสุขเกิดขึ้นมาก็ดี ทุกข์เกิดขึ้นมาก็ดี ออย่าไปยึดมันถือมันมันซะ ถือว่ามันเป็นอยู่อย่างนั้น.. มันเท่ากันนะ มันเป็นอย่างนั้น แต่ว่าคนเราไม่ได้ภาวนา และไม่ได้สำเหนียกด้วยการภาวนาทบทวนไปมา วันนี้..ก็ยากกับเรื่องเก่านั่นแหละ ยากกับอะไร..ยากกับเรื่องที่พอใจและไม่พอใจ พรุ่งนี้..ก็ยากกับเรื่องเก่าอีกแหละ ยากกับเรื่องที่พอใจกับเรื่องไม่พอใจ วันนี้ก็เหมือนกัน พรุ่งนี้..มะรืนนี้..วันใดก็เหมือนกัน มันก็จะเป็นอย่างนี้ ยากกับเรื่องเก่าอยู่อย่างนี้ เราก็คิดว่ามันเป็นเรื่องใหม่ เพราะมันเปลี่ยนภพใหม่ไป เปลี่ยนการงานอันใหม่ไปเรื่อย ๆ เปลี่ยนการงานอันนี้ พรุ่งนี้ ก็เปลี่ยนการงานอันนี้ แต่ผลที่มันเกิดขึ้นคือมันเหมือนกัน ก็เลย.. ความพอใจอย่างหนึ่ง ความไม่พอใจอย่างหนึ่ง ฉะนั้นแล้ว..จึงว่าเรื่องเก่านั่นเอง มันเปลี่ยนไปตามงาน แต่ผลที่ได้รับมันเหมือนเก่า...

พระพุทธเจ้าท่านว่า ของเก่า คืออันเก่านั่นเอง อย่างนี้แหละ..มันหลงอย่างนี้ ฉะนั้น จิตอันนี้ถ้าเรามาทบทวนไปมา ตั้งใจฟังและพิจารณาทบทวนกลับไปกลับมาอยู่เสมอ

---

* บ่แม่่น ไม่ใช่ ไม่ถูกต้อง

เรียกว่าการภาวนา การภาวนาทบทวนไปมา เราเห็นว่ามันดี
 สิบได้ ก็เลยเรานั้นมาเจริญกรรมฐาน สมมติว่าไปวัดป่าพงมัน
 ก็ไปสุดที่บ้านก่อนนั้น..เป็นทางเดิน ถึงบ้านก่อนก็กลับมาวัดป่า
 พง ไม่มีทางไปก็ไปหาบ้านก่อน พอถึงบ้านก่อน ไม่มีทางไปก็
 กลับมาวัดป่าพง เห็นเท่านั้น เดินอยู่เท่านั้นพอเท่านั้น ทางนั้นก็
 บ้านก่อนทางนี้ก็วัดป่าพง ถ้าผู้ใดดูไปดูมามันก็เบื่อแหละ มีแต่
 เรื่องเก่านี้ ไปมันไปหมายแต่เรื่องเก่านี้ ไปร้องไห้ไปหัวเราะ
 อยู่แต่เรื่องเก่าอยู่ที่นี่ สุขได้มาก็หัวเราะ ทุกข์ได้มาก็ร้องไห้
 มันอันเก่านี้..ช่วย! ทบทวนไปมามีแต่อย่างเก่า ไม่มีเรื่องใหม่
 สักที นี่ก็ว่าเป็นเรื่องใหม่เรื่อยไป..เรื่องเจ้าของ พระศาสดาจึง
 ว่า “สามัญญลักษณะ” ลักษณะอันนี้มันเสมอกัน..พระพุทธรเจ้า
 ท่านว่า ถ้าเห็นอย่างนี้ใจก็เบื่อหน่ายคลายความกำหนัด
 มีความสงบระงับ มีการปล่อยมีการวางสิ่งทั้งหลายที่มัน
 เกิดขึ้นมา คือความรักความชัง สมปรารถนาบ้างไม่
 สมปรารถนาบ้าง..ปล่อยมันวางมัน อันใดเราสั่งสมมันขึ้น
 มาได้ อันนั้นเราก็จะละมันได้ อันนั้นเราเปลี่ยนแปลงมันได้
 อันนี้คือการภาวนาเก็บไป อันไหนมันดีก็ทำไป อันไหน
 มันถูกก็ทำไป อันไหนไม่ดีก็ละไป ละบาปบำเพ็ญบุญ

ฉะนั้น พุทธบริษัทเราทั้งหลาย ถ้าเราทั้งหลายมาเข้าใจ ตั้งใจฟัง
 ตั้งใจพิจารณา ทบทวนกลับไปกลับมาอยู่ตลอดเวลาตลอด
 เวลา การยืน การเดิน การนั่ง การนอน ให้มีความรู้สึกนึกคิด

อยู่ในการภาวนาทบทวนไปมาอยู่เสมออย่างนี้ พระพุทธเจ้า
ท่านจึงทรงให้ภาวนา ฝึกการภาวนา การภาวนานี้ไม่จำเป็นต้องนั่งหลับตา การภาวนานี้ลืมตาก็ได้ นั่งไปก็ได้ นอนก็ได้ ยืนก็ได้ แต่ว่าให้กำชับจิตของเจ้าของอยู่เสมอ อารมณ์นั้น
เกิดขึ้นมาให้รู้จักมัน รู้จักอยู่บนทางก็สอนมันบนทาง รู้จักอยู่
ในรถก็สอนมันอยู่ในรถ รู้จักอยู่ในบ้านไหนก็สอนมันในบ้าน
นั้น ว่าอย่างนั้นคือคนภาวนา ภาวนามันเป็นอย่างนั้นนะ

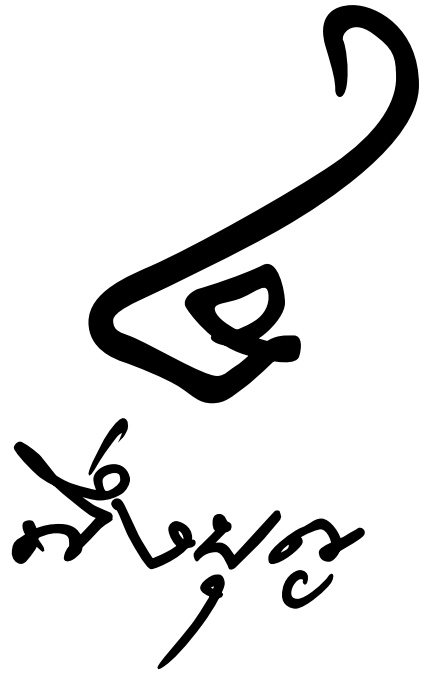
พ่อออกแม่ออกเราก็เหมือนกัน รักแต่ลูกฟังแต่ลูกก็เรื่องเก่า
นั่นแหละ ตีใจกับมัน..เสียใจแต่กับมันอยู่..ไม่เลิกสักที คิดดูให้
ดีนะ พอปล่อยก็ปล่อยได้ พอวางก็วางนั่นแหละ ครั้นสอนลูก
ก็ให้ใหญ่กว่าลูกเดือ*..อย่าจะไปเท่า อย่าจะไปน้อยกว่าลูก
นะ ถ้ามันใหญ่กว่าลูกสอนลูกเป็นอยู่หรือ ถ้ามันเท่ากันกับ
ลูกสอนลูกไม่เป็น น้อยกว่าลูกก็สอนลูกไม่เป็น ไม่เห็นหรือ
นั่น..มันเรียกเรา ประเดี่ยมันด่าก่อนแล้วจึงเรียกแม่ “อีแม่”..
ว่าอย่างนั้น มันด่าก่อนค่อยเรียกแม่ไม่ใช่หรือ มีบ้างไหม
บ้านก่อเรานี่ “อีแม่ ๆ”..ลูกมันเรียก มันด่าก่อนนั่นถึงเรียกแม่

เป็นแรมเป็นปีเขาบอกอยู่คนมันก็ยังไม่รู้จักเลย นั่น..ให้มัน
ใหญ่กว่าลูกจึงสอนลูกเดือ นี่อย่างนี้แล้ว..ภาวนาอย่างนี้แล้ว
พากันรู้ตัวบ้างไหมละ พอมันด่าเราก่อนแล้วค่อยเรียกแม่

---

* เดือ นะ เนื้อ

พากันรู้ตัวสักที เขาต่ำจนพอแรงก็ยังไม่รู้จักเจ้าของ ทำไมจึง
ไม่รู้จัก..เพราะคนไม่ภาวนา คนไม่ภาวนามันก็เลยไม่เห็น
ของเขาต่ำอยู่ทุกวัน เขาว่าตรงๆ มันก็ยังไม่รู้จัก ไม่ได้
พิจารณา มันไม่ได้ทบทวน ในความเป็นจริงเขาต่ำเฉยๆ
หอรอกแล้วเขาจึงเรียกแม่ ทุกครั้งทุกคราวนั้นล่ะ..เห็นไหม
ล่ะ มันต่ำตั้งแต่บ่อยๆ ไฉน พอจะหัดพูด “อ๊แม่” มันต่ำ
ชะก่อน..ไม่รู้ตัวหอรอก นั้นมันว่า..โทษครึ่งหนึ่งเด้อ..แม่เอ๋ย
คุณครึ่งหนึ่ง ดีครึ่งหนึ่ง ชั่วครึ่งหนึ่ง เด็กน้อยๆ มันบอกไว้
ธรรมชาติมันบอกไว้ นั้น..ให้เราพิจารณา นี่..ถ้าไม่ภาวนา
ก็ไม่รู้จักหอรอก ไม่รู้จักว่าเขาต่ำตัวสักที พวกนี้มันไม่ต่ำหอรอก..
มันสอน อย่างเราพิจารณา..ครั้นพิจารณาแล้วมันจะเห็น
หอรอกสิ่งเหล่านี้ ให้พากันจดเอาไว้จำเอาไว้ การภาวนา
ไม่ต้องนั่งหลับตาหอรอก ลืมตาก็ได้ หลับตาก็เป็น ให้เป็นผู้ที่
รู้รอบคอบในเรื่องของเจ้าของเท่านั้นก็พอ..เอาละ...

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
พุทฺธํ ธรรมํ สงฺฆํ นมสฺสามิ ฯ

...วันนี้เป็นวันธรรมสวนะ ทุกคนพากันตั้งใจมาจากบ้าน และ
มาอบรมธรรมะตามที่เราเคยทำมา การแสดงธรรมะ การ
เทศน์ธรรมะ ก็หมายถึง การแนะนำสั่งสอนกันให้รู้จักความ
จริง การพูด การเทศน์ หรือการแสดงนี้..ถือว่าการเทศน์
ความมุ่งหมายคือความจริง ความดีความจริงทั้งหลายนี้ชื่อ
ว่าธรรมะ

บุคคลเราทั้งหลายซึ่งเป็นผู้มีปัญญาน้อย มีปัญญาทึบ แล้วไม่มองหาธรรมะคือความเป็นจริงในวัฏสงสาร ความเป็นจริง ธรรมะทั้งหลายนั้นไม่ใช่ของที่ปิดบัง เป็นของเปิดเผยอยู่.. ทุกกาลทุกเวลา เป็นของที่มีอยู่เป็นอยู่ พวกเราทั้งหลายนั้นไม่พากันมองดู ไม่พากันตีหน้าดูกันจริงๆ ตามวันพระก็พากันมาอบรม.. อันนี้ที่ถือว่าเป็นวิธีการเฉย ๆ หลอก ให้พากันเข้าใจ ศีลทั้งหลายก็ช่าง.. มันอยู่ที่เจตนาของเจ้าของ* ความเป็นจริง นั้นมันก็ไม่ได้วิ่งมาจากไหนหลอก อันศีล.. ศีล ๆ ธรรม ๆ นั้น.. คือมันมีอยู่แล้ว อยู่ในกายเรา ในวาจาเรา ในใจเรา มัน เป็นของมีอยู่แล้ว.. สมบูรณ์.. ทุกอย่าง บาปมันก็มี บุญมันก็มี ทุกสิ่งทุกอย่างมันมีหมดสมบูรณ์หมดแล้วอยู่ในนี้ เพียงแต่ เราทั้งหลายมามองดูสภาพความเป็นจริงของมัน ที่มันเกิดขึ้นมีขึ้นในกายในใจของเจ้าของนี้ มันก็จะรู้ตามความจริง

ยกตัวอย่าง เราเกิดมา.. ตั้งแต่ชีวิตเราเกิดมานี้ เห็นคนเกิดหลายคนและก็เห็นคนตายหลายคน กระทั่งพ่อแม่ของเรา ปู่ย่าตายายของเรา ล้วนตั้งแต่เกิด.. แล้วก็แก่.. แล้วก็ตายไปก็มี ยังอยู่ก็มี นี่เรื่อง.. เรื่องของโลกมันเป็นพอปานนี้ นี่คือความจริงของมัน แล้วพวกเราทั้งหลายนั้น แล้วเห็นอยู่แต่ไม่พากันรู้จัก รู้อยู่แต่ไม่พากันเห็น ใจเรามีแต่คิดแก้ไปทั้งสิ้น คิดแก้สิ่งธรรมชาติไปเรื่อย ๆ ไม่อยากให้เห็นแก่ ไม่อยากให้เห็น

---

* เจ้าของ ตัวเอง ตัวฉันเอง

ไม่อยากให้เป็นโรคเป็นภัย ทุกอย่างได้มาแล้วไม่อยากให้เสีย
 อย่างนี้เป็นต้น มีแต่แก้เรื่องธรรมชาติกับเรื่องธรรมดามัน
 หมดทุกอย่าง มีแต่เรื่องคิดแก้ไป คือไม่อยากให้มันเป็น ของ
 ที่ไม่ชอบใจ ไม่อยากได้ ไม่อยากให้มันมี ไม่อยากให้มันเป็น
 ไม่อยากให้มันเกิดขึ้น ไม่อยากให้มันมีอยู่..ความคิดอย่างนี้
 เราก็เลือกเฟ้นเอาแต่สิ่งที่เราชอบกัน เราไม่ชอบก็ไม่ต้องได้
 ความนึกอย่างนี้ความคิดอย่างนี้มันถูกแต่เฉพาะเจ้าของ..
 แต่มันผิดทางธรรมะ

ฉะนั้น ถ้าทำนาก็ให้มันเป็นข้าวสารเลย อย่าให้มันมีเปลือก
 สิ ใครว่าข้าวสารมันเกิดมาจากไหนนั่นนะ มันก็เกิดมาจาก
 ข้าวเปลือก นี่..มันเป็นธรรมดาของมันอย่างนั้น ก่อนจะเป็น
 ข้าวสารมันมาจากข้าวเปลือก ข้าวเปลือก..เปลือกข้าวนะ
 หุ้มห่อข้าวสารไว้ มันถึงมีข้าวสาร มันต้องออกมาจากเปลือก
 ก่อน..มันจึงเป็นข้าวสาร นี่..เราควรคิดอย่างนี้ให้มันได้
 ที่นี้..ทุกสิ่งทุกอย่างนะ..ก็เหมือนกัน เราจะอยากให้มันเป็น
 ข้าวสาร โดดอย่างนั้น..มันไม่ได้ มันต้องมาจากข้าวเปลือก
 ก่อนมันจะเป็นข้าวสาร นี่..ทุกสิ่งทุกอย่างก็เหมือนกันใน
 โลกอันนี้ มันก็เป็นเหตุอย่างนี้ มันเป็นเหตุ..มันปนกันอยู่
 นั้น ที่นี้..ความดีความชั่วทั้งหลายก็เหมือนกัน อย่างความ
 เกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ก็เป็นอยู่อย่างนี้ นี่เรื่อง..
 เรื่องความเป็นจริงของโลก แม้เราจะร้องจะให้จะหว่านไถ

ไปมากันทั้งหลายอันนี้ มันเป็นอยู่เรื่องของอย่างนี้ แล้วก็ไป
เมาทุกข์ เมายก เมายอ เมายึด เมาหมาย ในสิ่งทั้งหลาย
เหล่านี้ ไม่รู้จักเรื่องของมัน

และพระบรมศาสดาของเราท่านให้เราพิจารณาธรรมะ ให้
เห็นตามเป็นจริงของความเป็นจริง การเทศน์ให้ฟังการ
อธิบายอะไรให้ฟังทุกอย่างก็เพื่อให้เห็นความจริง ให้รู้ความ
จริง..รู้ธรรมะ ครั้นรู้ความจริงแล้ว เราจะไม่มีอะไรกล่าวถึง
ไม่มีปัญหาและไม่มีเรื่องอะไรที่ถกเถียงกัน อย่างคนตาย..
เป็นอะไรหนอมันจึงตาย เป็นอะไรหนอมันจึงเจ็บ อย่างนี้..
ไม่มีปัญหา ไม่มีปัญหาที่ต้องถกเถียงกันอีก มีแล้วก็หาไม่
เกิดแล้วมันก็กลับไป ท่านว่ามีแล้วก็เหมือนไม่มี เกิดแล้วมันก็
ดับไป..ไม่ยั่งยืน..ไม่แน่นอน อันนี้คือหนทางเข้าไประงับทุกข์
ครั้นรู้เรื่องสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ความทุกข์นั้นมันจะบรรเทา
ลง ครั้นไม่รู้เรื่องสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ความทุกข์มันจะทวีขึ้น..
ความทุกข์ทางใจ

พระศาสดาท่านสอนธรรมะ ท่านสอนทางใจทางจิต ท่าน
ก็แสดงธรรมโดยเฉพาะให้จิตใจคนเห็น ไม่ใช่ให้กายมันเห็น
แต่ให้จิตมันเห็น ทั้ง ๆ เราทั้งหลายนั้นเห็นอยู่ หากไม่รู้ หรือ
รู้อยู่หากไม่เห็น สภาวะที่มันทั้งหลายมันเปลี่ยนแปลงไปนั้น

พระศาสดาท่านจึงบอกว่า อย่าไปเข้าใจว่าของเรา อย่าไปเข้าใจว่าเรา..อย่าเข้าใจว่าของเรา ของของโลก..สมบัติของโลก..เท่านั้น เหมือนกันกับทำน้ำ..แม่น้ำมูล..เท่านั้น เรา ร้อน..เราไปอาบ ไปอาบน้ำเดียวเราก็ขึ้นมาบ้านเรา ไม่ได้ หอบเอาทำแม่น้ำขึ้นมาหอบ ไม่ได้หอบเอาน้ำขึ้นมา ไม่ได้ หอบเอาทำอาบน้ำขึ้นมา ทำน้ำนั้นมันเป็นทีที่คนจะไปอาบ ไปสง..แล้วก็หนีไป..แล้วก็ไม่ได้นอนอยู่ตรงนั้นอีก

บ้านเราก็ช่าง..สวนเราก็ตาม ลานเราก็ช่าง..ยศเราก็ตาม อะไรก็ช่างที่เรียกว่าของเรา..มันไม่ใช่ มันเหมือนกับทำน้ำ เรือนเราก็อาศัยไปเฉยๆ อย่างศาลาหลังนี้ละ ไม่ใช่ของผู้ใด..อาศัยไป กุฎิเราอย่างนี้ก็อาศัยไปชั่วคราวเฉยๆ เรือนเราก็อาศัยไปชั่วคราวเฉยๆ อย่างนั้น สักวันหนึ่งเขาก็หาม ลงหนีจากกุฎิหรือ เขาหามออกหนีจากรือนหรือ เขาหาม หนีจากบ้านหรือ มันจะเป็นเรื่องของพอบานนี้ แล้วทุกๆ คน..มันจะเสมอกันหมดอย่างนี้ทุกๆ คน

ถ้าเรามาพิจารณาเรื่องทั้งหลายเหล่านี้ เรื่องทั้งหลายเหล่านี้มันจะเป็นเรื่องจริง อยู่ไปชั่วคราว สิ่งทั้งหลายจัดเป็นสมบัติของโลก..เหมือนกันกับทำน้ำ เราอาบแล้วเราก็หนีไป ผู้มาทีหลังก็มาอาบนั่นละ..อาบทำที่เราอาบนั้น เขาอาบแล้ว

เขาก็หนีไป ผู้นี้หนีไปแล้วผู้อื่นก็มาอาบ มาอาบทำน้ำที่เราอาบนั้นแหละแล้วเขาก็หนีไป ผลที่สุดทำน้ำก็เป็นอยู่อย่างนั้น อาบแล้ว..ไม่มีใครเอาไปด้วย

วิถุสงสารนี้ก็เหมือนกัน สมมติว่านั่นเรานั้นของเราทั้งหลายอย่างนี้ ก็เป็นของเรานบนฐานสมมติ..ตกไปเป็นของโลก มีพระท่านเรียกว่าสมบัติของโลก ไม่ใช่จักขุสมบัติ โสตสมบัติ ฆานสมบัติ ชิวหาสมบัติ กายสมบัติ* มันไม่ใช่สมบัติของมนุษย์ มันสมบัติของโลก โลกก็มันเป็นอยู่อย่างนี้ ใครมาเสวยแล้วก็หนีไป สมบัติของโลกนี่ก็เอาไปด้วยไม่ได้ ทั้งเอาไว้นี้ เอาไว้ให้ลูก ลูกก็ไม่ได้อีก ลูกก็ทิ้งเอาไว้ให้หลาน หลานก็ไม่ได้อีก..ก็ทิ้ง มีแต่คนทิ้งไป ๆ เหมือนทำน้ำนี้ละ ให้เราพากันพิจารณาดี ๆ นี้เรียกว่าวิถุสงสาร นี่มันไม่เป็นของแน่นอน

ที่นี้ พระพุทธเจ้าของเราท่านสอน..สอนให้รู้จักสิ่งทั้งหลายเหล่านี้แหละ ว่ามันเป็นอยู่พอปานนี้ เรานั้นอย่าจะไปมันไปหมายมันมาก มาทุกข์อะไร..ทุกข์จนร้องทุกข์จนให้ ทุกข์จนเป็นถ้อยเป็นความกัน ทุกข์จนฆ่าจนตายกันแย่งกัน ฆ่ากันเพราะของโลก เพราะสมบัติของโลก แย่งกันแข่งกันโดยที่ไม่รู้จักอะไร โดยที่ลืมเนื้อลืมตัว บางเรื่องบางรายก็ฆ่ากัน

---

* **จักขุสมบัติ** ความถึงพร้อมทางตา การมีตาสมบูรณ์ หมายถึงมีตางดงาม **โสตสมบัติ** ความถึงพร้อมแห่งหู **ฆานสมบัติ** ความถึงพร้อมแห่งจมูก **ชิวหาสมบัติ** ความถึงพร้อมแห่งลิ้น **กายสมบัติ** ความถึงพร้อมแห่งกาย

ตายไปเฉยๆ แย่งดินแย่งหญ้าแย่งสิ่งแย่งของกัน..หมูนั่น
 ปาดคอปาดคางกัน..พวกนั้น และก็ไม่มีใครได้สักคนหรือ
 ผู้ฆ่าก็ไม่ได้ ผู้ถูกฆ่าก็ไม่ได้ โลกมันก็เป็นอยู่อย่างนั้น นี่เรียก
 ว่าเราหลง เราหลงโลก เหมือนกันกับนกมันหลงต้นไม้ ต้น
 โพธิ์ต้นไทรมันเกิดขึ้นมา ไม้รู้มันเกิดมาแต่ยามใดหรืออก มัน
 เกิดในโลก..นกมากินบอกว่าของกูของมึงจิกกันตอดกันแย่ง
 กัน เป็นเรื่องของพอปานนั้น

พระพุทธเจ้าทั้งหลายท่านจึงพากันเข้าหาศีลหาธรรม เข้าหา
 อย่างไม่..เอาใจเข้าหา เข้าหาความรู้ เข้าหาความจริง เข้าหา
 ด้วยวิธีการอบรมบ่มนิสัยแล้วก็พิจารณา ให้รู้สึกเจ้าของว่า
 มันเป็นอย่างนั้นอยู่ทุกคนๆ พวกเราทั้งหลายนั้น..มันอยู่
 ด้วยกันนี้ เดียวมันอาศัยผู้อื่นอยู่เฉยๆ หรือก ถ้าอยู่ผู้เดียว
 ก็ว่าเหว่ ความซึ้งใจของพวกเรานั้น..ครั้นมีลมหายใจอยู่นั้นพูด
 คุยกันก็ได้อยู่หรือ อยู่นอนได้ก็ได้อยู่ นอนด้วยกันทั้งคืนก็
 สบายอยู่ ครั้นผู้หนึ่งลมไม่มีแล้ว จะให้อยู่ด้วยกันก็ยากอยู่
 นะ อยู่ได้เหมือน..อยู่เรือนเดียวกัน ๒ คน คนหนึ่งลมหมด
 แล้ว คนหนึ่งมีลมอยู่นี้ จะเข้าหากันยาก จะเข้าใกล้กันก็ยาก
 พี่กันน้องกัน..พ่อกันแม่กัน..ลูกเต้าเหล่าหลานเหมือนกัน จะ
 เข้าหากันยากอยู่..เป็นอะไรไม่รู้นี่

เรื่องอย่างนี้ก็ไม่ใช่ว่าเป็นมาแต่วันนี้หรือเมื่อวานนะ เป็นมาตั้งแต่ยามใดละที่มันเกิด ไม่รู้มันเกิดขึ้นมาแต่ยามใดละ..มันก็เป็น..มันเป็นอย่างนี้ไม่มีใครเคยได้ตามชอบตามปรารถนาสักครั้ง ไม่มีใครได้ตามปรารถนาสักครั้ง ไม่มีสิ่งที่เป็นแก่น เป็นสารสักอย่าง..อยู่ในวิภวสังสารอันนี้ และคนเราทั้งหลายก็พลอยเป็นทุกข์กับมันอยู่ไม่เลิกสักทีนั่นละ ดิ่งอยู่..เหนียวรั้งอยู่ ว่าแต่ของกูของมึงอยู่อย่างนั้นละ

พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ผู้เห็นธรรมะแล้วเห็นตามธรรมชาติหรือธรรมดา การอกุศลของเรา..ก็สบาย แม้จะมีน้อยมีมากมีอะไรก็ช่างหรอก การนุ่งการห่มก็ตามธรรมชาติธรรมดาเราไม่เพ้อเจ้อ..ไม่สุรุ่ยสุร่าย แต่งเนื้อแต่งตัว..การอยู่ การกินของเราเป็นต้น ก็กินพอแต่ชะว่ามันเลี้ยงร่างกายของเราพอควร..เท่านั้น ไม่กินวิเศษไม่กินวิโส..ไม่เอารส ไม่เอากลิ่น..ให้มันมากมันมาย จนกว่ามันสิ้นจนกว่ามันเปลือง จนกว่ามันทบทวนมาหาเจ้าของ ไม่ให้หลับไม่ให้นอน ไม่ให้เยือกไม่ให้เย็น ให้วังให้เต็นให้แล่น เพราะตา เพราะหู เพราะจมูก เพราะลิ้น เพราะกาย เพราะใจ เพราะความรู้สึกนึกคิดทั้งหลายไม่รู้สภาวะของธรรมะตามเป็นจริง

ความเป็นจริงนั่นจึงว่าธรรมชาติมันไม่ได้ปิดบัง เป็นเครื่องเปิดเผย ผู้เกิดก็เกิด ผู้ตายก็ตาย ผู้ไปก็ไป ผู้มาก็มา ผู้แก่ก็แก่ ผู้น้อยก็น้อย ผู้หนุ่มก็หนุ่ม มันยังเป็นอยู่อย่างนั้น เราทั้งหลายหากไม่พากันคิดไม่พากันดู มีแต่คิดอย่างเดียวว่าไม่อยากจะให้มันเป็นอย่างนั้น ของมันเป็นอย่างนั้น..ไม่อยากจะให้มันเป็นอย่างนั้น มันก็จะฟังความเราอยู่หรือ มันก็เป็นเหมือนมันเป็นอย่างนี้ การเจาะการจิ้มการเสาะค้นพิจารณาทั้งหลายเหล่านี้ละ

ทีนี้...เรื่องเราจะเป็นทุกข์ มันเป็นทุกข์เพราะกิเลส แล้วกิเลสมันเกิดจากที่ใด..ว่าอย่างนั้น มันไม่เกิดจากถั่วถักโถโถจาน มันไม่เกิดจากรูป จากเสียง จากกลิ่น จากรสอะไรหรอก.. อันกิเลสนั้น มันเกิดจากเพราะเราเห็นผิด เราเห็นผิดมันเลยเกิดกิเลสขึ้นมา เลยเป็นกิเลส อันความเป็นจริงของโลกนี้มันจะมีอะไรแท้..ไปคิดดู เราว่าอันนี้งาม อันนั้นไม่งาม.. อย่างนี้ อันนั้นน้อย อันนั้นใหญ่ อันนั้นหนัก อันนั้นเบา.. อย่างนี้เป็นต้น คนเรานึกคิดอย่างนี้นะ แต่ความเป็นจริงนั้น..มันก็อันงามหรืออันไม่งามนั้นมันก็ไม่มี มันมีตั้งแต่อยู่ในใจของเรา อันใดมันชอบมันก็ว่างาม อันไหนไม่ชอบมันก็ว่าไม่งาม สิ่งที่เราชอบหรือไม่ชอบนั้น มันก็อยู่ธรรมชาติอย่างนั้น ไม่มีใครเป็นอะไร ก่อนเราจะไปชมมันหรือจะไปติมัน..ก็เป็นเพราะเรา

แล้วกิเลสมันเกิดขึ้นที่นี้ เกิดขึ้นที่เราไม่รู้จักรึ่ เกิดขึ้นที่เราหลงนี่ เกิดขึ้นที่เราอยากนี่ ครั้นมันน้อยเราก็กอยากให้มันใหญ่ ครั้นมันใหญ่อยากให้มันน้อย ครั้นมันสั้นอยากให้มันยาว ครั้นมันยาวเราก็กอยากให้มันสั้น ความอยากนี่ต่างหาก.. เกิดขึ้นมามันจึงเป็นกิเลส ไม้ที่อนั้นไม้ใหญ่ไม่น้อยไม้สั้นไม่ว่าง ไม้ดีไม้ชั่ว..เป็นอยู่พอบานนั้น เป็นอยู่อย่างนั้น..มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น

ในเมื่อสรุปแล้วทั้งหลายเหล่านี้ละ มันไม่ได้เป็นกับสิ่งกับของมันเป็นกับใจเราเห็นผิด ครั้นคนเห็นผิดนี่..มันผิดไปหมดทุกอย่างนะ..พวกนี้ ให้โทษหมดทุกอย่าง และเราจะพากันรู้จักว่า เมื่อจิตของเราเมื่อมันโกรธขึ้นมากับเมื่อมันดีอยู่นั้น มันจะต่างกันหลายอยู่นะ พอมันโกรธมันร้ายขึ้นมานั้น มันจะมอง ๆ ไปอยู่ในบ้านเราหรือในวัดเรา..ในที่ใด..เขาอยู่ไหนก็มองนั้น..มีแต่ผิด ผิดตาผิดใจเราหมดทุกอย่าง พูดความเก่าก็ไม่สนุกเหมือนเก่า คนตัวเก่าก็ไม่เหมือนเก่า วัตถุอันเก่าก็ไม่เหมือนเก่า มันเปลี่ยนแปลงไปหมดทุกสิ่งทุกอย่าง มีแต่เรื่องมันผิดจิตผิดใจเราทั้งนั้น

แต่เมื่อวานนี้หากไม่เป็น เราก็กมาเป็นเมื่อมันร้ายขึ้นมานี้ บางครั้งจับด้วยจับหม้อปาลงพื้น..นุ่น ตีแตกกระจัดกระจาย เมื่อวานไม่เห็นเป็น..วันก่อนไม่เห็นเป็น แต่มันจะว่ามันเป็น

เพราะอะไร ถ้วยทำอะไรให้เราใหม่ หม้อได้ทำอะไรให้เราใหม่ สิ่งอื่นได้ทำอะไรให้เราใหม่ มันก็อยู่เฉย ๆ เรื่องของมัน มันจะพูดเป็นหเรอ เราไปทุบมัน ไปขวามัน ไปตีมัน ไปทิ้งมัน ไปโยนมัน เรื่องของใครนั่น..มันเรื่องของเจ้าของนี่ละ..มันเกิดขึ้นมา นี่กิเลสมันเกิดขึ้นกับเจ้าของ เกิดขึ้นเพราะความเห็นผิด

กิเลสทั้งหลายมันเป็นอย่างนี้ “กิเลส” ท่านว่าเครื่องเศร้าหมอง เกิดขึ้นจากใจของเจ้าของ ทำใจพวกมนุษย์ทั้งหลายให้หันเหไปทางผิด ถ้ามันผิดแล้วมันไม่มีอะไรดีสักอย่าง..มันผิดไปหมด อาการที่มันเกิดขึ้นมาอย่างนั้นเรียกว่า “ธรรมะ” เรียกว่า “อกุสลา ธมฺมา” ธรรมทั้งหลายเหล่านี้ มันจะพาเราเป็นบาปเป็นกรรม แม้จะพูดก็ไม่เพราะ แม้จะคิดก็ไม่ดี แม้จะทำงานทางกายก็ไม่ถูกต้อง ผิดมรรคผิดผลไปหมด ไม่ใช่แนวทาง เป็นมิจฉาทิฎฐิ

สมกับพระบรมศาสดาท่านสอนว่า บรรดาโทษทั้งหลาย ทั้งปวง..ที่มีอยู่ในสกลโลกอันนี้ ไม่มีอะไรมันจะเป็นโทษร้ายแรงกว่าความเห็นผิด ความเห็นผิดนั้นนะ มันมีโทษร้ายแรงกว่าทุกสิ่งทุกอย่าง อันนี้ก็จริงของท่าน เหมือนกัน ถ้าหากว่าเราทั้งหลายเห็นผิดคือใจเห็นผิดเท่านั้นอย่างเดียว..ผิดหมดทุกสิ่งทุกอย่าง..เสียหายหมด คนจะฆ่าพ่อตีแม่ คนจะปล้นสะดมต่าง ๆ นานา มีแต่

เรื่องคนเห็นผิดหมดทั้งนั้นเมื่อใจมันเห็นผิด ครั้นเมื่อใจเห็นผิด มันก็พูดผิดทำผิดคิดผิดไปทุกอย่าง ถ้ามันเกิดอย่างนี้เรียกว่า “ธรรมะ” เรียก “อกุศลตา ฆมมา” เป็นอกุศลธรรม มันเกิดกับจิต เป็นเหตุให้สร้างบาปสร้างกรรมได้ต่างๆ ..นั่น

เมื่อใดจิตเราสัมปยุต*ไปด้วยกุศลธรรม คือคุณงามความดีทั้งหลาย เรียกว่ากุศลธรรม มันสัมปยุต..มันเป็นไปตามความเห็นชอบ..ตามธรรมะ พูดก็ดี คิดก็ดี ทำอะไรก็ดีหมด มันเป็นมรรคเห็นก็ชอบ ดำริก็ชอบ การงานก็ชอบ มันเป็นเรื่องชอบไปทั้งหมด มันเลยเป็นมรรค การกระทำทั้งหลาย การเกิดทั้งหลาย การเป็นทั้งหลาย อาการทั้งหลายเหล่านี้เรียกว่า “กุศลตา ฆมมา” เป็นกุศล เกิดขึ้นกับจิตนี้

พวกเราทั้งหลายไม่ควรปรารถนาเอาบาปเอาบุญอะไรหรอก อย่าให้ข้าพเจ้าไปตคนรก อย่าให้ข้าพเจ้าไปสู่ที่ชั่วทั้งหลาย อย่าพากันไปปรารถนาอย่างนั้น... ให้ข้าพเจ้ามีบุญให้มาก ๆ มีความสุขมาก ๆ ความปรารถนาลม ๆ แล้ง ๆ อย่างนั้น..มันไม่ใช่..ถ้าเราปรารถนาเป็นต้น..เราต้องมาปรับปรุงกายวาจาใจของเรานี้เป็นต้น ให้ปราศจากความผิด ให้ปราศจากบาปลงมือทำมันซะ “กายปณิธาน” ความปรารถนาทางกาย

---

* สัมปยุต ประกอบ

“วจีปนินทาน” ความปรารถนาทางวาจา “มโนปนินทาน” ความปรารถนาทางใจ ทั้ง ๓ ประการนี้ พร้อมทางกาย ทางวาจา ทางจิต นี่เป็นการปฏิบัติ..ไม่ใช่ปรารถนาเฉย ๆ

บางคนเราก็ปรารถนาว่า ตายไปข้าพเจ้าจงไปสวรรค์นะ..อย่าไปนรก ทำบุญเอาเพื่อตายมัน..เป็นอย่างนั้น กลัวตกรนรกตอนตาย แต่ตอนเป็นไม่กลัวตกรนรก นั่นคือคนมองเห็นแต่ผลของมัน มองเห็นแต่เบื้องปลาย เหมือนกันกับคนมองเห็นว่า ข้าพเจ้าไม่อยากจะตายหรอกแต่ข้าพเจ้ามันไม่อยากเกิด..นี่หนา ข้าพเจ้าไม่อยากจะหนักหรอกแต่ข้าพเจ้ามันยังแบกไว้ ข้าพเจ้าไม่อยากจะร้อนหรอกแต่ข้าพเจ้าจับไฟอยู่..อย่างนี้ และข้าพเจ้าไม่อยากจะไปนรกหรอกเป็นต้น..แต่ข้าพเจ้ายังทำความชั่วอยู่ไม่เลิก นี่..ความปรารถนาอย่างนี้มันปรารถนาไม่ได้ มันต้องละความชั่วทางกาย มันต้องละความชั่วทางวาจา มันต้องละความชั่วทางใจ ลงมือประพฤติปฏิบัตินี้เรียกว่าการปรารถนา ไม่ใช่ปรารถนาเอาเฉย ๆ หรือ

โดยมาก*แม่ออก**เราติดการปรารถนา บางคนไม่รู้อิโหน่อิเหน่อะไรหรอก ยามออกพรรษาไปหา*ข้าวมาน** เอาไปบูชากับเรือไฟ ให้ข้าพเจ้าได้ผิวผู้รู้ได้ชู้ผู้งามด้วยเถิด..พูดไป พูดไปตามประสาประสาคนหลงนั่นแหละ..และนี่ความปรารถนา

---

* แม่ออก พระเรียกโยมผู้หญิง ถ้าเป็นโยมผู้ชายเรียก พ่อออก
ข้าวมาน ข้าวที่กำลังตั้งท้อง

แล้วคนงามเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าท่านว่าไม่มีใครงาม
สักคน..หรือใครว่างาม..หือ ผู้นั้นยังได้ผิวซีให้ล่าอีกเลยนะ
ผู้ใดกินเหล้าเก่ง ๆ ยิ่งชอบ คนปรารถนานะนั้น...

ไม่รู้จัก..นี่ทำ..เหมือนทำตามประเพณีของเราเนี่ย ปรารถนา
เอาโลด ปรารถนาแต่ว่ามันอยากได้เฉย ๆ แต่ว่าเหตุมันเป็น
อย่างไร ไม่อยากได้นรกหรือ..มันสร้างความบาป ยังสร้าง
ความชั่วไม่หยุดสร้างบาปไม่หยุด นรกนั้นหรือ..มันตกทุกวัน
อยู่นั้นแหละ ถ้ามันหยุดตกทุกวันนี้..ตายไปมันจะมีที่ตก
หรือ ครั้นจะไม่ตกก็จะไม่ตกวันนี้แหละ..วันมาจำอุโบสถ
ศีลอยู่ มันหนีไกลลูกไกลหลานนะ หนีไกลเปิดไกลไก่อ..ไกล
หมู่ไกลหมาเนี่ย ครั้นมานอนอยู่วัดคงจะหยุดตกนรกหรือ
ครั้นอยู่กับบ้านกับเมือง..เอาละพวกนี้ ไม่ขุมน้อยก็ขุมใหญ่
นะ..นรกนี้ ไม่นิใหญ่มันก็ตกบริวารมันจนได้ละ เพราะลูก
เรานั้น เพราะหลานเรานั้น เพราะสิ่งเพราะของกับเรือนกับ
ชานนั้นเป็นต้น

อะไรเล็กน้อยก็ต้อง หีย* ! ความบาปก็เอาละ..ตกขุมน้อย...
อัน “หีย ๆ” นี้..ขุมน้อยแล้วนี้..ไซ้ไหม มันไม่พอใจมันเป็นทุกข์
หีย!..นี่ขุมน้อยไหมเนี่ย วันหนึ่งก็หลายขุมอยู่นี้..ขุมบริวารมัน..
เข้าใจไหม ขุมใหญ่นั่นก็มันจะนอนไม่ได้ ครั้นเป็นพ่อ

---

* หีย เสียแสดงความไม่พอใจ เช่น หียจะแมนเฮ็ดไปทั่ว (ฮึ ! ทำอะไรไร้สาระ)

ออกแม่ออกคงจะมันเถียงกันจนทั้งคืนเสียงดังวุ่นวาย เสกคาถาอยู่นั้นแหละ นอนไม่หลับ นั่นล่ะขุมใหญ่พอสมควรนะ ไม่สบายนั้นก็แก้เป็นปีเป็นเดือนก็ไม่ตก..ขุมใหญ่ ขุมน้อย..ขุมตกกับเปิดกับไก่ กับหมูกับหมา กับลูกกับหลาน เรียกว่าตกไม่ได้ขาด เคยเป็นไหม..แม่ออก เคยทุกข์กับลูกกับหลานไหม ดีไม่ดีมันเป็นตั้งแต่ลูกขอเงินไม่ได้ มันไม่ไปโรงเรียน..นี่ก็เอาขุมหนึ่งแล้ว (หัวเราะ) เอาล่ะนี่..ตกขุมน้อยหมดแล้ว..ขุมบริวารนั้นแหละ มันเป็นอย่างนี้ล่ะพวกนี้ นี่ล่ะ..มันเสียดีเสียอย่างนั้นนะ

นี่ล่ะ..พระพุทธรูปเจ้าของเราท่านสอนว่า คนนั้นกลัวนรกแต่ตอนตาย ตอนเป็นไม่กลัวนรก..นั่น พระพุทธรูปเจ้าท่านไม่ได้สอนอย่างนั้นนะ อย่าไปมองไกลเจ้าของเรามาก ที่นรกนะ..มันไม่มีอยู่ในนรก ครั้นตอนเป็นมันเลิกตก..มันก็ตายไป มันก็จะตกอะไร..ไม่มีอะไรตกหรอก ครั้นตกตอนเป็น..ตอนตายมันก็ตกแล้วพวกนี้..จะว่าอย่างไร เหมือนกันกับลูกบวบขมนี้ เอามากินดิบก็ขมเหมือนเก่า..พันธุ์ของมัน เอาไปต้มกินก็ขมอย่างเก่า..มันขม หรือว่าอย่างไร..หือ นี่ล่ะให้พากันเข้าใจ

แล้วคนปรารถนาเอาเมืองสวรรค์..ว่านั่น เวลาจะตายถึงปรารถนาเอาเมืองสวรรค์ ก็อันสวรรค์นั้นเป็นต้น..ไม่รู้ว่า

อย่างไร..ไม่รู้จัก อย่างหนึ่งก็ไปทำอะไรสักอย่างนี้แล้วเขาว่า
 ไอ้..ปานขึ้นสวรรค์เลยนะนี่ ไม่รู้เขาเห็นสวรรค์เป็นแบบไหน..
 ไม่รู้จัก ปานสวรรค์เอาไหน..เขาว่า งามบ่อน้ำพุตไป ไม่รู้ว่า
 เมืองสวรรค์อยู่ไหนเหมือนกัน..ปานขึ้นสวรรค์ พุดไปเฉย ๆ
 นั้นล่ะ..มันได้มีความสุขขึ้นมาเดี๋ยวนั้นล่ะ ก็จริง..คนมันพุด..
 พุดว่าไปเฉย ๆ หรอก มันสุขขณะใด..เขาว่ามันสวรรค์ เจอ
 คนไม่รู้จักหรอก..เอ้อ..ปานขึ้นสวรรค์นะ จนได้ว่านั้นนะ..
 นั้นแหละสวรรค์นะ..ว่าอย่างนั้น คืออะไร..อารมณฺดี ได้รูปดี
 ได้เสียงดี ได้กลิ่นดี ได้รสดี ไผภูฏัพพะ*ดี ธรรมารมณฺ*ดี และ
 อารมณฺดี ๆ นั้น..อันปราศจากโทษ นิ่งก็เป็นสุข..นอนก็เป็น
 สุขนะ นี่ท่านว่าอารมณฺ..อารมณฺดี ๆ อารมณฺเลิศ อารมณฺ
 ประเสริฐ ท่านว่าเมืองสวรรค์ นี่แหละสวรรค์

แต่พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า พวกเทวดาเทวบุตรนี้ตายแล้ว
 จะมาเกิดเป็นมนุษย์นี่ก็ยากนะ..ท่านว่า ไปเป็นเปรตเป็น
 ผี..ไปเป็นสัตว์เดรัจฉานนั้น..หลาย..มากก็มาก จะมาเกิด
 เป็นมนุษย์นี่ก็ยาก ท่านว่าอย่างนั้นนะ นั้นแหละ..คน..
 คนไม่รู้ตัวเจ้าของ ได้รูป ได้เสียง ได้กลิ่น ได้รสที่เราต้องใจ..
 พุดเท่าไรก็ยิ่งสนุกสนานเพลิดเพลิน หลงเจ้าของ มันนึ่ม
 มันอ่อน มันนวล

---

* ไผภูฏัพพะ สัมผัสทางกาย สิ่งที่ถูกต้องกาย
 ธรรมารมณฺ อารมณฺที่เกิดกับใจ หรือสิ่งที่ใจรู้

ถ้าหากว่าสิ่งทั้งหลายนี้มันเสียหายไปเป็นต้น ก็จะมาเกิดเป็นมนุษย์เรานี้ก็ไม่ได้ ที่สบายใจนู่น..ตกลงนู่น..ตกลงนรกลงนกลายเป็นเปรตเป็นผีไปนู่นแล้ว ทุกข์ยากลำบากตกนรกลงนโดยมากอยู่เมืองสวรรค์นี้ยังร่วงใส่นรกลงนแล้วโหด ครั้นที่ว่่าเกิด ๆ ตาย ๆ นั้น..เราทั้งหลายนั้นอย่าจะไปพูดถึงว่าร่างกายของเรามันตาย พูดเรื่องจิตของเรานั้นนะ..มันตาย วันหนึ่งมันเกิดไม่รู้เท่าใดชาติหรือ

บางคนบุคคลบอกเอาไว้ว่า อย่างพวกเทวบุตรจะตาย..ตายไปนี่เจ้าได้เป็นเหยี่ยวเป็นแร้ง เป็นเต่าเป็นหมูเป็นหมา เป็นคนหูหนวกตาบอด ๕๐๐ ชาติ..จะว่าอย่างไร คำว่า ๕๐๐ ชาติ..ไม่ใช่เรื่องกาย ท่านไม่พูดถึงเรื่องกายมันตาย..ท่านพูดเรื่องใจ ใจเป็นเหยี่ยวเป็นแร้ง เป็นเต่าเป็นหมูเป็นหมา เป็นคนหูหนวกตาบอด ๕๐๐ ชาติ คนหูหนวกเป็นอย่างไร คนตาบอดเป็นอย่างไร อยู่คนตาบอดก็เห็นอย่างนี้แหละ..มันไม่เห็น..จะว่าอย่างไร ธรรมะมันปรากฏโทนโท อยู่อย่างนี้แหละ..แต่มันไม่เห็น ท่านพูดให้ฟังอยู่อย่างนี้ และได้ยินอยู่ แต่มันก็ไม่ได้ยิน..จึงว่าหูมันหนวก มันไม่หยุดสักทีนี้ อันนั้นมันผิด..อันนั้นมันไม่ดี..อันนั้นมันเป็นบาป..หยุด ก็ไม่หยุด มันไม่ได้ยิน ได้ยินอยู่เหมือนไม่ได้ยิน..อย่างว่า นี่ท่านว่าคนหูหนวก

คนตาบอด..ความดีนะเห็นเขาทำอยู่แต่ตัวเองไม่ทำ เห็นอยู่..
 แต่มันไม่เห็น ท่านว่าคนตาบอด โอ๊ย..เห็นอยู่ แต่ฉันไปแล้ว..
 ฉันทุกข์ยากลำบาก..เขาว่าอย่างนั้น ฉันคาทุกข์คายากก็เอา
 นั้นมันจะคาอยู่นั่นละ..ทุกข์ยากนี้ มันไม่ปล่อยอยู่หรอก..
 ครั้นไม่ทิ้งมันบ้าง ฉันคาทุกข์..ฉันคายาก..ไปไม่ได้หรอก..
 นั่นละ ครั้นจะไปคามันอยู่นั้น..ก็คากับทุกข์กับยากอยู่นั้น
 มันก็จะคาแต่มันนั่นแหละ..มันจะคาอะไรทุกครั้งหรือ ครั้น
 ไม่ปล่อยมันสักที ไม่พิจารณามันสักที

อาตมาเคยสอนว่ามันยากมันลำบากนะ มันยาก..มาฟัง
 เทศน์ฟังธรรมนะ ชวนเอายาก..มากับเรา..ให้มันมาฟังเทศน์
 กับเราอบรมกับเรา อย่าแต่จะอยู่แต่นอนอยู่บ้าน.. นาน ๆ ก็
 ออกมาด้วยกับเพื่อนบ้าง..มาดู ยาก..ว่านั่น นั่นแหละ..ถึง
 จะยากแต่เราก็จะพาเจ้าไปวะ..ไปด้วยกันนี่ละ มาทั้งทุกข์ทั้ง
 ยาก..มาด้วยกันนั่นละ ให้มันได้มาฟังกับเรา ครั้นความยาก
 มันจะมาฟังกับเราเป็นต้น มันก็จะเข้าใจ มันก็จะพาเราหยุด
 ยาก เราก็จะหยุดยาก..มันก็จะไม่ให้ยาก ครั้นเราไม่ได้มาสัก
 ครั้งนั้น..อ้าว..มีแต่มันยากอยู่นั่นแหละ มันก็ยาก..เราก็ยาก
 ก็เลยยาก..ก็ไม่ได้มา เราก็ไม่ได้มา..มันก็ไม่ได้มา มันก็ยาก..
 เราก็ยาก ถึงแม้จะไม่เห็นฟ้าเห็นไฟกับเขาสักครั้ง..อยู่อย่าง
 นั่นแหละ อยู่แต่เรือนแต่ชานนั่นแหละมันไม่มีอะไร

อย่าจะไปว่าอย่างนั้น..พ่อออกแม่ออกเรา บัดนั้นชะก่อน บัดนี้ชะก่อน..อย่าเพิ่งพูด นั้นคนอ้างอยู่ ครั้นหนุ่ม ๆ เข้า วัดนี้เขาก็สนิทกันล่ะ โน่น..เธอจะไปบวชเป็นแม่ชีซินะ เธอ ขึ้นไปไม่หยุดสักครั้งเลยนะ เป็นผู้ชาย..เธอจะไปบวชเป็น พระพุทธเจ้าหรือ อาย..ให้เขาอยู่อย่างนั้น..อายเขาอย่างนั้น เขาก็เลยว่าต่อไปให้มันแก่เฒ่าก่อนแล้วตัวเขาจึงเข้าวัด เฒ่า มาที่นี่แล้วเรียก ๓ ครั้ง ๔ ครั้งก็ไม่ได้ยิน..นี่เห็นไหม เขาล่ะ เอาไปทิ้งไว้ บอกว่านี่ก็ไม่ได้ยิน คนวานินทาก็ไม่รู้เรื่องเลย นั่งอยู่ใกล้ ๆ นินทาสบายนี้..ไม่ได้ยินอะไร คาดหวังได้ไหมว่า เฒ่านี้..มันไม่เฒ่าแต่อายุนี่ ตามันเฒ่าหุ้มนเฒ่าด้วย ร่างกาย มันเฒ่า มันเฒ่าไปหมดทุกอย่าง..จะทำอย่างไรล่ะ คาดหวัง ของอย่างนี้ใหม่พวกเรา คาดหวังอันนี้ใช้ไม่ได้แบบนี้หรือ..หวัง บวบแก่นี้ เขาเอาไปทำตะกร้อเท่านั้นแหละ แล้วความคิดผิด ของเจ้าของนะมันพาให้เราผิดไปเรื่อย ๆ

ความเป็นจริงนั้นเหมือนเราขับเรื่อนั้นแหละ..พายเรือข้าม แม่น้ำ มันให้คัด*ไปด้วย ให้วาด*ไปด้วย ให้พายไปด้วย..อยู่ ด้วยกัน เรือก็ไปอยู่เรื่อย..หัวเรือก็จะตรงเรื่อย..ก็จะได้ถึงฝั่ง ไม่ใช่ว่าจะพายอย่างเดียว ไม่ต้องคัดต้องวาดมัน..ไม่ใช่..ไม่ ถูกันนะ ถ้ามันล่องไปเรื่อย ๆ มันจะถึงสักทีใหม่ ไม่คัดมันไว้ ไม่วาดมันไว้

---

* คัด ใช้พายหรือแจววัดน้ำออกจากตัวเพื่อบังคับทิศทางเรือ ตรงข้ามกับ วาด วาด พายเรือโดยกวาดพายเป็นแนวโค้งเข้าหาตัว ตรงข้ามกับ คัด

บางคนก็คิดใจใหญ่ ๆ เลย เพื่อนชวนไปวัดก็บอกว่า ไปชะ
 หมู..วัด เราไม่ไปหรอก..เขาว่า ครั้นผู้นี้ไปแล้ว ไปเลยหรอก..
 ว่านั่น (รำรีรำไร) ไม่ได้ไปดีร้ายอะไรกับหมู่หรือ..ออกบวชไป
 เลย..เขาว่า นี่ละคนที่พูดอย่างนี้มันไม่ไปเลย นี่ละไอ้คนไม่ไป
 อย่างเพื่อน..นั่งอยู่ที่เดิมตรงนั้น นี่..อย่าไปอาศัยผู้ใดเด็ดอ* !

คนที่ติดอยู่..คนที่ซึ้งอยู่ คนที่ซ้าอยู่นั้น ก็ให้เราถือว่าม้าขา
 หัก เราขี่ม้ามีฝีตีนอันดีขาไม่หัก แล้วก็จะไปรอไอ้ตัวขามันหัก
 อยู่ไม่ได้หรือเรา..มันซ้า เราขี่เปิดไปก่อนโหด นั้น..จะไปรอ
 คนไม่ไป..จะไปรอคนนั้นไม่ได้ ม้ามีฝีตีนดีต้องละม้าที่มีฝีตีน
 ไม่ดีเอาไว้ข้างหลังเป็นธรรมดา ใครเห็นช่องใด..ไปช่องนั้น
 โหด ใครพอพันได้..ออกโหด แม้แต่คนมันก็ยังรู้จักเลยพอ
 ชั่งในกรงมัน ตัวใดเห็นช่องก็มุดออกก่อนหมู่นะ..นก ไม่ได้
 ชวนหมู่ใดละ ออกสิ..ถ้าตัวไม่ออก..เราไม่ออกหรือ มันไม่
 ว่าเลย ว่าแต่เห็นช่องแล้วหนีเอาเลยหรือ ไม่ได้เรียกผู้ใด
 หรือก บินมันแล้วก็แล้วหรือ มันไม่ได้ว่า หมู่ไม่ไป..เราไม่
 ไปนะ มันไม่ว่าเลย

เรานี่เหมือนกันนั่นแหละ เราจะไปรอผู้หลงม गयाอยู่นั้น..
 มันไม่ได้หรือก เมื่อเราเห็นช่องวันไหนเราต้องรีบออก
 คำว่าออกคือใจเรานั้นนั่นแหละออก มันไม่มีอะไร..มันไม่มีอะไร

---

* เด็ด นะ เน้อ

คนเราเนอะ ใครว่าได้อะไร ครั้นไม่ทำเอาไว้แต่ว่าเมื่อเรามีชีวิต
คนเรานั้นเกิดมานั้น..ไม่ได้สร้างคุณงามความดีมาไว้ นั้น
ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรหรอก

เหมือนกันกับผลไม้ที่มีพิษ..ผลไม้ที่มีพิษนะ มันเกิดไปแล้วก็
ไม่เกิดประโยชน์ หล่นลงมามดก็กินไม่ได้ แมลงวันก็กินไม่ได้
หนูก็กินไม่ได้ บ้างก็กินไม่ได้ คนก็กินไม่ได้ กินไม่ได้สักอย่าง..
มันเป็นพิษ ต้นไม้ต้นนั้นไม่มีประโยชน์ ผลไม้อันนั้นไม่มี
ประโยชน์ เกิดมาเกะกะเขาเฉย ๆ กิดที่กิดทางเขาเฉย ๆ ไม่ได้
เป็นประโยชน์อะไร มนุษย์เราเนี่ยเหมือนกัน เกิดมาไม่หาสร้าง
ประโยชน์เจ้าของและไม่สร้างประโยชน์ผู้อื่น ไม่สร้างคุณงาม
ความดีไว้ในโลก..ไม่มีอะไร..ไม่มีอะไรนะ

ดังนั้นให้พากันเข้าใจเสียว่า เรามาทำอยู่ทุกวัน..ทำเพื่ออะไร
หนอ เพื่อความพ้นทุกข์ของเราเนี่ยละ ใครเห็นช่งก่อนก็ไป
ก่อน..ไม่รอใครละ ใครเห็นทีไปก่อน..ว่านี่..ไป การประพุดิ
ธรรมปฏิบัติธรรม..พระพุทธเจ้าท่านไม่นิยมเฉพาะแต่นักบวช
ท่านนิยมกับพวกปฏิบัติ ถึงแม้ว่าอยู่ในฆราวาส เป็นผู้หญิง
ผู้ชายอยู่ในฆราวาส แม้มีครอบครัวก็ช่าง พระบรมศาสดา
ท่านสอนไว้ว่า พระอริยบุคคลขั้นแรกคือ พระโสดา..สกิทาคา..
เบื้องต้นนี้ พระผู้ที่ตกบนทาง พระโสดา..สกิทาคา..แปลว่า

ผู้น้อมไป ผู้น้อมเข้าไปหาหนทาง ผู้รู้จักหนทาง ผู้ตักกระแส
 อยู่ในบ้านประพฤติอยู่ในบ้าน ปฏิบัติอยู่ในบ้านเป็นฆราวาส
 แต่มีกายมีใจมีความรู้สึกนึกคิดต่างแปลกคนธรรมดาเราอยู่

พระบรมศาสดาท่านกล่าวถึงนางอุบาสิกาผู้หนึ่งในครั้ง
 พุทธกาล นางอยู่ในโลก ชอบวัดชอบวาไปฟังเทศน์ฟังธรรม
 เข้าใจ อยู่ในหมูกก็เหมือนกาฝาก แฝง ๆ หมูกอยู่อย่างนั้นละ..
 ไม่เหมือนหมู ไร้ความลึกของน้ำใจไม่มีใครรู้จักด้วย เป็นเมีย
 ของนายพราน นายพรานนั้นไม่รู้จักว่าวัดเป็นอย่างไร รู้จัก
 แต่ปีนกับป่า ตื่นตอนเช้ามาก็ไปละ เมียนั้นจะบอกก็ไม่ได้
 มันเป็นคนละหน้าที่..พูดกันไม่ได้ อยู่ด้วยกันชีวิตหนึ่ง ตอน
 เข้ามาแต่งหอข้าวให้เตรียมไว้ ไข่ไปเอาปิ่นมาให้ นางก็ไป
 จับปิ่นมาให้ผัวก็ได้ นี่เรื่อง..เรื่องเขาอยู่..อยู่แหวกแนวอยู่ใน
 บ้าน ผัวก็ไปหาเชื้อดเนื้ออยู่กันทั้งวัน ได้เนื้อมาเป็นต้น..เมีย
 ก็ขายก็ได้ ให้กินให้ทานอะไร..แล้วแต่จะทำไป วันอื่นมาอีก
 เป็นต้น..ก็แต่งหอข้าวน้ำเต้าให้เหมือนเก่านั้นละ..เพราะเขา
 เคยไป ไข่ไปเอาปิ่นมาให้..ก็ให้เหมือนเก่านั้นละ แต่พระบรม
 ศาสดาท่านสรรเสริญว่านางนี้เป็นโสดาบันบุคคผลมีแต่ใดมา

พวกประชาชนทั้งหลายเข้าใจว่า เอ้! พระพุทธเจ้านี้เข้าใจผิด
 แล้ว..เขาว่า นาง..ผัวไปทำบาปทำกรรมก็ยั้งหอข้าวน้ำเต้า..
 ยังส่งเสริมอยู่ บางทีไปจับปิ่นมาให้อยู่นี้..ไปอยู่ เป็นพระ

ไสตบ้านได้อย่างไร..ว่านั่น สงสัยหลาย พระพุทธเจ้าจึงได้เรียกประชุมพุทธบริษัททั้งหลาย พระพุทธเจ้าก็เลยมาตรัสในท่ามกลางสงฆ์ ให้หาความกังขาสงสัย แก่จิตใจอริยบุคคลชั้นแรกว่า เจ้าได้แต่งของให้สามีเจ้าอยู่หรือไม่ ได้ห่อข้าวอะไรให้หรือไม่..ให้อยู่ บางครั้งจับปิ่นก็ให้กันจริงหรือ..จริง

เจ้ามีความนึกอย่างไร มีความคิดอย่างไรเมื่อเจ้าทำอย่างนั้น อีฉันทำตามหน้าที่ ผัวเมียต้องทำตามหน้าที่อย่างนั้น ตามหน้าที่ของเมียของผัว แก่มีธุระอะไรอีฉันก็ทำตาม ครั้นห่อข้าวให้..ก็ห่อข้าวให้ไปกิน..คิดว่าไม่ได้เอาไม่ไปยิงนะ ครั้นเอาปืนมาให้ก็เอาไปแต่ถึงเขานี้เท่านั้น..เรื่องของเขา เรื่องต่อนู่น..ไม่ได้ไปด้วย ปฏิบัติตามหน้าที่ของอีฉันเท่านั้น..ไม่มีอะไร ไม่มีเจตนาต่อไปนู่น ครั้นเอาปืนมาให้ก็เอามาถึงแค่นี้ ครั้นห่อข้าวมาให้ก็มาถึงแค่นี้ อันนี้มันเป็นวิธีการของผัวของเมียจะปฏิบัติกันเท่านั้น นอกนั้นไปอีฉันไม่รู้จักด้วย นี่นางนี้เป็นไสตบ้านบุคคล ตกกระแสนของพระนิพพาน **“สุทธิ อสุทธิ ปัจจตต”** ความบริสุทธิ์ ไม่บริสุทธิ์ เฉพาะผู้ใด

คนบริสุทธิ์ก็ดี คนไม่บริสุทธิ์ก็ดี เป็นต้น มันไม่เหมือนขี้ไก่เนาะ นั่งอิงกันอยู่อย่างนี้มันก็ไม่เหม็นเหมือนขี้ไก่เนาะเดี๋ยวนี มันอยู่ในใจ..เข้าใจไหม คนที่คิดดีคิดชั่ว..อิงกันอยู่มันก็ไม่ติดกัน มันอยู่คนละที่ นี่แหละการประพุดิธรรมะ..อยู่ไหนก็ประพุดิ

ได้ทำได้ เรามีความฉลาด แม้นอยู่ในโลกก็ช่าง แม้นอยู่กับ
ชาวประมงเขาหาปลาอยู่เขื่อนนั้น ยิ่งรักษาศีลได้ดี ได้กินแต่
ตัวมันตาย ๆ ยิ่งไม่ได้หาจับยิ่งสบาย ทุกสิ่งทุกอย่างเหมือน
กัน..เป็นผู้มีปัญญา..ไปได้มาได้

อริยบุคคลขั้นแรก คือ โสดา สกิทาคา เป็นผู้มุ่งไปสู่กระแส
ของพระนิพพาน เป็นผู้ไม่กลับ..ใจมันไม่กลับ ความลึก
ของน้ำใจนั้น คนส่องเห็นไม่ได้ เป็นปัจจัยตัดตั้ง และไม่คืน
ไม่คลาย เห็นปฏิบัติอยู่เรื่อย ๆ ไปอย่างนั้น วางเสมอ..
พิจารณาอยู่เสมอเลยทีเดียว อยู่ในบ้านเขาก็ไม่เหมือน
คนในบ้านเขา อยู่กับหมูก็ไม่เหมือนหมู เหมือนกันกับ
น้ำมันกับน้ำทำนั้นแหละ เอาใส่ในขวดเดียวกัน มันก็
อยู่ด้วยกันได้ มันติดกันอยู่แต่มันไม่อยู่ด้วยกัน มันแฝง
อยู่อย่างนั้นละนี่ เรื่องจิตใจของพระอริยบุคคลกับปุถุชน
เราทั้งหลาย นั่งอยู่ด้วยกันมันก็เข้ากันไม่ได้ อันอื่นเรื่อง
อื่นก็เข้ากันได้ อยู่ ไปด้วยกันได้ เดินด้วยกันก็ได้ คุยด้วย
กันก็เป็น แสดงว่าเรื่องจิตบริสุทธิ์นั้นมันปะปนกันไม่ได้
อยู่ได้ทำได้..ท่านเรียกว่าพุทธบริษัท

ผู้ใดพยายามทำอยู่ในไหนก็ตาม พระพุทธเจ้าท่านไม่
ได้สรรเสริญนักบวช ท่านสรรเสริญนักปฏิบัติ ที่เรียกว่า
“สมณานญจ ทสฺสนํ” หรือเรียกว่า “สมณะ” ธรรมของสมณะ

สมณะไม่ได้หมายถึงผู้หญิงผู้ชาย ไม่ได้หมายถึงนักบวช นักพรต หมายถึงนักสงบจากอัสวธรรมทั้งหลายเท่านั้น ผู้ประพฤติปฏิบัติเพื่อความสงบเพื่อความพ้นทุกข์ สมณะนี้ ไม่ใช่ว่านักบวชอย่างเดียว สมณะคือผู้สงบ ทางกาย ทางวาจา ทางใจ สงบจากความโลภ สงบจากความโกรธ สงบจากความหลง สงบจากสภาวะธรรมทั้งหลายทั้งปวงทั้งนั้น ผู้ใดมีจิตใจสงบระงับอย่างนั้นเป็นสมณะกันหมด เป็นเพศฆราวาส ก็ตาม เป็นเพศพระเจ้าพระสงฆ์ก็ช่าง เป็นเพศเหลียงเพศดำ เพศขาวไม่ได้ว่า นี่ท่านเรียกว่าสมณะ “สมณานญจ ทสฺสนิ”

ผู้ปฏิบัติดี “สุปฏิปนุโน อชฺฐปฏิปนุโน ฃายปฏิปนุโน สามิจิปฏิปนุโน” เป็นผู้ปฏิบัติดี นี่ท่านเรียกว่าพระสงฆ์ นี่ท่านว่าสงฆ์สาวก แม้จะอยู่ในบ้านก็เป็นสงฆ์ เป็นพ่อออกก็เป็นสงฆ์ เป็นแม่ออกก็เป็นสงฆ์ เป็นสังฆะ เป็นสงฆ์ เป็นสมณะผู้สงบ เพราะว่าเราทรงคุณธรรมของพระสงฆ์ไว้ “สุปฏิปนุโน” ผู้ปฏิบัติดี “อชฺฐปฏิปนุโน” เป็นผู้ปฏิบัติตรง “ฃายปฏิปนุโน” เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อหลุดพ้นเพื่อละกิเลสตัณหาทั้งหลาย “สามิจิปฏิปนุโน” เป็นผู้ปฏิบัติชอบยิ่ง นี่คือคุณของพระสงฆ์ ใครนำคุณของพระสงฆ์นี้ไว้ในกายในใจของตนได้ คนนั้นก็ เป็นพระสงฆ์เป็นสมณะ เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติตามธรรมะคำสั่งสอนที่พระศาสดาทรงสอนแล้วปฏิบัติแล้ว

ฉะนั้น คุณงามความดี ความดีความจริงนี้เป็นธรรมะ ใครปฏิบัติได้อยู่ไหนก็ช่าง..ซึ่งความดีความจริงนั้น เป็นศาสนา อยู่ตรงนั้น เป็นธรรมะอยู่ตรงนั้น อันนี้อย่าพากันฟัง อย่าพากันวิตก อย่าพากันวิจารณ์ อย่าพากันสงสัย ไม่ต้องสงสัยมัน การประพฤติปฏิบัตินั้น มันเป็นอย่างนี้แน่นอน ฉะนั้นเรื่องที่เราทำทุกวัน เรื่องเราไหว เรื่องเรากราบ เรื่องเราสวด เรื่องเราสมาทานต่าง ๆ มันเป็นเรื่องวิชาการเฉย ๆ หรือ..พวกนี้ให้ถือว่าการประพฤติปฏิบัติเป็นจุดสำคัญ ปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ ความพ้นทุกข์อันนั้นคือบุญทั้งหลาย ที่เรียกว่า เาบุญ ๆ ..อยากได้บุญ คือความพ้นทุกข์ คือความสบาย เบากายเบาใจ ไม่มีทุกข์ทั้งกายทั้งใจ พุดง่าย ๆ ก็คือข้อปฏิบัติ ในทางที่ชอบ เป็นสัมมาทิฐิความเห็นชอบ หรือพุดง่าย ๆ ก็คือเรารู้เห็นตามความเป็นจริงนั่นเอง เราเห็นชอบ เราคิดใช้ คิดถูก..นั่นละ มันก็เลยไม่สงสัย มันก็เลยเบา นี้เรียกว่าบุญ

ครั้นบุญนี้ไปทางไหนก็ได้ฟัง เขาจะว่าอย่างไรให้ก็ฟังบุญ เจ้าของ เขาจะว่าคำสัมคำหวานให้ เราก็เฉย ๆ สบายอยู่เรา ฟังบุญ..อย่างนี้นะ มันปราศจากความทุกข์แล้ว แม้นจะได้มาบ้างมันจะเสียไปบ้าง ใจเราก็สบายอยู่ เป็นเพราะอะไร.. เพราะฟังบุญ อาตมาเคยถามคนทางเหนือว่า เป็นอย่างไร พ้อออกเอ๊ย เขาว่า ฟังบุญ..*ชนะน้อย** มีความสุขสบาย..

---

* ชนะน้อย ชำน้อย

ฟังบุญ นี่ภาษาโบราณท่านว่า “ฟังบุญ” ครั้นฟังบาปแล้ว
 ทุกข์โหดหรือ..พวกนี้ นั่งก็เป็นทุกข์ นอนก็เป็นทุกข์ เดินก็
 เป็นทุกข์ โอ๊ย..มันเป็นทุกข์เพราะฟังบาป ครั้นฟังบุญนะ..
 สบายใจเรารู้ทั่วถึงนี่คือการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ฉะนั้นให้เรา
 รู้ถึงการประพฤติปฏิบัติ มีศีลด้วย มีทานด้วย มีภาวนาด้วย
 การภาวนาคือความรู้ทั่วถึงทั้งหลายนี้เรียกว่าบุญ

ที่เราแสวงหาทุกวันนี้เรียกกันแสวงหาทางพ้นทุกข์ ความ
 พ้นทุกข์ทั้งหลายนี้เรียกว่าบุญกุศล บางคนก็น่าสงสารนะ..
 ทำบุญ ทำเอาบุญ ทำจะเอาแต่ตัวผู้เดียว..เขานี้ไม่ให้เพื่อน
 เอาด้วย เจอไก่ก็ฆ่า เจอเป็ดก็ฆ่า เจอปลาก็ฆ่า เจอวัวเจอ
 ควาย..ฆ่าหมด เขานี้จะทำกินเอาบุญ..ช่วย ! ฆ่าหมูตั้งเป็น
 กองยังจะไปเอาบุญอยู่เว้ย เหยียบหัวหมูไปอยู่นั้น..ฆ่าหมู
 ไปอยู่นั้น ยังว่าจะไปเอาบุญนี้ มันไม่ใช่คนไปเอาบุญนะ..มัน
 คนไปเอาบาปนะ..พวกนี้..สร้างบาป ทำแล้วก็ดีใจนั้นล่ะ..เขา
 ว่า ทำแล้วก็ดีใจ..เขารู้ว่าตัวเองได้ทำบุญแล้ว ดีใจแล้วเพราะ
 คนคิดไม่ถูก

เหมือนกันกับเงินเราอยู่ในบ้านเรานี่แหละ เมื่อคืนนี้ขโมยมา
 ย่องเอาไปตั้งนานแล้ว เราไม่เห็นมันนี่ ก็เข้าใจว่าเงินเรายัง
 อยู่ ก็ดีใจอยู่นั้นแหละ ทั้งที่แท้เขาเอาไปซื้อขนมกินแต่ยาม
 ใดแล้ว ไม่ได้ไปเปิดดูสักครั้ง หลายวันแล้วจึงไปเปิดดู น้ำตา

ไหลเอาไหลเลย..ร้องให้ไหล มันไม่มี..ขโมยเอาไปกินแล้ว นี่
ความดีใจว่ามันจะแน่นอน..มันก็ไม่แน่นะ ของเสียไปแล้ว
เข้าใจว่ามันยังไม่เสียอย่างนี้..ก็ดีใจอยู่ ทำบาปแล้วว่าตัวเอง
ทำบุญ..ก็ดีใจอยู่..ว่ามันเป็นบุญ ที่ขโมยเอาของหนีไปตั้งแต่
เมื่อคืนนี้เราไม่รู้จัก..ก็ดีใจอยู่ แต่พอไปเปิดดูหีบงู่น เขาเอา
ไปได้อย่างไร..ร้องให้ มันจะสะท้อนกลับมาอย่างนั้น..ให้พา
กันเข้าใจ

การสร้างคุณงามความดีทั้งหลายเหมือนกัน เบื้องแรกก็คือ
การละบาปละความชั่วทั้งหลาย บ้านไหนเมืองไหนก็ช่าง
เถอะ ครั้นสร้างคุณงามความดีแต่ไม่ได้ละความชั่วทั้งหลาย..
มันเป็นไปไม่ได้ เราเป็นพุทธบริษัท..เราทั้งหลายให้เราพากัน
เข้าใจ ผู้รู้จักธรรมะถ้าไปตกอยู่ไหนมันก็ไม่เป็นอะไรหรอก
เพราะว่าคำสอนนี้รู้จักอยู่ไม่ได้ผิด..ไม่หลง..เป็นคนไม่หลง..
หลงไม่เป็น ปฏิบัติอย่างนี้ถูกไหมหนอ..ผิดไหมหนอ..หลง
ไม่ได้..หลงไม่เป็น

เหมือนกันกับเราเอาแมวกับหมาไปปนกันนี้ละ หมาสักพัน
หนึ่ง เอาแมวตัวหนึ่งไปปนใส่..ว่าอย่างนั้น แล้วให้เราไปเลือก
แมวอยู่ตรงไหน ก็ไปจับเอาคอมันไหลแล้ว แมวกับหมามัน
ต่างกันอย่างนี้ละ แม้นใครจะมาสอนมาบอกมาอบรมว่า
อย่างไรก็ช่าง ก็พุดไปไหนก็ช่าง ถ้าความดีความจริงมันมีอยู่

ในทางพระพุทธศาสนา เราไม่ได้แพ้ไปกับผู้ใดหรอก จึง
 ว่ามันตรงดีปานเข็มทิศเอาไฉดละ เหมือนกับเราจำแมวได้
 แม้นจะเอาไปขังในฝูงหมาสักหมื่นตัวก็ช่างมันหรอก ให้เจ้า
 ไปเลือกดูว่าแมวมีไหม..ว่านั่น..ช่วย! ล้วงจับคอมันไฉดเลย..
 จับมันออกมาไฉดเลย เพราะรู้จักแมวอยู่ไม่ได้หลงว่าหมา
 ละทีนี้..นั่น ขึ้นชื่อว่าการสร้างบุญสร้างคุณงามความดี การ
 ประพฤติปฏิบัติ การอะไรทั้งหลายทั้งปวงในหลักพระพุทธ
 ศาสนาเนี่ย แม้นศาสนาใด ๆ อันใดก็ช่างจะมัลลอวงอะไร
 ต่าง ๆ ..ไม่มีสะเทือน เช่นเขาว่าจับหมามาแล้วเขาว่า..นี่แมว
 นะ ฮึ้ย..เราไม่ว่าแมวกับเจ้า..นี่เราว่าหมา จับมา ๑๐ ตัว ๒๐
 ตัว..เราก็จะเรียกว่าหมาอยู่เหมือนเก่า มันไม่ใช่แมว..จะให้
 ว่าอย่างไรละ

พูดถึงพระรัตนตรัยเป็นผู้ตรงไปตรงมาแน่นอน ไม่ได้สงสัย
 ไม่ได้เชื่อฤกษ์วันพันยาม ไม่ได้เชื่อเทวดาอารักษ์ ไม่ได้เชื่อปี
 เชื้อเดือน วันนั้นดียามนั้นดี เทวดาให้ลาภ เทวดาให้เคราะห์
 อะไรอย่างนี้ไม่ให้พูด..ให้เลิก ไม่มีใครมาให้เราได้หรอก
 นอกจากเราทำเอง พระพุทธเจ้าสอน นี่คือคำท่านตรัสให้ตรง
 ให้แน่นอนมั่นคง ใครทำดีได้ดี ใครทำชั่วได้ชั่ว พระศาสดา
 ท่านสอนว่า เราทำเอง..เป็นเอง ทำเอง ทำดีเอง ทำชั่วเอง
 ทำผิดเอง ทำถูกเอง เราทำดีก็ได้ดี..ทำชั่วก็ได้ชั่ว บอกคำ
 เดียวเท่านั้น เราทั้งหลายจะไม่ได้เข้าใจว่าอย่างอื่น จะเข้าใจ

ว่าความชั่วทั้งหลาย..เราทำขึ้นมันจึงได้ ความดีทั้งหลาย..
เราทำขึ้นมันจึงได้ ไม่ได้ว่าไอ้ผู้นั้นเอาความชั่วมาให้เรา ผีเอา
ความชั่วมาให้ เทวดาเอาความชั่วมาให้ เทวดาเอาโชคมา
ให้ เทวดาเอาลาภมาให้ ไม่ได้คิดอย่างนั้น..ไม่ใช่ ผิดคำสอน
พระศาสดา

พระศาสดาสอนว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันเรื่องเราทำเอง
ของเรา ถ้าเราเข้าใจอย่างนี้..ไม่ได้สนใจอย่างอื่น สนใจเรื่อง
เจ้าของนะนี่ สนใจเรื่องกายเรา..บริสุทธิใหม่ สนใจเรื่อง
วาจาเรา สนใจเรื่องจิตของเรา เราจะสนใจเรื่องเจ้าของ
นี้ การกระทำของเจ้าของนี้ ทำดีใหม่..ทำชั่วใหม่ มันจะสนใจ
เรื่องเจ้าของ ครั้นสนใจเรื่องเจ้าของ..มันก็จะเห็นเจ้าของ
ครั้นเห็นเจ้าของ..ก็จะเห็นเจ้าของผิดเจ้าของถูก เพราะมัน
รู้จักถูกจักผิดแล้ว มันมีถูกเห็นผิดแล้วเป็นต้น มันก็จะละ
ความผิด มันจะเป็นไปเพราะความถูก มันก็จะเป็นไปใน
ทำนองนี้ละ

แล้วความเห็นทั้งหลายการปฏิบัติทั้งหลายมันจะย่อเข้ามา
น้อยที่สุด ลงสู่อันเดียว “เอโก ธมฺโม” “เอโก มคฺโค” ทางมี
อันเดียว คือสัมมาทิฏฐิความเห็นชอบอย่างเดียวเท่านั้น ไม่
ได้เพื่อผันไปทางอื่น มงคลตื่นข่าวทั้งหลาย..มันไม่ได้เพื่อ..
ไม่ได้ไป ไม่ได้ไปทางไหน ใครจะวิ่งไปทางนั้นทางนี้ โอ๊ย..

ว่านั่นดี..ว่านั่นเกิดขึ้น..เห็นไหมตรงนั้น น้ำแก้วเกิดขึ้นตรง
 นั้นหน่อย น้ำทิพย์เกิดตรงนี้หน่อย สีโห*เกิดตรงนั้นหน่อย
 คนวิ่งไปดูกันจนแผ่นดินจะพลิก อาตมานั่งเฉยอยู่นี้ โอ๊ย..
 นั่นสิมันหลงไป (ลากเสียง) คนแห่กันไปจนหนทางโล่งเตียน
 ไปหมด ไปอีก..นี่ก็ยังไม่จำอีก

เขาว่าอันนี้เกิดก็เอาอีก ก็จะไปอีกนะนี่ เอาอยู่อย่างนั้นละ
 นี่สิมันตายก็ไม่เข็ดหลาบ เฉยๆ ไม่สนใจ..โง่ไม่หยุดสักที
 ใครว่าอะไรก็เอาอย่างนั้นละ เขาวามีสระน้ำมนต์เกิดขึ้นอยู่
 ตรงนั้น เอาไปลูบหูลูบตาจนว่ามันเกิดโรค ไม่กลัวกันเลย
 นะนี่ ครั้นเกิดมาอีกเอาอีก *บ๊ะ!* โง่ก็โง่จนตายเอาแท้ๆ *เว่ย*
 โโกหกทีเดียว..หลงทีเดียวกียังพอว่า โโกหกทุกวัน..เชื่อทุก
 วันก็เอา นี่คือคนไม่มีหลักไม่มีฐาน คนอนาถาไม่มีที่พึ่งที่
 อาศัย ไม่มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นที่พึ่ง ไม่มีพระธรรมเป็นที่พึ่ง ไม่มี
 พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง ลมพัดไปทางไหนก็ไปทางนั้น พอๆ กับ
 ใบไม้ พัดไปทางใต้ปลิวไปทางใต้ พัดไปทางเหนือปลิวไป
 ทางเหนือ แล้วแต่จะไป พอๆ กับใบไม้เลย..ใบไม้แห้ง ใจไม่
 หนักแน่นนี่คนไม่มีสมาธิธรรม คนไม่ตั้งมั่น

ผู้ใดฟังธรรมพระพุทธรูปเจ้าของเราตามเป็นจริงแล้ว ยังไม่
 ก็ตั้งมั่น..ลองดูสิ แล้วไอ้คนเหาะที่มันมาตกอยู่ตรงโน้นนี่..

---

* สีโห หรือ ท้าวสีโห ตัวเอกในวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่อง "สินไช" มีลำตัวเป็นราชสีห์
 หัวเป็นช้าง มากด้วยบุญบารมีมีอิทธิฤทธิ์

อาตมาไม่ไปดู คนนั้นหะมาตกตรงนั้นตรงนี้..ไม่ไปดูเลย
 ครั้งหนึ่งอาตมาไปกับพ่อเกลี้ยง ไปดูพระบาทเกิดอยู่ภูอกอย
 ไปนั่งอยู่นั้นนะ บอกให้แต่พ่อเกลี้ยงขึ้นไปดู อาตมาไม่ไป
 หรอกไม่รู้จะไปทำไม ถ้าเป็นรอยพระพุทธรูปเจ้าก็เป็นรอยคน..
 ก็เหมือนพวกเรา..คนใหญ่ี่ละ มันจะเป็นรอยใหญ่รายน้อย
 มันก็คือรอยคนเท่านั้นละ รู้จักรอยคนอยู่หรือเปล่า..
 พวกนี้ อาตมาก็บอกให้แต่พ่อเกลี้ยงไปดูซะ เลยไม่ไปดูเท่า
 ทุกวันนี้..ไม่ได้เห็นเลย มันหายสงสัยเว้ย

ถ้ารอยพระบาทเกิดอยู่ตรงนั้นรอยพระบาทเกิดอยู่ตรงนี้..
 อย่างนี้ อันนั้นรอยของท่าน ตั้งแต่พระวักกลีไปดูพระพุทธรูปเจ้า
 ไปฟังพระพุทธรูปเจ้า ไปฟังท่านเทศน์ก็ไพเราะ ไปดูรูปท่านก็
 งาม ท่านก็ยังไม่เอา ท่านว่าวักกลีจะมาเอาอะไรอยู่ที่นี่ เอา
 หนึ่งหรือ เอากระดูกนี้หรือ นี่ว่าธรรม นี่ว่าพระพุทธรูปเจ้า..
 ท่านว่า ตั้งแต่ตัวท่านปานนั้นก็ยังไม่เอา ท่านก็ยังไม่เอา
 กลัวคนมันหลงเว้ย อันเราเหลือแต่รอยของท่าน ไม่รู้ว่าจริง
 ไม่จริง ก็บอกบุญแก่กันไปไหว้ไม่หยุดละ..พระบาทภูอกอย
 อาตมาว่าตรงนี้ละเขาจะเอาวัวมาฆ่าใส่ เขาจะเอาหมูมาฆ่า
 ใส่ เขาจะเอาไก่มาฆ่าใส่นี้ บนรอยพระพุทธรูปเจ้านี้แหละ เห็น
 แต่รอยท่านก็ยังเหยียบย่ำกันพอแรงละ ถ้าตัวท่านยังอยู่จะ
 นำฆ่าเอาสิ..พวกเจ้า พอเหมาะ..ตั้งโรงฆ่าสัตว์ขึ้นแถวนี้..
 เดียวนี้ ฉลองอะไรกันก็หมดวัวหมดควายไปก็ตัวไม่รู้ มันฆ่า

วิ่งฆ่าควายใส่เอาโลด เข้าใจว่าตัวเองทำบุญ มันเหยียบย่ำ
พระศาสนาปานนั้นไม่หยุดนะ

อิทธิบาท..ฝ่าพระบาทท่าน..ท่านไม่ได้ว่าอย่างนั้นหรอก
“ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา” อิทธิบาท ๔ นี้หรอก..ท่านให้
ประพฤติปฏิบัติ คือธรรมะของท่านนี่หรอกที่จะเป็นรอยให้
เราดู จะเอาอยู่นั้นแหละ..เอาลิเกเอาหมอลำไปฉลอง ฆ่าวัว
ฆ่าหมูกินกันอยู่นั้น..สบาย..“บุญ” ยิ่งไปสร้างบาปไปตั้งกอง
บาปไว้ตรงใด พระบาทอยู่ตรงไหนยิ่งไปตั้งกองบาปไว้ ไป
แล้ว..คนหัวเมืองนั้นเมืองนี้ไป..ไปสร้างบาปด้วยกันหลาย ๆ
จะมารักษาศีลรักษาศรัทธาเหมือนท่านมันนี่ยาก..ไม่ได้ เข้าใจ
ว่าตัวเองไปกราบไปไหว้อยู่นั้นก็จะได้บุญหรอก ถ้าไปไหว้แค่
นั้นได้บุญ มันจะไปยากอะไร เราหาโอกาสไปไหว้สักปีหนึ่ง
ให้มันครบทุกที่ทุกแห่ง แล้วกลับมาั่งอยู่บ้านสบายเลย มัน
จะได้บุญแล้วพันทุกข์..ก็เกินไป นี่คือคนไม่ตั้งมั่นในธรรมะ

ครั้นคนตั้งมั่นในธรรมะแล้วมันเชื่อข้อประพฤติปฏิบัติของ
เจ้าของ มันไม่ได้เชื่อมงายอย่างนั้นหรอก อันนั้นเขว่าเป็น
เป็นนั่นเขาว่าเป็นนี่ก็ทำหน้านิ้วคิ้วออกไป พระพุทธเจ้าท่าน
ไม่สรรเสริญ ท่านสรรเสริญข้อประพฤติปฏิบัติของเรา
มันไม่ได้วิ่งไปถึงปานนั้นหรอก..พวกนี้ อันนี้เป็นวิธีการของ
ท่านเฉย ๆ หรือ เหมือนกันกับการกระทำอุโบสถศีลของ

เราทุกวันนี้ละ บางคนก็คิดว่าตัวเองไปทำอุโบสถทุกวัน ๆ
จะได้บุญหลาย..ก็มีอย่างนี้ด้วยนี่ รู้จักบุญอยู่ไหมนี่ ครั้นกลับ
มาบ้านตกนรอกอยู่ก็ไม่รู้จัก มีแต่นบมือไม้ให้ผู้ข้ตกนรอก
หากตกนรอกขึ้นมาก็มาปรารณาอย่าให้ผู้ข้ตกนรอกเด้อ..
ว่าอย่างนั้น มันเป็นอย่างนั้น..ให้พากันเข้าใจในธรรมะ

ครั้นเข้าใจในธรรมะข้อประพฤติปฏิบัติแล้วมันไม่มีอะไร
หรรอก มันง่ายที่สุดเรื่องพระพุทธเจ้าของเราท่านสอนนั้น
สุดท้ายก็ส่งเขาคืน ดิน น้ำ ไฟ ลม ลมก็ส่งให้มันเป็นลม ดิน
ก็ส่งให้มันเป็นดิน น้ำก็ส่งให้มันเป็นน้ำ ชะ ไฟก็ส่งให้มันเป็น
ไฟ มันก็จะเสียคนเท่านั้นแหละ อย่าไปเถียงเอาของเขา เนื้อ
เขาให้มาใช้ไม่รู้เท่าไรแล้ว ไม่อยากให้เป็นทางใดหรือ ก็ส่งเขา
คืนบ้างสิ หากไม่ส่งแล้วจะไปไหน มาอาศัยเขาอยู่..จะว่า
อย่างไร เช่าบ้านเขาอยู่..จะทำอย่างไร ดินเขานะ..บ้านเขา
นะ อยู่ไป..โดนความอยากท่วมหัวอย่างนี้..จะโกงเอาของ
เขาเลยหรือ ดินไม่ใช่หรือนั่งอยู่นี้ น้ำตรงนี้ ไฟตรงนี้ ลมอยู่นี้
จะเถียงเอาอย่างไร จะเอาอะไรไปนี้..มันไม่เป็นอย่างนั้นนะ
สมควรถึงเวลาก็ส่งคืนเขานั้นแหละ มันจะเจ็บจะใช้ ปวดหัว
ตัวร้อนมา ก็รักษามันพอสมควรอย่างนั้นหรรอก ครั้นรักษา
มันไม่หายแล้วก็ให้มันไป ส่งให้เจ้าของเก่าเขาไป...

ชาติไหนหลัง

...จึงว่าส่วนสภณร่างกายของเราก็มันพอมบ้าง อ้วนบ้าง อดบ้าง..ก็ไม่ได้ว่าอะไร อยู่ตามภูตามเขา พาลูกศิษย์ลูกหา อยู่ป่าอยู่ดงไปอย่างนั้นแหละ อยู่อย่างซัดใจ ข้าวก็พาเขากิน ครั้งเดียวเท่านั้น บางครั้งก็อิมบ้าง บางครั้งก็ไม่อิมบ้าง เราไปขอเขา..มันก็เป็นอย่างนั้น บางทีเขาก็ให้แต่ข้าวเปล่า ๆ มากินอย่างนั้นแหละ จะไปฟ้องร้องขอผู้ใด เอ้า..ตาย ๆ ..ตาย ซะ..พวกเรามันยาก มันยากอย่างนี้ตั้งแต่เกิดมา ครั้นจะไปขอเขาก็จะเป็นอาบัติ พระพุทธเจ้าท่านว่าอย่าไปขอใครนะ ถ้าขอผู้อื่นมันเป็นวิญญูติ* มันเป็นอาบัติ นอกจากนั้นจากพี

---

* วิญญูติ การออกปากขอของ ต่อคนไม่ควรขอ หมายถึง ภิกษุขอสิ่งของต่อคฤหัสถ์ ผู้ไม่ใช่ญาติ ผู้ไม่ใช่คนปวารณา

จากพ่อจากแม่เรา นอกจากผู้ที่ปวารณา*เรา *แม่ออก**หนีไป
จังหวัดอื่นแล้วใครจะมาปวารณาเราอยู่นั้น ไปบิณฑบาตมา
ให้แต่ข้าว มันก็ซัดอยู่แต่ข้าวไปอย่างนี้ละ มันจะทำอย่างไร
ละ ทุกข์นะ*แม่ออก*..ทุกข์..การปฏิบัตินี้อย่างว่า

อัน*แม่ออก*มาได้ยินได้ฟังท่านเทศน์นี้..บุญหลาย บุญหลาย
นะ..เดินกลับไปมานี้ก็ได้ฟังเทศน์ ฟังเทศน์จากผู้หามาแล้ว
ยากพอกันกับมาเอาข้าวไปสีแล้วก็เอามาหุงกิน..ยากปาน
นั้น อันบุกไปทำนา..กว่าจะได้ข้าวมาแต่คราวนั้น..ยากกว่า
พวกไปสีโรงสีแล้วมาหนึ่งกินนะ..เข้าใจไหม มาตักเอาข้าวใน
ยุ้งในฉางนั้นไปโรงสีแค่นั้น ไม่ต้องตำ..เขาสีให้ แล้วก็มาแช่
มาหนึ่งมาหุงกิน อาตมาว่ามันไม่ยากเท่าใด ถึงมันไม่ยากแต่
ก็ยังไม่ทำให้ไปตักให้มาสีมาหุงให้หมู่กิน กับให้ไปทำนา จะ
เลือกเอาอันไหน ก็เอาสีข้าวมาหุงกินนี้แหละ ให้ไปทำ
นาเหมือนหมู่..ก็ไม่เอาแล้ว... อันนี้เหมือนกัน อาตมาก็ไป
แสวงหา ก็ไม่รู้มันเป็นอย่างไร มันได้ไปมันถึงเป็น อาศัยบุญ
วาสนาบารมีเรา

*แม่ออก*พ่อออกเรามาฟังเทศน์ฟังธรรมเหมือนกัน ได้ฟังเรื่อง
อย่างนี้..มันก็รู้จักเดี๋ยวนั้นนะ อันควมรู้จักเดี๋ยวนั้น..รู้จักอันนี้
แหละมันจะไปติดอยู่ในใจ*แม่ออก* เวลาฟังเทศน์มันไปติดอยู่

---

* ปวารณา ยอมให้ขอ เปิดโอกาสให้ขอ
แม่ออก พระเรียกโยมผู้หญิง ถ้าเป็นโยมผู้ชายเรียก พ่อออก

ในใจ ครั้นเราไปรู้ไปเห็นอะไรมันก็จะคิดได้ เห็นเป็นปัจจัยที่ จะหล่อเลี้ยง มันจะหล่อเลี้ยงให้*แม่*ออกนะมีปัญญาขึ้นมา ได้มีบุญวาสนาขึ้น ได้มีบารมีกล้าขึ้นแข็งขึ้น มันเป็นอย่าง นั้น จะได้ดีขึ้น จะได้พยายามภาวนาขึ้น

อันเราไปแต่งแต่อย่างอื่น ไปบังคับแต่อย่างอื่น ไปแต่งตั้งแต่ ตา ไปแต่งตั้งแต่หู ไปแต่งตั้งแต่ฟัน ไปแต่งตั้งแต่เนื้อแต่กาย แต่ใจพากันปล่อยไว้เฉยๆ เหมือนว่าไปแต่งมะม่วงอกร่อง จนไม่ได้กินมะม่วงหวานสักที แต่งแต่กาย*เจ้าของ**ไม่แต่ง ใจ*เจ้าของ...* ไปแต่งแต่ผู้อื่น ไปหัดแต่ผู้อื่น ไม่หัดจิตหัดใจ *เจ้าของ* มันก็เป็นกันอย่างนั้นล่ะ...

พระพุทธเจ้าเราก็เหมือนกัน เมื่อครั้งท่านยังไม่เป็น พระพุทธเจ้า..บำเพ็ญพระโพธิสัตว์อยู่ ท่านก็ไปปฏิบัติแต่ อย่างอื่น ทำแต่เรื่องกายอยู่ไม่หยุด จนไม่ได้นอนไม่ได้กิน ทำจนร่างกายชubbผอมเห็นกระดูก ทำไปอย่างไรก็จะตายทิ้ง ไปเฉยๆ ก็คิดพิจารณาปฏิบัติไปอยู่หลายปีหลายเดือนหลาย วัน ๕ ปี ๖ ปี ถึงจะรู้ตัว*เจ้าของ* ผู้นั้นก็ไม่ให้นอนหลาย ไม่ ให้กินหลาย มีแต่จะตายเปล่า จนเหลือแต่กระดูก..เป็นหนัง ห่อกระดูก มันก็ไม่ได้แล้ว หลับตาไปก็ไม่สงบแล้ว สงบไป คราวเดียวก็ล้มตาคืนมา อ้าว ! พิมพาราหุลก็ไพล่ขึ้นมาแล้ว

---

* *เจ้าของ* ตัวเอง ตัวฉันเอง

มีแต่เรื่องจะชวนกลับเมืองอยู่เนี่ย เอ้า..คิดไปก็พิมพ์พาราหุคก็
โผล่ขึ้นมาไม่หยุดไม่หย่อน

ถึงคราวท่านจะปฏิบัติถูก ท่านพิจารณาดูจนเห็นว่า มัน
ไม่ใช่เรื่องกายนะ..การปฏิบัติ ได้ความว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้
ทั้งหลายธรรมะนี้เป็นเรื่องของจิต มันเป็นเรื่องของจิตไม่ใช่
เรื่องของกาย กายก็ท่านว่าให้มันนอนพอสบายพอควรให้มัน
พอดี กินก็ให้พอดี ไม่ให้อ้วนหลาย ไม่ให้พีหลาย ไม่ให้มันหิว
มันร้อน ให้ร่างกายสมบูรณ์พอดีมีกำลังพิจารณาจิต ว่าอัน
นั้นไม่ดี อันนั้นไม่งาม คิดเปรียบเทียบต่างๆ นานา..คิดไป
ก็ตรัสรู้ธรรมเท่านั้นล่ะ..บัดนี้ เพราะรู้จักจุดมัน แต่ก่อนฆ่า
แต่กาย “อตตกิลมณานุโยโค*” ฆ่าแต่กาย..มันเป็นอย่างนั้น

ทุกวันนี้เอาตมาก็เป็นอยู่เนบางครึ่ง พาพระพาเณรพาพ่อ
ออกแม่ออกนั้งปฏิบัติ บางคนถึงวงนอน..อยากนอน อยาก
นอนก็ไม่รู้ว่าใจมันอยากนอน ก็ควักเอายามห่มองมาทาดาดจน
แดงหมดเลย เขาคิดว่าความง่วงนอนมันอยู่ที่ตานี้ละ..มัน
เป็นอย่างนั้น ลืมตาก็ไม่ได้ หรีตาอยู่อย่างนั้นแหละ แนะ..
ผู้หนึ่งลักของแต่ก็ไปจับอีกผู้หนึ่ง นี้เรียกว่าจับผิดคน มันจิต
นุ่น..นิรวรณ* มันครอบงำจิตนุ่น เอายามห่มองมาทาดาดให้มัน

---

* อตตกิลมณานุโยค การประกอบตนให้ลำบากเปล่า

นิรวรณ สิ่งที่ขัดขวางจิตไม่ให้ก้าวหน้าในคุณธรรม มี ๕ อย่าง คือ กามฉันท (พอใจใฝ่
กามคุณ) พยาบาท (แค้นเคืองคิดร้ายเขา) ถีนมิทธะ (หดหู่ซึมเซา) อุทธัจจกุกกุจจะ
(ฟุ้งซ่านรำคาญใจ) วิจิกิจฉา (ลังเลสงสัย)

แสบทำไม มันแก้มันถูกเรื่องมันนะ มันก็ไม่หายง่วงสักที มันก็ไม่หยุดอยากนอนสักที... คิดไม่ถูกมันก็ผัดกันเรื่อยไป ถ้าคิดผิด..คิดไปอย่างไรความง่วงเหงาหาวนอนก็ไม่หมดไปหรอก มันไม่ใช่ว่าตาเป็นฝุ่นนอน ตามันไม่ใช่ฝุ่นนอน ตามันเป็นลูกน้องเขาเฉยๆ ไม่ใช่ผู้สั่ง... นี่ละถ้าเราทำไม่ถูก ทำไม่ถูก..ทำไปจนตายมันก็ไม่ถูกจนตาย ไม่ถูกจนตายก็ไม่ได้ผลจนตาย

เราเกิดมานี้เหมือนกัน เป็นผู้หญิงเป็นผู้ชาย หรือเราเกิดมาได้ฟังเทศน์ฟังธรรม มาให้กินให้ทานอยู่ทุกวันนี้ละ เราได้ฟังเทศน์แล้ว เราได้รับศีลแล้ว เราได้ให้ทานแล้ว..ก็ให้พิจารณาอีกนะ ให้พิจารณาดูนะ..*แม่*ออกเรา บางทีมันมีเรื่องบกพร่องอยู่ในนั้น สิ่งที่มีมันลึกลับอยู่ในนั้น เรามองไม่เห็นได้ คิดแล้วอย่างนี้ ก็ให้ภาวนาให้มันละเอียดขึ้น..ละเอียดขึ้นไป ปัญญา มันจึงจะได้เกิด เมื่อปัญญาเกิด..ศีลก็ละเอียดขึ้นมา เมื่อศีลละเอียดขึ้นมา..ใจมันก็ผ่องใส จิตมันก็สงบหลาย จิตละเอียดหลายอย่างนั้นแหละ ครั้นจิตละเอียดหลาย..ปัญญามันก็ผ่องใสขึ้นมา เมื่อปัญญามันหลายก็สำรวจยิ่งขึ้นมา มันก็ผลัดกันกันไป มันก็ไล่กันไป ศีลก็ดี สมาธิก็ดี ปัญญาที่ดี กายก็ดี วาจาที่ดี จิตก็ดี มันก็หมุนรอบไปอย่างนี้... มันก็ไหลรวมกันเข้าไป เมื่อมันไหลรวมกันอยู่แล้ว นั่งก็เป็นศีล นอนก็เป็นศีล เดินก็เป็นสมาธิ นอนก็เป็นปัญญา มันก็มีอยู่ในนั้น..มันเป็นอัตโนมัติ

มันก็เหมือนกับรถเรานั้น..สตาร์ทไม่ติดนั่นล่ะ ถ้ามันไม่ติดเราก็ก็นั่งมันนั่นแหละ ดันไปดันมา มันก็สตาร์ทติดช่วยกันอย่างนั้นแหละ..มันก็ไปได้ ศีลก็ดีขึ้น สมาธิก็ดีขึ้น ปัญญาก็ดีขึ้น ความคล่องแคล่วมันก็มีอย่างนั้น ใจเรามันก็ผ่องใสขึ้นไป มองไปหาทางเก่ามันก็เปลี่ยนไปแล้วนะนี่ มองไปถึงความรู้สึกนึกคิดของเรา มองไปๆ มันก็เห็นตรงนั้น อีกหน่อยก็จะมองเห็นชาติหนหลัง ระลึกชาติได้เท่านั้นแหละ มองไป..ก็นึกไปตั้งแต่เกิดมานู่น ตั้งแต่เป็นบ่าวเป็นสาว เป็นน้อยเป็นหนุ่ม นึกถึงตั้งแต่เป็นเด็กน้อย..ไปถึงนู่น นี่ก็ชาติหนหลังเหมือนกันนะ ทีนี้ก็นึกเรื่องทำบาปทำกรรม ค่อยๆ รู้จัก รู้ขึ้นมา..ตรวจหมดละนี่

ปุพเพนิวาสานุสติญาณ รู้จักระลึกชาติได้ จุตูปปาตญาณ รู้จักจุดและการเกิด อาสวักขยญาณ รู้จักทำอาสวะให้สิ้น เอามันชาตินี้ล่ะ จะไปเอาชาติไหน ถ้าไม่มีญาณ..มันจะพูดถึงตอนนั้นได้หรือ จะรู้จักความผิดความถูกที่เจ้าของสร้างมาได้หรือ ก็รู้จักความจืดความเกิดความดับของจิตใจของเจ้าของ ปุพเพนิวาสานุสติญาณ รู้จักระลึกชาติได้ จุตูปปาตญาณ รู้จักจุดและการเกิด อาสวักขยญาณ รู้จักทำอาสวะให้สิ้น ที่มันทำผิดทำไม่ตี..มาคิดมากรองแล้วก็มาเลิก..อาสวะนี้ก็หมดไป มันก็ทำให้คิดได้เท่านั้นแหละ มันก็เกิดเครื่องรู้ขึ้นเท่านั้นเอง นี่แหละชาติหนหลัง

แท้ ๆ มันก็เกิดเหตุพิพม์เกิดตาทิพม์ขึ้นมาในปัจจุบัน
นี้แหละเรา ให้เราหาเอา ให้เราดูเอา มันอยู่กับเจ้าของนี้
อะไรมันก็อยู่ในนี้ เราก็ปล่อยมันทิ้งไว้เฉย ๆ นั้นล่ะ

ระเบียบการจัดการศาสนสมบัติ อันเป็นมรดกธรรมของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

เนื่องจาก พระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ประสงค์ที่จะเผยแพร่พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติธรรมแก่สาธุชนทั่วไป และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการสร้างรูปเหมือน รูปหล่อ และเหรียญของพระเดชพระคุณท่านฯ อันจะเป็นการทำให้เกิดความลุ่มหลง และศรัทธาอันเป็นมิจฉาภิภูมิจึง

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระเดชพระคุณ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) เจ้าอธิการเลี่ยม จิตธมฺโม เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง ในนามคณะสงฆ์ วัดหนองป่าพงและวัดสาขา จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นชุดหนึ่ง เพื่อวางระเบียบการจัดการศาสนสมบัติ อันเป็นมรดกธรรมของพระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า **“คณะกรรมการฯ”** ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ได้มีมติวางระเบียบการจัดการเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้

๑. รูปเหรียญ รูปพิมพ์ รูปอื่น ๆ หรือวัตถุมงคลใด ๆ ที่ทำขึ้นเพื่อให้มีลักษณะเหมือน หรือใช้เป็นสัญลักษณ์แทน หรืออ้างถึงพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ห้ามจัดทำขึ้นโดยเด็ดขาด

๒. รูปหล่อ รูปปั้น รูปแกะสลัก หรือรูปอื่นใดทำนองเดียวกันนี้ ที่เหมือนองค์จริงหรืออ้างถึงพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ให้ทำได้เฉพาะวัดสาขา และตั้งประดิษฐานไว้ที่วัดสาขาเท่านั้น ในกรณีอื่น ๆ ห้ามจัดทำขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เป็นกรณีไป โดยในการขออนุญาตจะต้องทำเป็นหนังสือระบุขนาด จำนวน และสถานที่ประดิษฐาน ไว้อย่างชัดเจน

๓. ภาพถ่ายของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) รูปภาพ ภาพตัดแปลง แผ่นภาพ ซึ่งจัดทำโดยวิธีอื่นใด ให้มีลักษณะเป็นภาพพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ตลอด

จนสำเนา ซึ่งภาพดังกล่าวจะทำขึ้นใหม่ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เว้นแต่จะจัดทำขึ้นเป็นจำนวนเล็กน้อยเพื่อบูชาเป็นส่วนตัว มิได้แจกจ่ายต่อสาธารณะ

๕. คำสอน หรือคำเทศนา ของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ที่บันทึกไว้ในรูปของวิธีโอเทป ภาพยนตร์ เทปคาสเซต ซีดี หรืออุปกรณ์อย่างอื่น ทำนองเดียวกัน ห้ามทำซ้ำ ทำขึ้นใหม่ หรือแปลเป็นภาษาอื่น หรือดัดแปลงไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เป็นกรณีไป โดยการอนุญาตต้องกำหนดจำนวนและอุปกรณ์ที่ให้ออกจกจนวิธีการเผยแพร่อย่างชัดเจน

๕. หนังสือคำสอนของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ห้ามจัดทำขึ้นใหม่ หรือทำสำเนาขึ้นใหม่ ทำซ้ำ หรือแปลเป็นภาษาอื่น (ต้นฉบับเป็นภาษาไทย) หรือดัดแปลงไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

การสรุปข้อความจากหนังสือหรือดัดแปลง ตัดต่อข้อความบางส่วนหนังสือ จะกระทำมิได้โดยเด็ดขาด

๖. การเผยแพร่ธรรมะหรือคำสอนของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) โดยใช้เทคโนโลยีอื่นๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ

๗. เมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ให้จัดทำขึ้นใหม่ ทำซ้ำ ทำสำเนา หรือเผยแพร่มรดกธรรมตามข้อ ๒ - ๖ ผู้จัดทำจะต้องนำคำขออนุญาต และคำอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ใส่ไว้ในมรดกธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ด้วย สำหรับมรดกธรรมที่ผู้ได้รับอนุญาตให้จัดทำขึ้น หากเป็นหนังสือ เอกสาร หรือโดยใช้เทคโนโลยีอื่นใดที่ใช้สำหรับอ่าน ให้นำระเบียบนี้ใส่ไว้เป็นส่วนหนึ่งของมรดกธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ด้วย ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับพิจารณาความเหมาะสมของคณะกรรมการฯ ด้วย

๘. หากผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนระเบียบนี้ตามข้อ ๑ - ๗ ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ออกระเบียบนี้ หรือที่จะเกิดขึ้นในกาลข้างหน้า ให้พิจารณา แก้ไขปัญหาดังนี้

๘.๑ ธรรมะหรือคำสอนที่แปลเป็นภาษาอื่นแล้ว ก่อนออกระเบียบนี้ ให้รวบรวมและนำมาตรวจสอบความถูกต้องในการแปล หากพบความผิดพลาดต้องแก้ไข ให้เรียกผู้แปลและผู้จัดทำมารับทราบและดำเนินการ หากไม่สามารถดำเนินการให้เรียบร้อยได้โดยดีให้ดำเนินการตามข้อ ๘.๒

๘.๒ การจัดการกับการฝ่าฝืนข้อ ๑ - ๗ รวมทั้งกรณีอื่นๆ ให้คณะกรรมการ การฯ พิจารณาเป็นกรณีไป โดยพิจารณาถึงเจตนาผู้กระทำ ตลอดจนการให้ความ ร่วมมือในการแก้ปัญหาของผู้กระทำ หากมีความจำเป็นให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจ แต่งตั้งบุคคล หรือคณะบุคคล เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำการละเมิดทั้งทางแพ่งและ อาญา หรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย โดยยึดหลักประนีประนอม เพื่อดำรงไว้ซึ่งเจตนารมณ์ และชื่อเสียงเกียรติคุณของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) และวัดหนองป่าพง และสาขาเป็นสำคัญ

๘.๓. การมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลดำเนินการตามข้อ ๘.๒ คณะ กรรมการฯ จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์และขอบเขตในการดำเนินการให้แก่ผู้รับมอบ หมาย และหากทำได้ให้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ และรายงานสรุปผลต่อ คณะกรรมการฯ ด้วย

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพงเป็นผู้รักษาการตามระเบียบการนี้ และมีอำนาจให้ คำอนุญาตได้ในกรณีที่เหมาะสม

ระเบียบนี้ออกเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ลงชื่อ

(เจ้าอธิการเลี่ยม จิตฺตมฺโม)

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง

ศูนย์เผยแผ่มรดกธรรม
พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

www.ajahn-chah.org

www.watnongpahpong.org

E-mail : dhamma@ajahn-chah.org

วัดหนองป่าพง

วัดหนองป่าพง ต.โนนผึ้ง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี ๓๔๑๙๐
โทรศัพท์ ๐-๕๕๒๖-๗๕๖๓ โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๕๒๖-๘๐๘๔

กรุงเทพมหานคร

เลขที่ ๒๗๒ ซอยรามอินทรา ๖๑ แยก ๑๒

ถนนรามอินทรา แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๓๐

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๙๔๕-๗๖๑๑

สมทบทุนเข้ากองทุนมรดกธรรมได้ที่

@ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
บัญชีสะสมทรัพย์ ชื่อ "วัดหนองป่าพง โครงการมรดกธรรม"

เลขที่บัญชี ๒๕๗-๔-๒๕๐๕๘-๑

@ หรือธนาณัติ สาขาวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๑๙๐

ในนาม เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง

วงเล็บมุมของ สมทบเข้ากองทุนมรดกธรรม

